

ПОЛИТИКИН

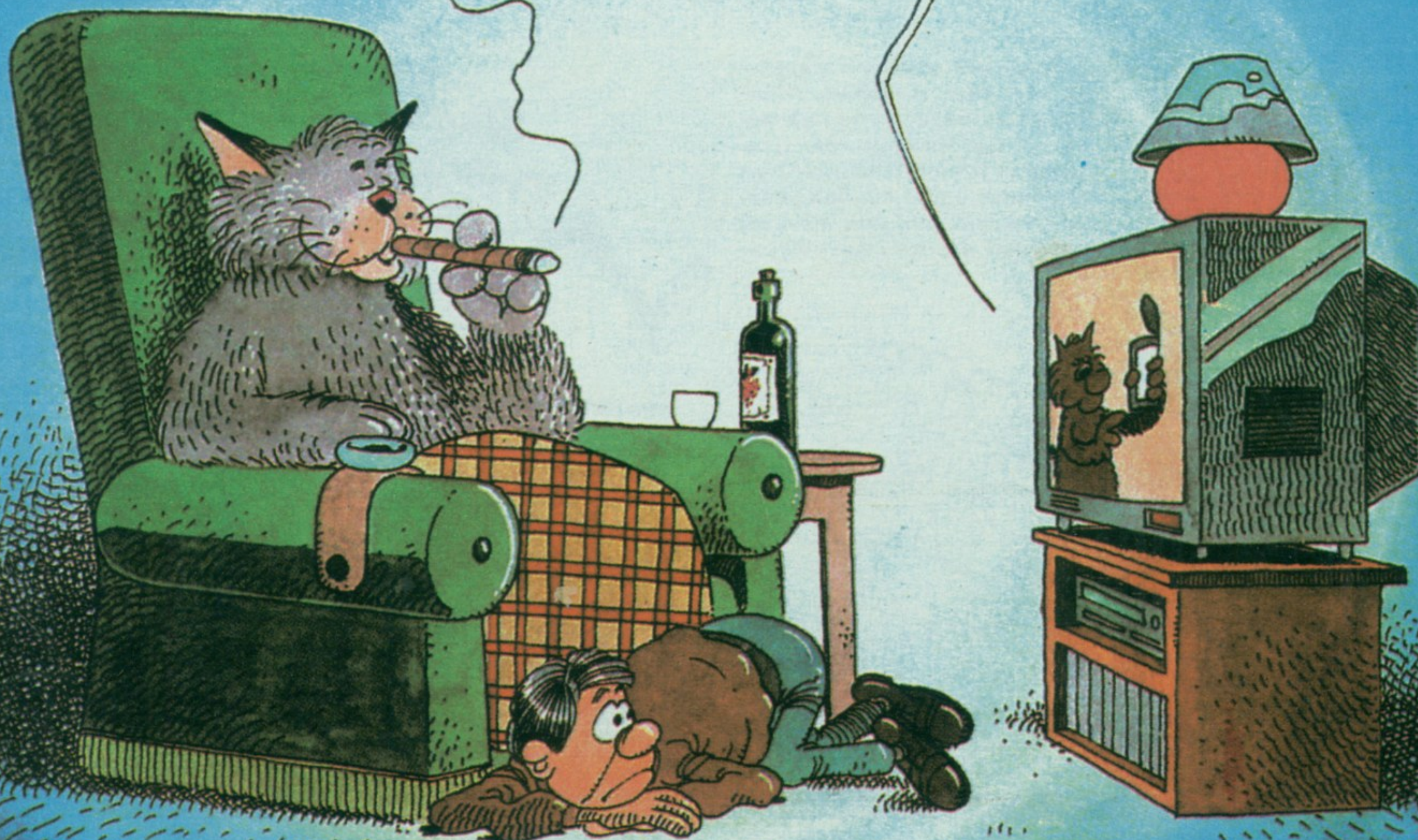
ЗАБАВНИК

4. X 1991. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА LIII • ЦЕНА: 40 ДИН. • БРОЈ 2075

Немачка 3,00 DEM, САД 1,25 USD, Швајцарска 2,50 CHF,
Шведска 13,00 SEK, Аустрија 20,00 ATS,
Грчка 300 GRD, Енглеска 1,00 GBP

ЖИВОТИЊЕ
И ЉУДИ
100.000 ГОДИНА
ЗАЈЕДНО

ПАПУАНЦИ

КАО ЗНАК БОГАТСТВА ЧУВАЈУ И ИЗЛАЖУ ЛОБАЊЕ СВИЊА КОЈЕ СУ ПОЖЕЛИ ТОКОМ ЖИВОТА.

Карло Емануеле Вицани

(1617-1661)

ПОСТАО ЈЕ ДОКТОР ФИЛОЗОФИЈЕ НА УНИВЕРЗИТЕТУ У ПАДОВИ (ИТАЛИЈА) СА 16 ГОДИНА, А ПРОФЕСОР СА 18.

ГРОВОВИ

ПОГЛАВИКА СА ОСТРВА ГИСУ (СОЛОМОНОВА ОСТРВА) ГРАЂЕ СЕ ОД БЛОКОВА ИСКЛЕСАНИХ ОД КОРАЛНИХ СПРУДОВА. ПОСТАВЉАЈУ СЕ У МОРЕ ТАКО ДА МОГУ ДА СЕ ВИДЕ И ПОСЕЂУЈУ САМО ЗА ВРЕМЕ ОСЕКЕ.

КАПЕТАН Луис Крац

(1773-1858)

ИЗ ИНДИПЕНДЕНСА У ТЕКСАСУ (САД), У ЈЕДНОЈ БОРБИ СА ИНДИЈАНЦИМА ЗАДОВОЈО ЈЕ 27 УБОДА СТРЕЛОМ, А ИПАК ЈЕ ПРЕЖИВЕО, ОПОРАВИО СЕ И ЖИВЕО ЈОШ 18 ГОДИНА.

СРЕБРНИ НОВЧИЊИ

СА ЛИКОМ ГОРГОНЕ, ЧУДОВИШТА ИЗ ГРИКЕ МИТОЛОГИЈЕ, КОВАЛИ СУ СЕ ПРЕ 2400 ГОДИНА У МАКЕДОНИЈИ ДА БИ ЗАПЛАШИЛИ ЛОПОВЕ.

ВЕСТАЛКЕ

СВЕШТЕНИЦЕ КОЈЕ СУ ЧУВАЛЕ СВЕТИ ОТАЊ У ХРАМУ РИМСКЕ БОГИЊЕ ВЕСТЕ, НОСИЛЕ СУ ОТПРАЦЕ КОЈЕ СУ ИМ ПОСЛЕ ВЕНЦАЊА ПОКЛАЊАЛЕ НЕВЕСТЕ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● ● ● један канадски програмер направио је компјутерску банку вицева у којој се тренутно чува преко хиљаду шала и анегдота.

● ● ● у совјетском граду Запорожју производи се портатил електрични апарат против болова назван „Тари“. Заснива се на врло једноставном принципу: кроз нервне завршетке пропуштају се

електрични импулси одређене величине и правца. Максимална снага струје није већа од три милиампера. Статистика је показала да се код половине одраслих бол знатно смањује, док код деце тај проценат износи целих 90 одсто.

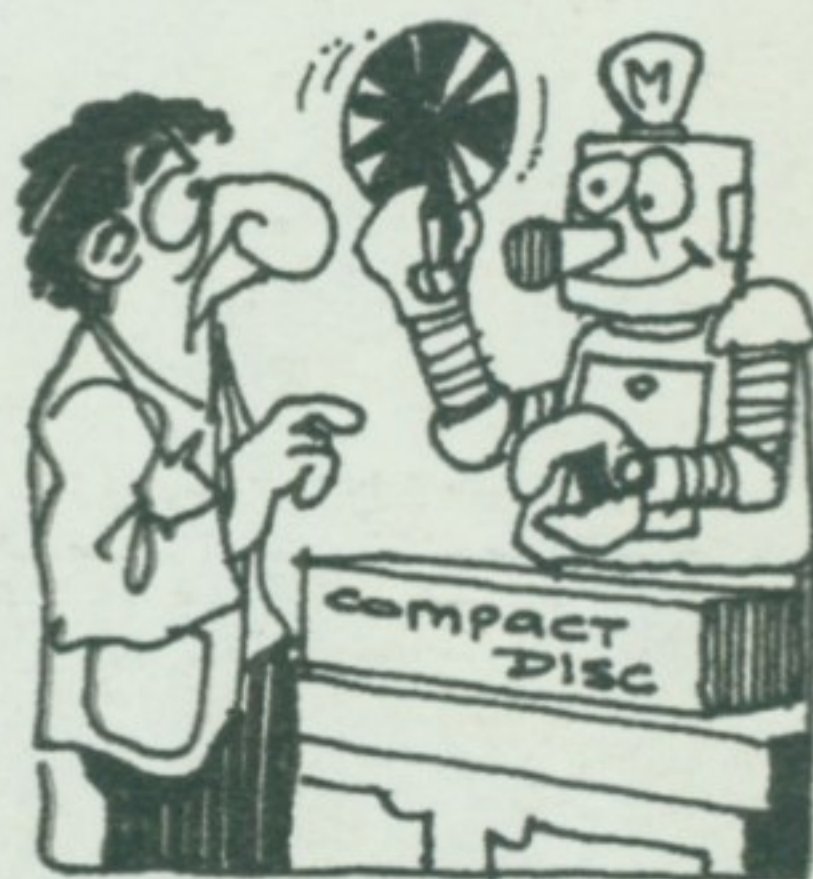

● ● ● тркачи из Африке често излазе на старт за трке на дугим стазама, па чак и за

маратон – боси, а истраживања која су недавно спровели британски биомеханичари показала су да за то постоји добар разлог. Научници су, наиме, утврдили да се код човека који трчи бос свод стопала савија 7-10 милиметара, док и најбоље патике обезбеђују лук од свега 5-6 милиметара и тако се губи 20-30 одсто енергије мишића!

● ● ● у америчком граду Миннеаполису одавно продаје компакт дискове ради робот. По жељи купца он „руком“ изводи тражени диск са огромне полице на којој је поређано више од 5000 плоча, по жељи је ставља и на грамофон. На жалост, не уме да се смеши, али зато никад није дрзак и кусур враћа до последњег цента.

Илустровао: Зоран Петковић-Петко

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

ЗАШТО СМО ДОШЛИ У ОВУ БЕСТРАГИЈУ
КАД СМО МОГЛИ ДА СЕДИМО
У МОЈОЈ БАШТИ?

ЗБОГ
ЧИСТОГ
ВАЗДУ-
ХА...

... ЈЕР ЈЕ У ТВОЈОЈ БАШ-
ТИ ЗАГАЂЕН
ВАЗДУХ!

ТВОЈА УВЕК МОРА ДА
БУДЕ ПОСЛЕДЊА,
ЗАР НЕ, ПАТО?

ОХ, ПАЈО!
ТО НИЈЕ
ИСТИНА!

ИСТИ-
НА
ЈЕ!

НАРАВ-
НО
ДА
НИЈЕ!

ЈЕСТЕ!
ЈЕСТЕ!
ЈЕСТЕ!

САД ЈЕ
ТВОЈА
ПОСЛЕД-
ЊА!

АЛИ НИСАМ ЈА
БИО ПОСЛЕДЊИ,
ВЕК ТИ!

НИСАМ
ЈА!

ЈЕСИ!

ЈЕСИ!

ЈЕСИ!

НИ-
САМ!

НИ-
САМ!

НИСАМ!

Б-Л-Л-Л-Л!

И ТО
СЕ РАЧУНА,
ДА ЗНАШ!

©1990 The Walt Disney Company
All Rights Reserved

Distributed by King Features Syndicate

ЈЕДАН ВОЗ ЗА ЈЕДНОГ ЧОВЕКА

Др Анто Гвозденовић је у руској војсци догурао до генерала освајајући градове, али и многе европске коцкарнице. У Монте Карлу ни данас не желе да га се сећају. Зналац пет језика тукао се у седам ратова и отишао у — заборав...

Чета мала, многи би рекли и одабрана, с муком се пробијала беспућима Кавказа. Десетина војника, три водича и наочит официр имали су задатак да се што пре придруже штабу генерала Скобељева. Предстојала је одсудна битка да руска царска војска у Туркменској покори средњоазијски народ Ахал-Текинце.

Официр с чела колоне био је др Анто Гвозденовић који је из Москве приспео у кавкаски округ где је наименован за лекара. Касније ће овако објаснити свој одлазак из престонице у далеку руску провинцију:

„Прихватио сам ту службу јер сам желео да видим ту чудновату земљу, о којој су толике ужасе причали, и у којој су неколике руске војничке експедиције погинуле и сасвијем уништене...”

У штабу славног руског генерала Гвозденовић је дочекаан с олакшањем. У сукобима са жилавим и упорним Ахал-Текинцима било је мноштво повређених, а мало праве лекарске помоћи. Уз то, пре лекара стигао је и глас о њему као неустраши-

вом ратнику, учеснику неколико ратова.

Најжешћа битка водила се око тврђаве Геок-Тепе у којој се утврдило преко десет хиљада бранилаца. Руси су узалудно, пуна два месеца, у силним налетима заустављани пред бедемима непокорног града. Било је све извесније да ће руска армада и овога пута морати да призна пораз.

Јуриш, војници моји!

Доктор Анто Гвозденовић од силног посла око рањеника није успевао честито ни да омирише барут. Даноме је, често тетурајући од умора, обилазио све већу импровизовану болницу и у најтежим условима обављао најсложеније операције.

Битка за Геок-Тепе није јењавала. Мртве с обе стране не само што нису стизали да покопају него нису успевали ни да преброје. Руси су упорно нападали, Ахал-Текинци се још упорније бранили. И често, у изненадним јуришима, излазили из тврђаве правећи пустош међу већ деморалисаним руским војницима.

У једном таквом излету Ахал-Текинци су успели да од главнине одсеку најелитнији руски батаљон који је имао задатак да се, по сваку цену, пробије у град. Генерал Скобељев више није могао да успостави никакву везу са командантом батаљона. Сваки покушај да се неко пробије до опкољене јединице и пренесе јој генералово наређење завршавао се кобно. Ахал-Текинци су направили непробојан обруч.

Анто Гвозденовић — очигледно жељан правог ратног окршаја — отишао је код генерала Скобељева и затражио да му дозволи да покуша да се пробије до опкољеног батаљона. Генерал га је дуго одбијао, лекар му је био и те како потребан. На крају

је попустио и Гвозденовић је кренуо у неизвесност.

Детаљи његовог пробијања до одсечене јединице нису познати. Зна се, једино, да је успео да се домогне штаба опкољеног батаљона и да је тамо затекао нимало веселу слику. Морал војника био је никакав, муниција на измаку, а глад и жеђ погубни. Уз то, Анто Гвозденовић није имао коме да преда поруку генерала Скобељева. Командант батаљона је био мртав, штаб десеткован.

За тренутак обезнађен затеченим стањем, лекар се брзо прибрао, позвао на договор неколико официра и преузео команду. Успео је да их наговори да је једини излаз из тог безизлаза јуриш на тврђаву Геок-Тепе. Изненадан и немилосрдан.

Браниоци су били затечени. Нису очекивали да напад на тврђаву може да стигне од стране дотад опкољеног батаљона откуд им, веровали су, није претила ни најмања опасност.

Под командом др Анта Гвозденовића батаљон је успео да се први пробије у до-

тад неосвојиву утврду и одлучујуће допринесе коначном паду Геок-Тепе. На бојишту је остало преко осам хиљада мртвих бранилаца, али су и руске јединице имале огромне губитке.

Анто Гвозденовић је закопачио у легенду. Славила га је цела Русија, а у Москви му је приређен величанствен дочек. Одликован је високим одлицима и унапређен у чин мајора.

Ред студија, ред ратова

Захваљујући историчару др Душану И. Мартиновићу и његовом дугом истраживачком раду, у прилици смо да реконструишемо безмало цео животопис доктора Анта Гвозденовића, изузетно занимљиве личности не само наше прошлости.

ЦРНА ГОРА У ЊУЈОРКУ

Када је с јесени 1918. у САД расписан велики „Народни зајам за слободу”, у циљу пропаганде уведени су у Њујорку такозвани „дани” за поједине земље. Гвозденовић се изборио за „црногорски дан” док су, на пример, Белгија и Србија имале по пола дана за пропаганду у тој акцији.

Према сведочењу листа „Libre Serbie”, број 6 од 27. новембра 1918. то је овако изгледало:

„У част савезника прошлог месеца је у свим већим местима у Америци приређена свечаност. Најмањем савезнику, Црној Гори, пао је у део највећи амерички град Њујорк. Тај црногорски дан у Њујорку прослављен је на најсвечанији начин у присуству црногорског посланика, конзула и особља посланства, као и најугледнијих представника Сједињених Држава. На челу свечане поворке била је војска и музика, а том је приликом развијена и црногорска застава. Поред осталих говорника, говорио је о Црној Гори и посланик Гвозденовић, који је био у генералској униформи. Ово је највећа свечаност коју је Црна Гора доживела, јер је на њој суделовало више душа него Црна Гора има становника...”

Анто Гвозденовић се родио 1854. у Вучјем Долу, у Ђеклићима. Рано је остао без оца, али и рано исказао даровитост за многе ствари. Уписао се у тек основану Богословију на Цетињу и као посебно добар ђак добио упут од књаза Николе да иде у Русију, на студије медицине.

Трагови његовог живота сачувани у многим списима – а и у неколико књига, путописа и студија које је оставио заборавном потомству –

Судбина већине студената из наших крајева који су за знањем морали да иду у велике европске градове није мимоишла ни Анта Гвозденовића. Тек, сјајно започете студије морао је да прекине 1875. због Херцеговачког ус-

страни „маћушке“ Русије. Тако у Руско-турском рату као добровољац учествује и студент медицине. На бугарским бојиштима Анто Гвозденовић је зарадио неколико високих одличја.

Коначно, успевши да поред студија прегрми и два рата, Анто Гвозденовић завршава медицину и, већ смо

ље житије важно, близу Европе и једног сасвим другачијег начина живота.

Кад год добије одсуство, обилази велике и светлוצаве европске вароши предајући се њиховим чарима: коцки, лепим женама и високом друштву. Међутим, никада не заборавља да је војник и угледан официр. О једном догађају чији је главни учесник био управо он, дуго је брујала цела Европа.

Наиме, др Анто Гвозденовић жарко је желео да посети Азурну обалу и њен бисер Монте Карло. Стигао је и остао у – коцкарници. Неколико дана и ноћи није излазио из блештаве сале за игру готово хипнотисан магичним путањама куглице рулета. А срећа га је служила као никога пре. Гомила новца расла је пред њим из сата у сат. Занесен игром и невероватним добитком, закаснио је на воз који је из Париза ишао за Варшаву, где је и даље било седиште његовог пука.

Маниром племића и човека потпуно свесног својих моћи, а у жељи да и даље остане официр достојан сваког поштовања, др Анто Гвозденовић је од француске железнице наручио посебну композицију која је једног јединог путника одвезла од Париза до Варшаве. Мајор Гвозденовић стигао је на време да се јави команди.

Гвозденовић је са својим пуком убрзо премештен у Петроград где је сваки слободан тренутак проводио у друштву распусних и доконих руских племића. „Јунак из Монте Карла“ у овдашњим изазовима остао је празних цепова и отишао у пензију. Закратко.

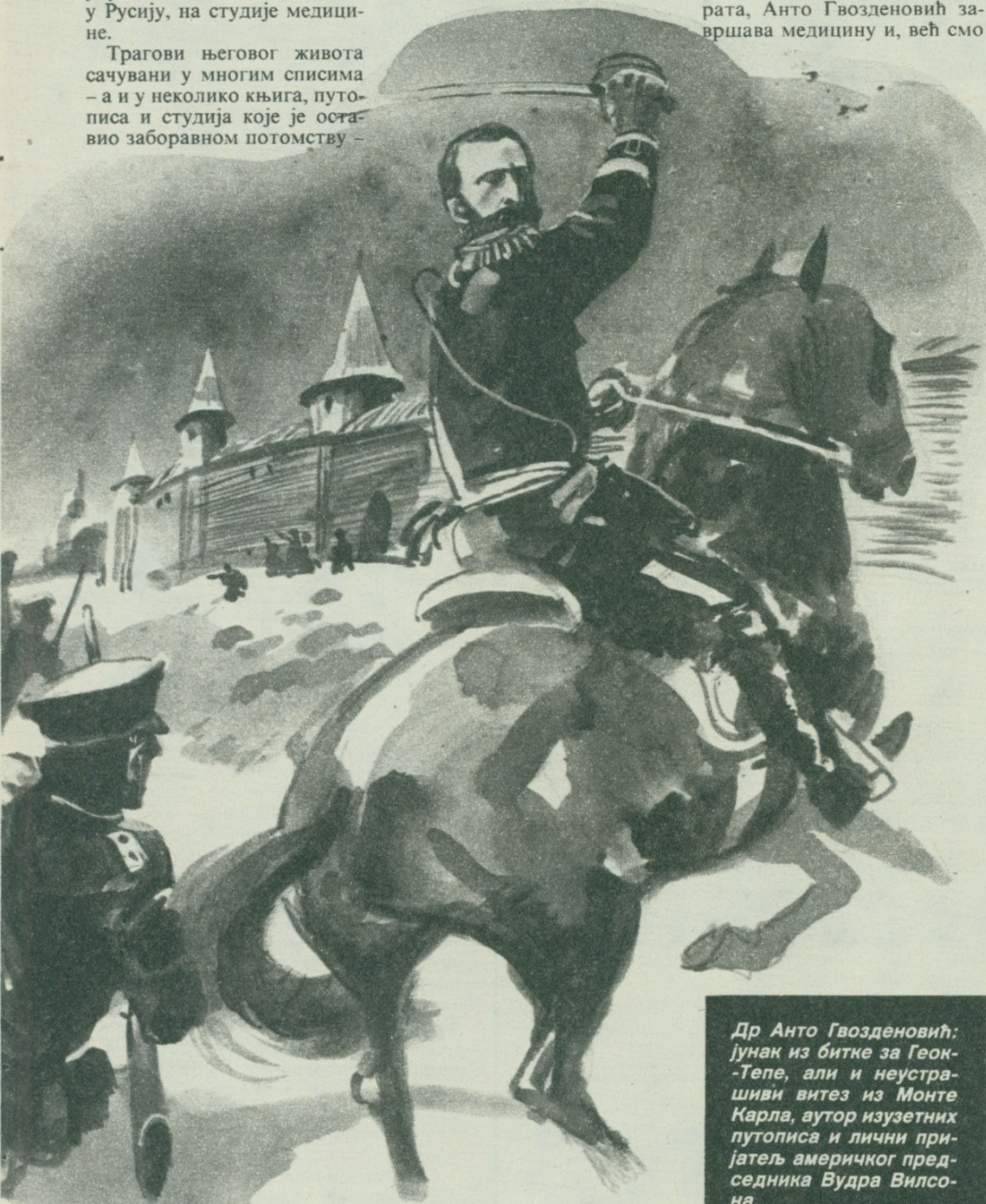
Кад је 1904. избио Руско-јапански рат (Црна Гора је, дабоме, под хитно објавила рат Јапану), др Анто Гвозденовић је наново обукао униформу. Пре одласка за Манџурију – остало је записано – примила га је и руска царица Марија Фјодоровна и за пређашње заслуге поклонила му скупочену амајлију. Из војне се, због показаног херојства, вратио као генерал-лајтнант.

У Црну Гору је стигао у педесет седмој години. Ни ту га нису мимоишли ратови: учествовао је у Балканском и Првом светском рату, а у избеглиштву је био и председник Министарског савета црногорске владе.

Последње године живота провео је у родном месту где је и умро, 2. септембра 1935.

П. Милатовић

Илустровао: Брана Јовановић

Др Анто Гвозденовић: јунак из битке за Геок-Тепе, али и неустрашиви витез из Монте Карла, аутор изузетних путописа и лични пријатељ америчког председника Вудра Вилсона.

танка у којем учествује и Црна Гора. Сачувана сећања кажу да је у неколико окршаја показао задивљујућу храброст.

Следеће године, по наредби књаза Николе, одлази у Москву да настави студије. Ни тамо дуго нема мира. Књигу и перо изнова замењује пушком и сабљом. По познатом обрасцу кад год Русија некоме објави рат или то неко учини Русији, Црна Гора не оклева, увек на

о тој епизоди из његовог живота говорили, стиже као војни лекар у Кавкаски округ.

Бесане ноћи снеог мајора

Након славе задобијене освајањем дотада неосвојиве утврде Геок-Тепе др Анто Гвозденовић је са својим пуком премештен близу Варшаве. И, што је за његово да-

упућују да се и на студијама у Москви показао као бриљантан ђак. Чувени професор Боткин био је одушевљен својим учеником, његовом интелигенцијом и образовањем, али и изгледом. Већ после прве године студија Анто Гвозденовић као делегат Московског универзитета учествује на светским конгресима у Берлину и Лондону.

ПИШТОЉ „ЦЗ-99”

ГРОМ У РУКАМА

Овај пиштољ је настао под занимљивим околностима. Пре извесног времена током посете фабрици оружја „Црвена застава” у Крагујевцу један амерички трговац оружјем више у шали него озбиљно рекао је: „Треба ми најбољи пиштољ на свету и то у року од три месеца, купићу сву количину коју произведете”. Ни сам, наравно, не верујући да је тако нешто могуће за тако кратко време.

Конструктор оружја Божидар Благојевић, инжењер, прихватио је, међутим, изазов Американца. У предвиђеном року, уз даноноћни рад како код куће тако и у фабрици, урадио је пројектну документа-

цију и прототип пиштоља. Узимајући у обзир постојеће пиштоље и њихове могућности, конструктор Благојевић направио је један од најбољих пиштоља на свету. Ево укратко његове грађе и могућности деловања.

„ЦЗ-99” је борбени пиштољ са муницијом од 9 mm (15 метак + 1 метак у цеви) која је најраспрострањенија на Западу и користи се у аутоматском оружју (УЗИ, ИНГРАМ, ХЕКЛЕР и КОЧ и други).

То је први пиштољ произведен у Југославији који има двоструко дејство. То значи: ако је метак у цеви, може се опалити без запињања удараца. Поред тога има и једноструко дејство где се прво запне ударач па се тек онда опали. Овај начин користи се за прецизно гађање.

Пиштољ ради на принципу кратког трзаја. Први метак се убацује у цев, а остали меци, док их има у оквиру навлака, после

избацивања чачке. Дакле, се из оквира и убацују у цев. То је такозвани полуаутоматски начин рада. Аутоматска кочница на ударној игли омогућава да се сигурно носи метак у цеви. Чак и кад пиштољ падне на запет ударач, он неће опалити.

Усадник пиштоља израђен је од алуминијумске легуре, а навлака из једног комада од полди челика. Цев пиштоља је хромирана споља и изнутра и не захтева чишћење и посебно одржавање, а има дужи рок трајања и мање се троши. На предњем и задњем нишану уграђене су трицијумске цевчице што омогућава нишањење у условима смањене видљивости. У сваком тренутку без репетирања пиштоља помоћу „индикатора” метка у цеви на навлаци можемо, погледом или на додир, проверити да ли је метак у цеви. Пиштољ има исте команде са леве и десне стране тако да је без разлике погодан за коришћење и леворукима и дешњацима.

Склапање и расклапање ради чишћења и одржавања обавља се без употребе алата.

Пиштољ је поуздан у свим временским условима: од -30°C до $+50^{\circ}\text{C}$, не сметају му прашина, блато, вода, са њим може да се пуца и испод воде.

„ЦЗ-99” има низ побољшања и нових решења која га сврставају у најбоље пиштоље света.

На тестирању у Лас Вегасу на SHOT SHOW пиштољ „ЦЗ-99” показао се одлично и добио најбоље оцене. Амерички партнери били су веома задовољни, а „Црвена застава” је доказала да је један од водећих произвођача наоружања у свету.

Ж. Митић

- 1) рам; 2) навлака; 3) цев; 4) повратна опруга; 5) вођица повратне опруге; 6) оквири – лево је оквир за 20, а десно уобичајени са 15 метак.

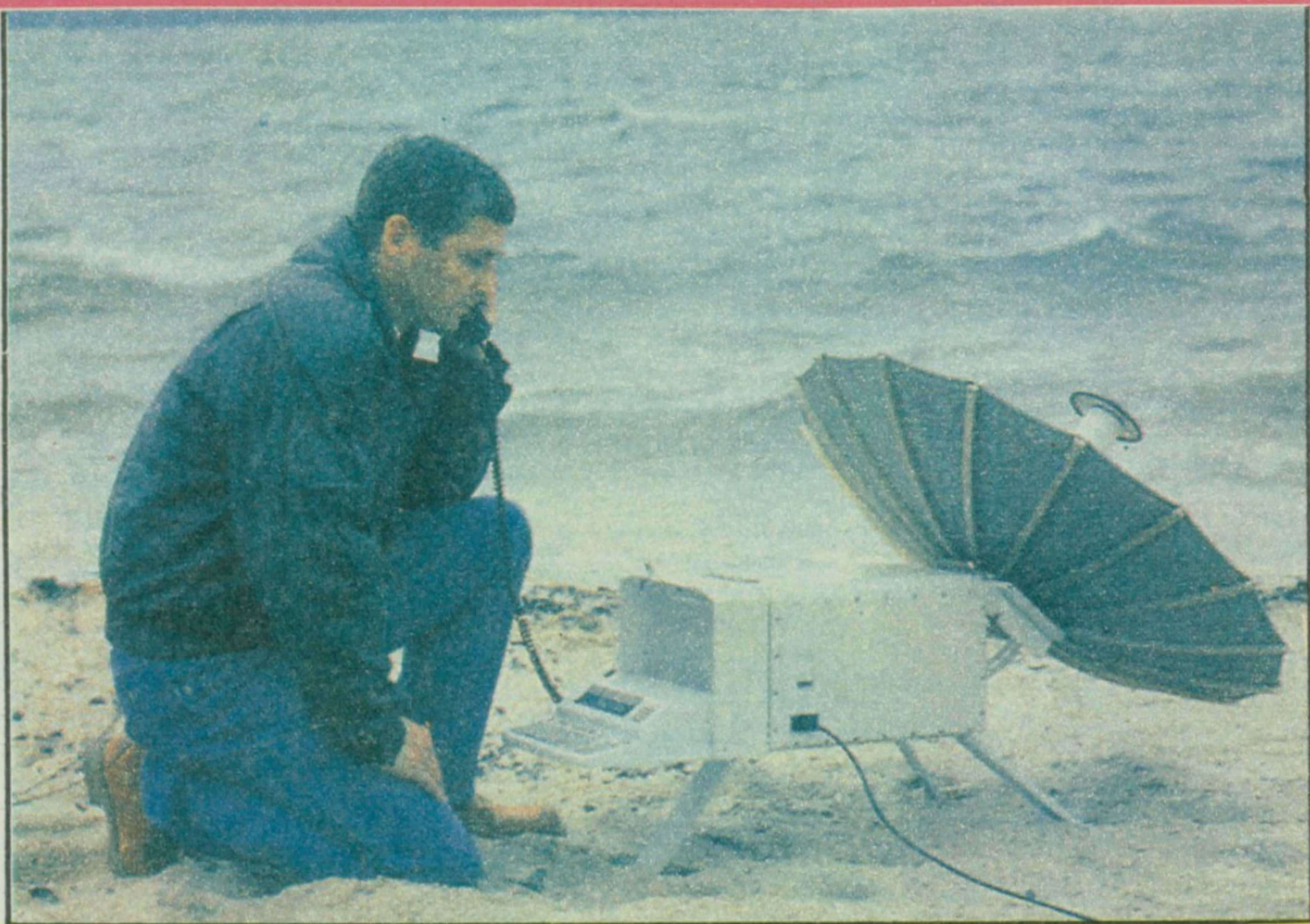

Пиштољ „ЦЗ-99” употребљив је и у блату

ХАЛО, ХАЛО,
за кућу и
џунглу

ТЕЛЕФОН БЕЗ МАНЕ

„Magnaphone” – згодан за ношење, али и склапање које траје само три минута.

У развијеним западним земљама телефонирање из аутомобила више није никакав луксуз, а у улици Оксфорд у Лондону све врви од пословних људи који носе мале бежичне радио-телефоне и разговарају док ходају.

Међутим, неупућени би требало да знају да је такво телефонирање условљено изградњом читаве мреже радио-пријемника и предајника која има задатак да покрије одређено подручје у којем се налазе корисници радио-телефона. Дакле, радио-сигнал из вашег апарата, ако се налазите у поменутој улици у Лондону, одлази до првог облакодера где је смештена пријемно-предајна антена и станица, па онда преко мреже релеја до поштанских комуникационих линија. Даље се сигнал из радио-телефона преноси уобичајеним путем. Не звучи баш једноставно, али уз помоћ рачунара све то може лепо да се удеси.

Богати Енглеz у „ролс-ројсу”, у који се, стандардно, уграђују радио-телефони, ако неким чудом залута, на пример, на Ибарској магистрали у Овчарско-кабларској клису-

ри, неће са тог телефона и са тог места никако успети да добије било кога да му објасни пут. Једноставно, дomet његовог радио-телефона је сувише мали да би достигао било који предајник који је у стању да прима, односно преноси сигнале из „ролс-ројса”. Узалуд му богатство на овој магистрали!

Само торба више

Међутим, од јула ове године постоји нада и за богатог Енглеzа. Компанија „Magnavox/Nav Com” направила је најмањи, најлакши и најјефтинији сателитски терминал. У питању је уређај (види слику) који обједињује телефон, телекс и телефакс уз помоћ кога са било које тачке на Земљиној кугли можете да позовете било коју тачку на истом небеском телу.

Име те електронске машине је „magnaphone” и тешка је 20 килограма. Састоји се од мале сателитске антене у облику кишобрана која, као и кишобран, може да се распакује тако да је „magnaphone” састављен из два мала пакета запремине 80 кубних дециме-

тара (80 литара). Дакле, згодан је за ношење – само торба више у пртљагу.

Склапање овог уређаја траје свега три минута, а у то време укључено је и склапање и подешавање антене ка сателитској мрежи „INMARSAT” у Земљиној орбити. При томе би онај ко жели да телефонира требало, приближно, да зна географску дужину и ширину места са кога телефонира. Када се ти подаци укуцају у мали терминал, „magnaphone” сам окреће антену према најповољнијем сателиту из поменуте сателитске мреже „INMARSAT” која је тако замишљена да у сваком тренутку може да покрива сваки педаљ Земљине површине, укључујући и све океане. Дакле, уместо мреже земаљских примопредајника „magnaphone” користи сателите који даље преносе поруке као приликом интерконтиненталних телефонских разговора.

Свако задовољство кошта

После успостављања везе са сателитом све је исто као код обичног телефона, телек-

За 35000 долара може да се купи апарат помоћу кога са било које тачке Земљине кугле можете да позовете било које место на истом небеском телу

са или телефакса. Бирате број и разговарате (телефон), или укуцавате поруку (телекс) или стављате папир у мали прорез (телефакс). На сличан начин, ако неко зна ваш позивни број, може да вас позове телефоном или пошаље телекс или телефакс поруке. И све то без обзира да ли сте са својом електронском машином „magnaphone” у Лондону, на Северном полу, на пучини мора близу Рта добре наде или у џунгли Амазоније.

„Magnaphone” се производи у четири варијанте. Најјефтинија кошта 34.880 америчких долара, али је зато и најтежа: преко 40 килограма. Најлакша, она од 20 kg, најскупља је и за њу треба дати 48.880 долара. Свако задовољство се плаћа.

Компанија „Magnavox/Nav Com” није у овом послу од јуче, она је произвођач сличних, али далеко тежих и кабастијих, уређаја за које би и богати Енглеz размислио да ли да их стави у свој „ролс-ројс”. Такве уређаје најчешће су користиле мировне снаге Уједињених нација и дипломате којима је важно да поуздано и у сваком тренутку, са било ког места и у било које време, могу да успоставе везу с ким год желе. У последњих 12 месеци компанија је продала преко 200 комада тих тежих и не толико савршених модела.

Само са Средњег истока, где је скоро завршен рат између Ирака и уједињене коалиције, „Magnavox/Nav Com” добила је наруџбе за 75 нових „magnaphone” уређаја иако у тренутку наручивања још ни један није био направљен.

А. Павић 7

Зашто је пропао стари Рим?

РЕЦЕПТ ЗА СЛАТКУ СМРТ

Римска аристократија одушевљено је прихватила кулинарске рецепте из Грчке. Ни слутили нису да, облизујући усне, срљају у сопствену пропаст

Нису узалуд неки разборити грађани старог Рима опомињали своје владаре: „Раскош и порок су извор сваког зла које може да нас снађе.“

И били су у праву. Са њима се, углавном, слажу и данашњи историчари јер кажу да су уживања у благостању и разврат потамнели сјај царства и довели га до пропасти.

Старо римско царство, дакле, упропастио је сладак живот.

– Нипошто! – успротивио се овој теорији доктор С. Џилфилан, историчар медицине из Санта Монике у Калифорнији. – Уместо слатког живота, за пропаст Рима криви су – слатки сокови!

А ево и његовог објашњења: вино и сируп од гроздја справљани су на начин који је у њима остављао трагове једног подмуклог отрова. Испи-

јајући вино из пехара и захваћајући кашикама заслађено јело, римско високо друштво несвесно је вршило масовно самоубиство: Рим је прво боловао, а затим умирао од тровања крви!

Подмукло дејство олова

Свестан смелости своје теорије и утицаја који она може да има на историју, доктор Џилфилан нуди и необориве доказе:

– Ово је потпуно ново објашњење пропасти Римског царства – закључује он у једном стручном часопису. – Оно се ослања на токсикологију, статистику и археологију. Доказни материјал су ископане кости, стари римски кулинарски рецепти и оловом обложени судови у којима су припремана јела.

– Та јела су – тврди доктор Џилфилан – и одвела Римско царство у пропаст.

Још су стари Римљани знали – тврди он даље – да рудари у рудницима олова лако подлежу тровању. Тачније: да удисање оловне прашине може бити смртоносно. Нису, међутим, слутили да олово може да делује и на много подмуклији начин! Јер, довољно је да човек уноси редовно незнатне количине у свој организам, па да приметно оболи. Већа количина од једног милиграма дневно, унета преко органа за дисање или органа за варење, може да изазове тровање.

Хроничан затвор, грчеви у стомаку и цревима први су знаци, а затим се као последице тровања јављају малокрвност, губитак тежине, бо-

лови у зглобовима, понекад чак и пролазна одузетост, губитак вида, па и право лудило.

Доктор Џилфилан посебно наглашава да хронично тровање оловом смањује способност рађања код жена. Отров унет у организам може да доведе до побачаја, а у тежим случајевима и до потпуно неплодности.

– Сами римски аутори – објашњава он – у својим описима болести наводе појединости које јасно указују да тровање оловом у то време није било никаква реткост. Напротив! Ископине откривају да су богати Римљани спремали храну у оловним судовима и да су вино пили из оловних пехара. Чак су и воду за пиће доводили оловним цевима, а да буде још горе, одаје у којима су живели фарбали су бојама справљеним од разних оловних једињења...

Дуго кувани отров

Бавећи се детаљним и свестраним испитивањима, доктор Џилфилан је израчунао да је вино старих Римљана могло да буде затровано на чак четрнаест начина!

Олово је, пре свега, доспевало у вино са унутрашњих зидова посуда у којима је чувано, затим са делова винских преса, пехара из којих се пило, са судова у којима су га зими загревали... Оловни оксид је додаван шири да би се неутралисала киселина, а вино је често додаван и гроздјани сируп који је, према теорији доктора Џилфилана, главни изазивач тровања.

РИБЕ У ОПЕРИ

Испод раскошног здања Париске опере брчкају се рибе. У резервоару на једанаест метара испод земље Данијел Базен, ватрогасац палате Гарније у којој је опера, већ двадесет четири године

бави се необичним хобијем: узгајањем великих риба-мачака тешких више од три килограма.

Њих могу да виде и посетиоци Опере и туристи уколико су спремни да се спуштају безбројним степеницама и тумарају дугачким полумрачним ходницима. Тај лабиринт води до два резервоара за воду од којих један има 2.500, а други 160 кубних метара.

Ти резервоари су некада, захваљујући случајном сплету канализационих цеву, осежавали и влажили ваздух у оперској сали за време врућих летњих вечерњих представа. Клима-уређаји одавно су заменили овај природни еркондишн и ватрогасац Базен је мањи резервоар претворио у циновски акваријум. Његове становнике хране остацима из оперске кафетерије.

ОТРОВНИ РУДНИК У ЗУБИМА, А И ШИРЕ

Млечне зубиће који, кад за то дође време, испадају из вилица пољске, источнемачке и мађарске деце родитељи и зубари брижљиво чувају и скупљају, али не за успомену. Шаљу их Универзитету у норвешком граду Бергену зато што је установљено да пулпа (срж) млечних зуба упија олово, калцијум, бакар, цинк и остале елементе којих има у ваздуху и намирницама.

Анализа дечијих зуба је драгоцени показатељ загађења човекове околине и показује у којој мери организам прима отрове из ваздуха и хране, а источне земље су, на жалост, у том погледу првокласна лабораторија.

Тај кобни слаткасти сируп садржавао је велики проценат олова, већ и због самог начина на који је справљан.

Ево како: грожђани сок се дугим кувањем згушњавао на трећину своје првобитне количине, а сви рецепти за тај поступак прописивали су искључиво употребу оловних судова.

Дуго загревање и стално мешање свакако су знатно повећали проценат олова у сирупу.

А да зло буде веће, стари Римљани су тај сируп употребљавали уместо шећера који је у то време био права реткост и увожен је чак из Индије.

Научници су, додуше, још почетком овог века тврдили да су Римљани у свој организам уносили знатне количине олова, али нису знали за чињеницу коју доктор Џилфилан износи као највреднији податак у својој теорији о пропасти Римског царства.

По њему: олово није тровало расу – већ класу!

Само је римско високо друштво могло да пије вино и употребљава грожђани сируп. Аристократија је, према томе, била највише изложена деловању слатког отрова.

Цареви без потомака

Да би утврдио колико су се заиста Римљани тровали, доктор Џилфилан је дао да се лабораторијски утврди проценат олова у костима четрдесеторице Римљана из тога доба који су припадали разним друштвеним слојевима. Већ прва испитивања показала су

да је у костима некадашњих патриција проценат олова много виши него код осталих, док је у костима плебејаца, то јест простог народа, олово нађено само у незнатним траговима.

Ови резултати у потпуности се слажу са већ много пута потврђеним податком да је римска аристократија имала веома мали број потомака.

Многи римски цареви нису имали директних наследника, па се то питање решавало тако што су престолонаследника – усвајали.

Све то недвосмислено показује да је много више римске господе и племства умирало него што се рађало, а последице су познате: римска аристократија изумрла је за мање од шест векова.

Иста судбина задесила је, према Џилфилановој теорији, и оне најинтелигентније и најспособније припаднике сиромашне класе који су успели да се уздигну до одређеног степена благостања.

Оловна смрт од вина и лагодног живота била је неизбежна.

Али, доктор Џилфилан сматра да је још један антички народ „на сличан начин... за свега неколико векова потпуно исцрпео сву своју снагу“. То питање, међутим, оставља стручњацима. Нека је провере на класичној Грчкој.

По његовом мишљењу, римска аристократија је са кулинарским и подрумарским рецептима из Грчке истовремено добила и рецепт за сопствену пропаст!

Ј. А.

Илустровао: Брана Јовановић

– Тај сируп је – тврди доктор Џилфилан – требало да вину продужи век трајања јер је олово које је садржало у себи уништавало бактерије

које изазивају буђавост. Несрећни Римљани, међутим, нису ни слутили да продужавајући век вину, у ствари, скраћују свој.

ВИШЕ ОД ЈЕДНЕ ОВЦЕ НА ЧЕТИРИ ЧОВЕКА

ТОП-ЛИСТА ЗЕМАЉА ГДЕ ЈЕ ВИШЕ ОВАЦА НЕГО ЉУДИ

Земља	Овце	Људи	Овце по глави становника (приближно)
1. Фокландска острва	705.000	1.916	368
2. Нови Зеланд	66.400.000	3.564.000	20
3. Аустралија	159.177.000	16.263.000	10
4. Уругвај	25.560.000	3.060.000	8
5. Монголија	13.194.000	1.900.000	7
6. Намибија	6.300.000	1.184.000	5
7. Исланд	770.000	247.000	3
8. Мауританија	3.950.000	1.888.000	2
9. Сомалија	11.500.000	5.800.000	2
10. Либија	5.700.000	3.809.000	1,5

Процењено је да у свету има 1.157.643.000 оваца, у просеку више од једне овце на четири човека. Само, нису баш правилно распоређене.

СВАКИ ПЕТИ ЧОВЕК ЈЕ КИНЕЗ

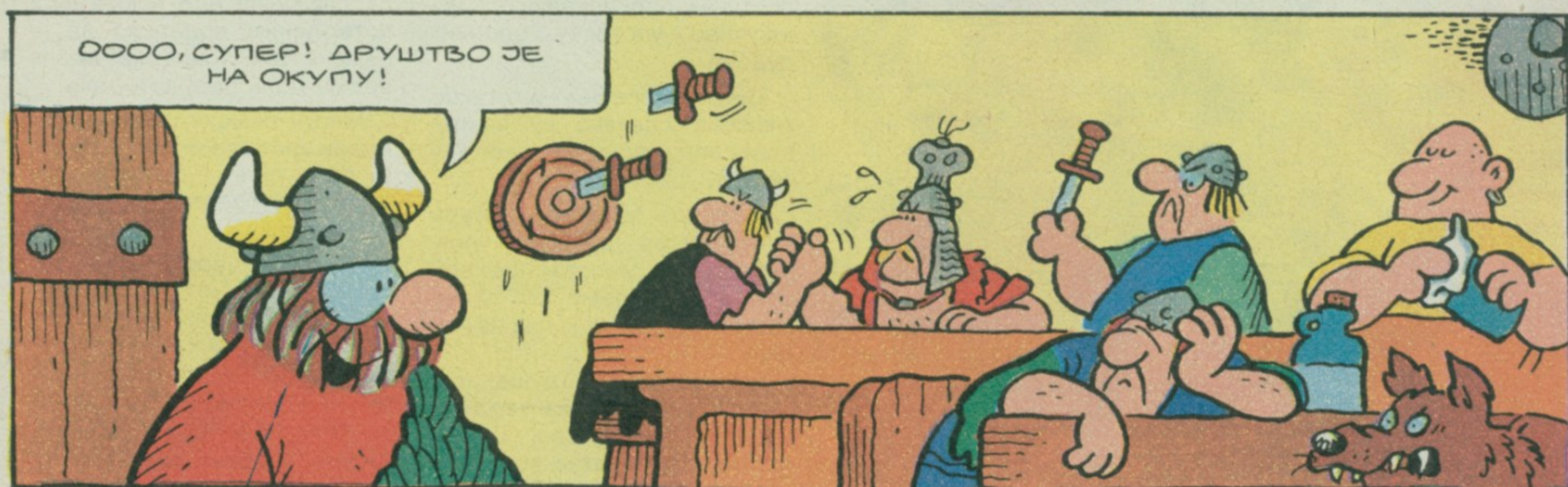
ДЕСЕТ ЗЕМАЉА СА НАЈВИШЕ СТАНОВНИКА НА СВЕТУ

Земља	Бр. становника
1. Кина	1.088.570.000
2. Индија	800.326.000
3. СССР	283.100.000
4. САД	243.830.000
5. Индонезија	180.368.000
6. Бразил	147.095.000
7. Јапан	122.090.000
8. Бангладеш	107.088.000
9. Пакистан	104.601.000
10. Нигерија	56.973.000

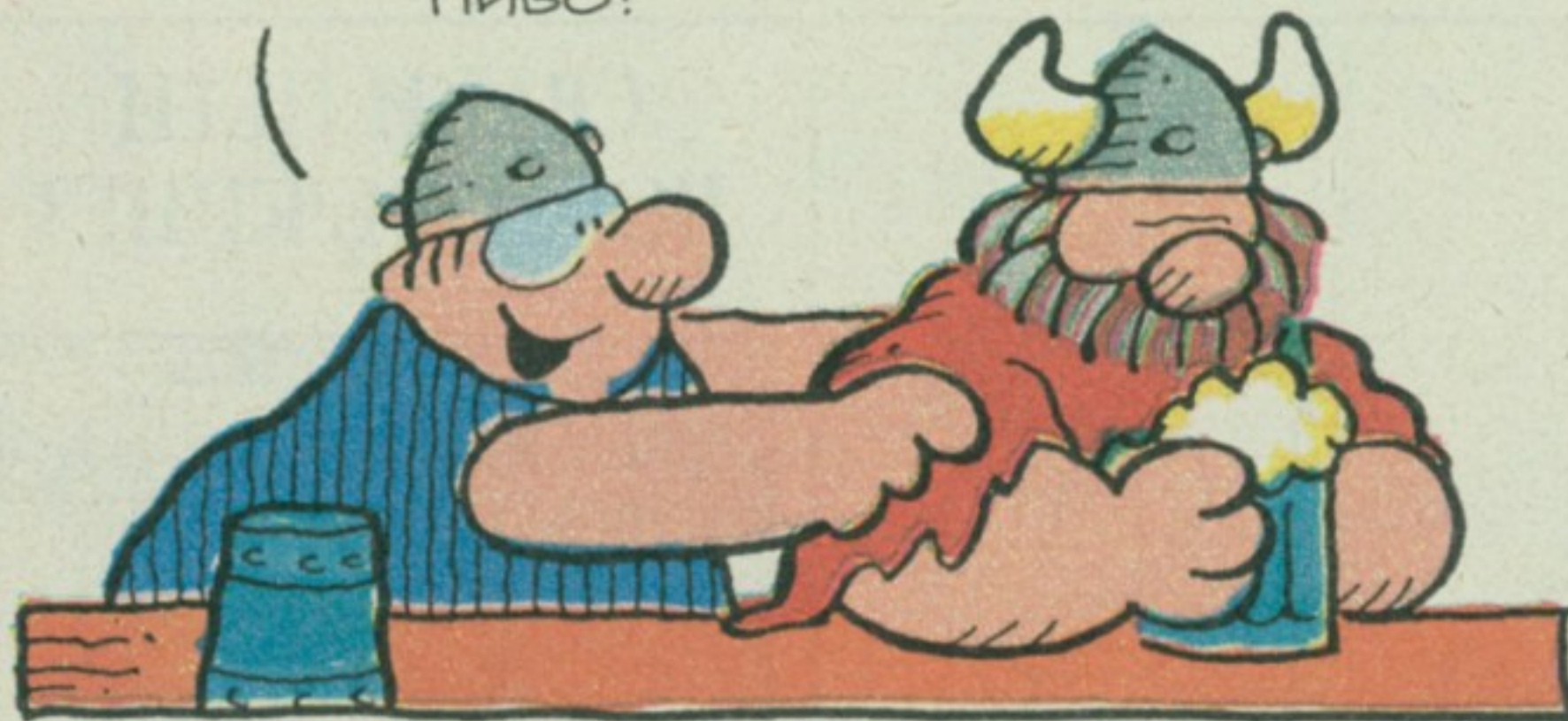
Илустровао: Зоран Петковић-Петко

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

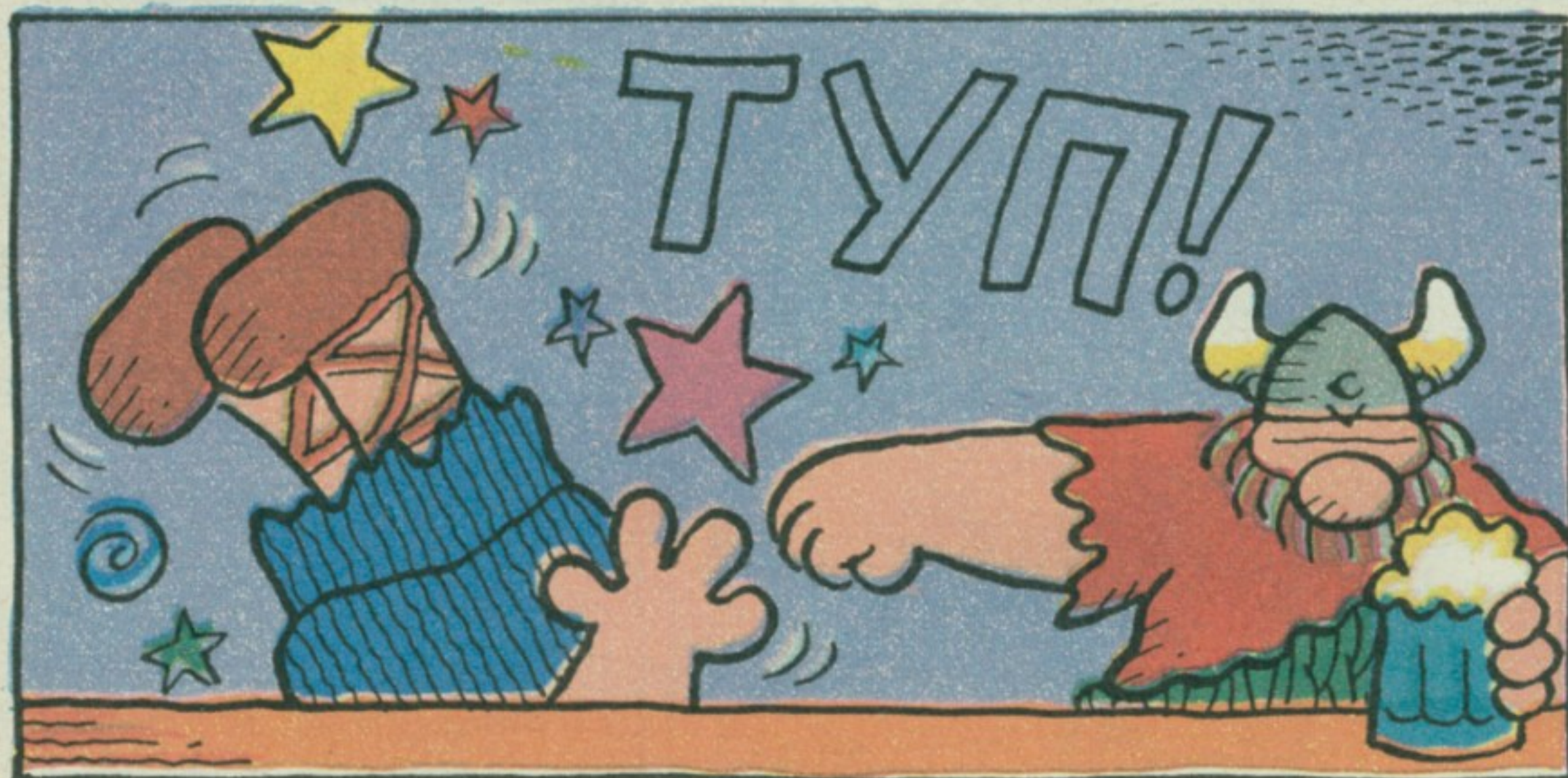
ПА ОВО ЈЕ НЕВИЉЕНО!
ХОГАР СТРАШНИ НЕ ПИЈЕ
ПРАВО, НЕГО ВЕШТАЧКО
ПИВО!

ПОЛАКО, ПОЛАКО, ЧОВО!
ДА СЕ НЕ НАШЉЕМАШ! ДАТИ
ТОЉКИ „АЛКОХОЛ“ НЕ УДАРИ
У ГЛАВУ! 'ОКЕШ МАЛО МЛЕК-
ЦА?

6-16

ОБОЖАВАМ
ВЕШТАЧКО
ПИВО!

ИЗГУБЉЕНИ У ПОДЗЕМНОМ ЛАВИРИНТУ

ЖИВОТ ПИШЕ ДРАМЕ

Гери Леутс, за воланом плавог камионета, питао је своје синове: – Има ли пута на видику?

– Нема, тата – одговорили су трианесетогодишњи Буди и деветогодишњи Тим.

Пошли су да неколико дана испитују пећину Њу Траут у Вирџинији и тражили су путељак који је водио ка улазу у њу.

Тридесетседмогодишњи Гери, топограф по занимању, живео је с децом у

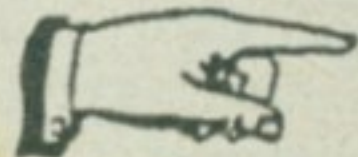
– Тата, како изгледа када се умире? – изустрио је старији син.

– Прво нам се, због ниске телесне температуре, чини да је пријатно топло и очи нам се склапају од сна. Онда постепено губимо свест и срце престаје да нам куца – одговорио је Гери

држави Флориди. Али, детињство је провео у Херндону у Вирџинији. Ту је заволео спелеологију, односно тумарање по подземним шпиљама, и ту упознао Линду којом се оженио.

И Линда је делила његову страст према истраживању подземних ходника, галерија и теснаца и надали су се да ће, једног дана, са собом водити и своју децу. Судбина је хтела другачије. Линда је у тридесет другој години умрла од рака а Гери је следеће четири године сасвим посветио малишанима.

Тим је, најзад, угледао прилаз пећини. Гери је паркирао камионет покрај путељка и заједно су истоварили пртљаг. Код улаза у шпиљу Гери се уписао у књигу – спелеолози, за случај да им се нешто догоди, бележе име, датум и час уласка у подземље. Гери је записао сва три имена и додао: понедељак, 18. јун 1990, 9.30 часова.

Ушли су у мрак са ацетиленским лампама на каицима. Сва тројица су имала кошуље с дугим рукавима и цинс панталоне а дечаки и штитнике за колена. Унутра је било тако мрачно да је слаба светлост њихових лампи деловала за-слепљујуће. А било је и хладно: у пећинама највиша температура не прелази 12 Целзијусових степени.

Као већина искусних спелеолога Гери се оријентисао без посебних, звали су их вештачких, путоказа. Он је при сваком скретању проверавао пређени пут и памтио оно што је на њему битно. Ризично, али за двадесет година никада се није изгубио.

У Дедаловом теснацу

После неких четири стотине метара било је време да се поново напуне лампе, пре него што крену низ тесан и кривудава пролаз познат под именом Дедал.

Гери је узео Будијеву лампу, одврнуо јој дно и заменио употребљени и истрошени карбид новим гранулама. Затим је отворио вентил и вода је поцурила кап по кап на карбид ослобађајући ацетилен. Када је то било готово, креснуо је и упалио пламичак. Исто је урадио и са Тимовом и својом лампом.

Нико од њих тројице, док су се погрбљени увлачили у Дедалов теснац, није приметио још једну књигу за уписивање имена, датума и часа проласка. Спустили су се, очарани, у своје подземно царство.

Кретали су се пузећи кроз безбројне отворе. Каицима су ударали о сталактите. По лицима им се таложила густа црна прашина. Пошто су прешли шездесетак метара кроз Дедал, Гери је дао знак да стану и мало се одморе.

Да би наставили даље низ Дедал, требало је спустити се дугачким врлетним теснацем, а затим се провући кроз веома узан пролаз. Гери је мрштећи се погледао свој ранац пун намирница, боца с водом, кутија с гранулама карбида и обичних свећа. Одлуку је донео олако: – Нека нас ранац чека овде док истражујемо оне ходнике доле. После ћемо га узети.

Угасиле су се лампе

Подесио је свој хронометар на тридесет минута, односно на мање него што ће трајати гориво у њиховим лампама, и наставили су да се спуштају. Десет минута касније и шездесет метара дубље светлост у Тимовој лампи почела је да трепери.

– Вратимо се горе – рекао је Гери. – Ако лампе нису како треба, опасно је покушавати даље.

Тимова лампа брзо се сасвим угасила и само с две напредовали су много спорије. А онда је светлост и у Будијевој лампи почела да трепери и слаби. Гери се следио. „Немогуће!”, помислио је. А када се и Будијева лампа угасила, проклео је час када је ранац оставио горе.

Док су пузали уз једно окно, Гери је кроз слабашну светлост своје лампе угледао велики комад дрвета наслоњен на пећински зид. Приликом спуштања нису прошли поред тог дрвета и Гери је сада сасвим сигурно знао да су се изгубили.

– Децо, направимо полукруг – рекао је трудећи се да му глас звучи обично.

– Да ли смо се изгубили, тата? – питао га је Буди.

– Којешта, само не могу да препознам ово место! – одговорио је да их не би преплашио.

У ствари, Гери се борио са сопственом паником. Ту где су се налазили није постојало баш ништа од онога што је упамтио при пролазу а то је значило да туда нису ни прошли.

Сваки од ходника кроз које су покушавали да нађу пут враћао их је на оно исто дрво. Били су у хорсокаку. А онда се и светлост у Геријевој лампи угасила. Зауствовали су се, као скамењени, у потпуном, густом као тесто, мраку подземља. Место где су се у том часу налазили била је ивица стрмог понора.

Прекршио основно правило

– Не мичите се! – викнуо је Гери и стао између деце и урвине. – Можда у остацима употребљеног карбида има нека нестрошена гранула. Хајде да потражимо, тако бисмо добили мало светлости да нађемо неко безбедно склониште.

Пронађене грануле карбида Гери је ставио у своју лампу и, пошто нису имали воде, резервоар напунио мокраћом. Креснуо је и указао се пламичак за који су знали да неће дуго трајати.

Захваљујући тој слабашној светлости нашли су се у подземној галерији где их је довео један од ходника. Легли су на велику заравњену стену и, када се пламичак угасио, знали су да светлости више неће имати.

Герија је, поред страха, гризла и савест. Оставивши ранац с намирницама и горивом, прекршио је основни закон спелеолога: увек имати код себе бар два додатна извора светлости!

– Тата, шта мислиш када ћемо изићи одавде? – прекинуо га је у грозничавом размишљању Тимов гласић.

– Чим неко нађе наш камионет, значи вероватно сутра или у среду, довешће помоћ.

Тада му је пало на памет да на тој пустој стази усред ноћи неко лако може да украде камионет и нестане без трага. Истина, он је свом брату Циму рекао да ће у четвртак бити с децом код Линдних родитеља код Ричмонда у Вирџинији. Да ли ће дотле издржати? Био је тек почетак понедељка.

Чији је плави камионет?

Ноћ су провели припијени један уз другог да би им било топлије. Деца су спавала, а Гери би повремено задремао. Будило га је непрекидно шуштање и лепршање слепих мишева којих је, по свој прилици, било на стотине.

Сутрадан у подне уста су им била сува и испуцала од жеђи и тресли су се од хладноће. Гери је храбрио децу знајући да очајање не води ничем добром. Говорио им је да издрже и да их већ сигурно траже.

Следећег дана, у среду, сва тројица пробудила су се из немирног полусна у грозници. Жеђ их је уништавала.

Те исте среде после подне један човек обавестио је полицију о напуштеном плавом камионету код улаза у пећину Њу Траут. Полицији није било тешко да утврди да камионет припада Герију Леутсу из Тампе на Флориди и ступила је у везу с његовим суседима. Од њих су сазнали да је трочлана породица отишла на пут.

У четвртак ујутру Гери и дечаки једва су говорили јер им је језик, отекао од жеђи, запињао о већ озлеђена непца. Плућа су их болела од наталожене прашине.

У четвртак касно поподне полицији у Вирџинији стигао је телекс из Тампе на Флориди. Тамошњи полицајац Рик Гилеспи, чим је сазнао где је виђен камионет, повезао се с Националним удружењем спелеолога. Тако је сазнао да је Гери Леутс њихов дугогодишњи члан.

Келнер с водом у подземљу

Заточеници подземног лавиринта провели су четвртак и ноћ између четвртка и петка у делиријуму. Буди је бунцао о поквареним телекомандама а Тиму се чинило да лежи на пољском кревету с кога само што није пао. Герију се привиђао келнер који разноси воду и сокове ходницима подземља.

У петак по подне Буди је питао оца:

– Тата, како изгледа када се умире?

– Прво нам се, због ниске телесне температуре, чини да је пријатно топло и очи нам се склапају од сна. Онда постепено губимо свест и срце престаје да нам куца – одговорио је Гери.

Око шест предвече тог истог петка мала група спелеолога сазнала је да је један од њихових нестало и то с децом. За мање од два сата чланови Националне комисије за помоћ спелеолозима окупили су се код подножја планине у којој су се налазиле три шпиле: Њу Траут, Траут и Хамилтон.

Како су нашли Геријев потпис у књизи на улазу у све три пећине, а у унутрашњој књизи у Њу Трауту, испред Дедаловог пролаза га није било, закључили су да треба претражити Траут и Хамилтон.

Око 23.45 h спелеолози Џон Хемпел, Мартин Харди и Рик Бекс, пошто у тим двома шпиљама није било ни трага од залуталих, пошли су да провере и Њу Траут. После поноћи, на неколико стотина метара у унутрашњости Дедала, угледали су црвени ранац пун намирница и резервног карбида.

Три тела у лежећем положају

– Овде су! – викнули су углас и почели да их дозивају по именима. Пећина је остала нема. У један ујутру спасиоци су почели да стрепе да ће на неком завијутку наћи само три леша.

Гери је чуо своје име и био је уверен да халуцинира. А затим:

– Гери, Буди, Тими, да ли нас чујете?

Гери се подигао на лактове и ужасно промуклим гласом викнуо: – Овде смо! Часак касније спасиоци су у одсјају пламичака својих лампи угледали обриси три тела у лежећем положају.

Сва тројица извучена су из пећине и пребачена у болницу. Осим опасног губитка течности из организма код Герија и Тимија дошло је и до поремећаја нервног система услед вишедневног слабог напајања крвљу, а код Будија су се појавиле тешке плућне компликације.

Преживели су и излечили се, али још нису спремни за нова спелеолошка истраживања. Герију ни дан-данас није јасно због чега су се лампе много пре времена погасиле, али му је јасно да више не сме да крши правила тако опасног спорта као што је спелеологија.

Б. Д.

МА ШТА

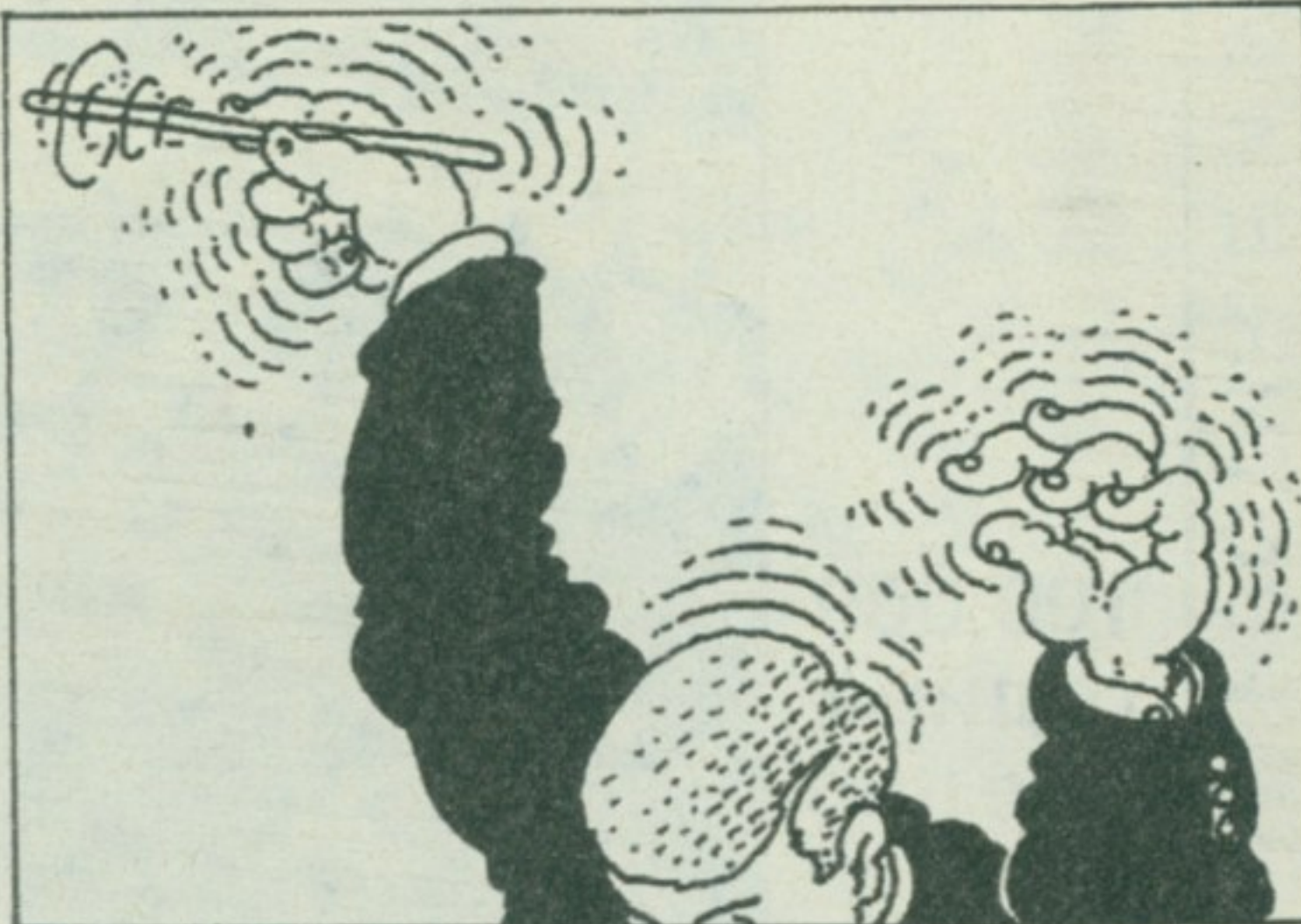

КАЖЕШ

САГНИМО ГЛАВУ

Ако случајно неком учиним нешто нажао, није ми тешко да му се извиним. То ми је најважније у животу. Умем да сагнем главу и замолим за опроштај. Мислим да би свет био лепше место када би тако поступали сви људи. То не само да не понижава, већ човека чини већим. ■

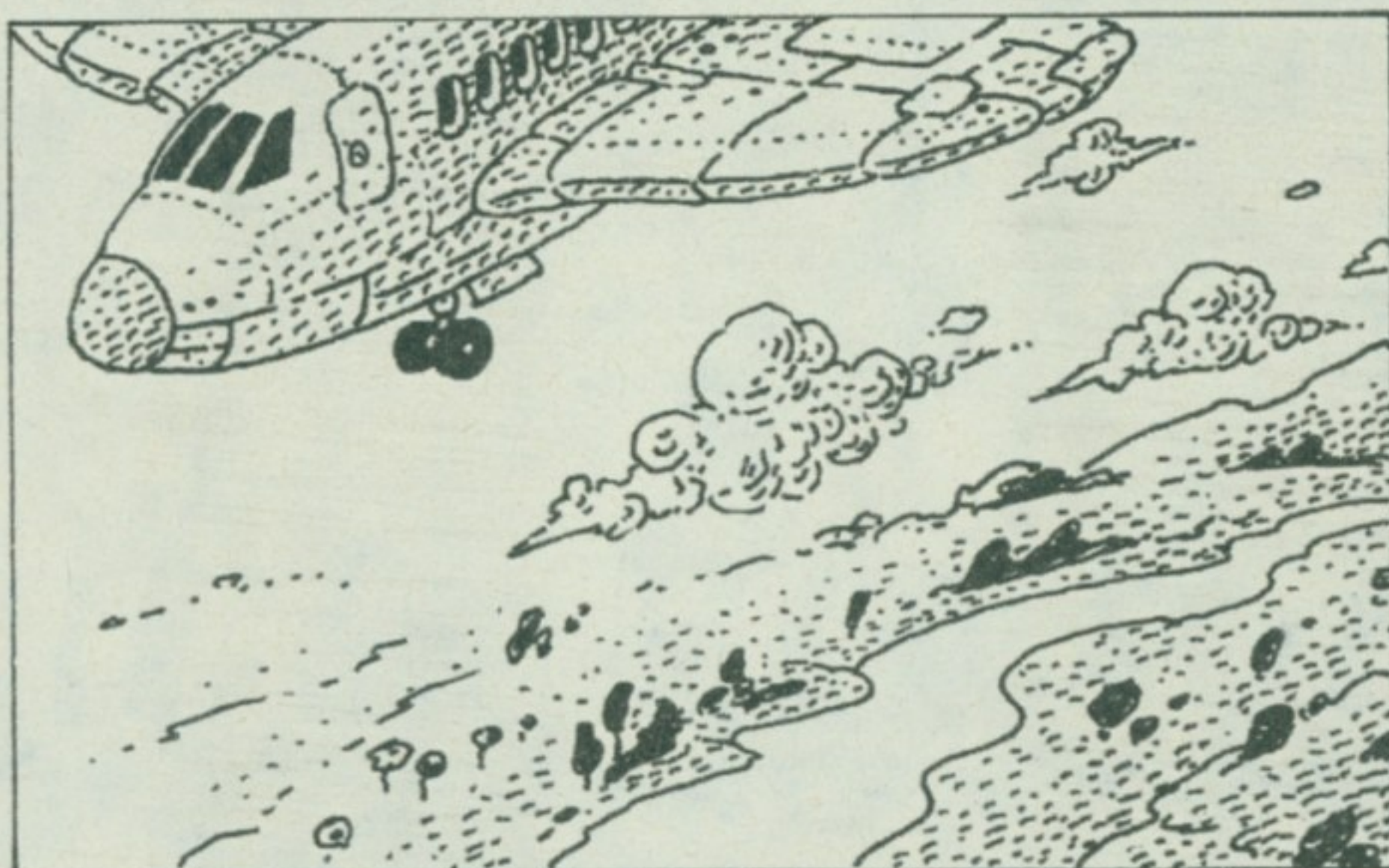
Мстислав Ростропович
славни виолончелиста
и диригент

ЗА ДОБАР СТАРТ

Моја деца и ја често нисмо били, најблаже речено, истог мишљења. И хвала Богу! Увек сам сматрао сасвим нормалним када ми противурече и не слушају ме. Родитељи би требало да имају на уму да нису само родитељи већ и кости које младунцима служе за оштрење зуба ■

Питер Јустинов

ПРОФЕСИОНАЛНА ДЕФОРМАЦИЈА

Због јаког ветра на реци Потомак пилот је имао тешкоћа при спуштању на аеродром у Вашингтону и после два узалудна покушаја авион је почео да се пење. Мој отац је тада приметио како се његов сусед, блед

као крпа, грчевито држи за своје седиште.

– Ништа не брините, момци у кокпиту одлично знају шта раде – покушао је мој отац да га охрабри.

– Уопште нисте у току – зацвилео је престрашени господин – ја сам професионални пилот и савршено ми је јасно шта они сад тамо раде! ■

МНОГО СРЕЋЕ УЗ ОБИЧНЕ СВЕЋЕ

Никада нећу заборавити дивно романтично вече које сам провео код куће са својом рођеном женом. После fine вечере удвоје уз упаљене свеће певали смо наше омиљене песме пратећи се на клавиру. Онда смо у полумраку играли образ уз образ уз музику с плоча. После тога изишли смо у башту и држећи се за руке шетали по месечини као заљубљени пар. „Како је срећа једноставна!“, говорио сам себи и заклињао се да ћемо одсад често тако радити.

Сутрадан ујутру појавио се мајстор за оправку телевизора и све моје наде распршиле су се као мехурићи сапунице. ■

НИЈЕ МУ ДОЗВОЛИЛА МАМА

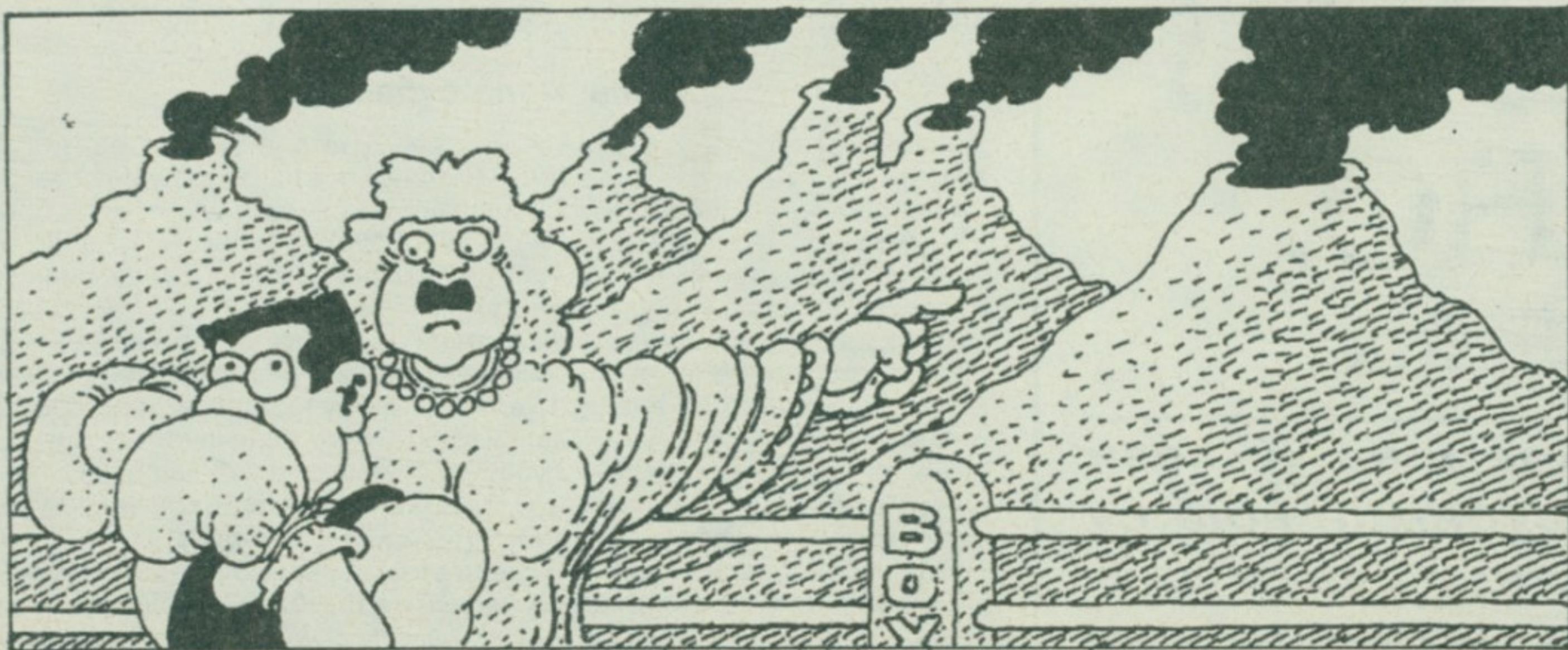
Славни вулканолог Харун Тазијеф провео је младост у Белгији, земљи коју је треба-

ло да представља на Олимпијади 1936. године. У својој аутобиографији он каже:

„Био сам у боксерској репрезентацији. Мислим да сам имао велику шансу да освојим златну медаљу јер сам у својој категорији био апсолутни фаворит. Али, Олим-

пијске игре одржавале су се у Берлину, под Хитлером, и мајка ми је забранила да на њима учествујем.

На сву срећу. Јер, да сам победио, отишао бих у професионалце и никада не бих открио чар вулкана.” ■

ИПАК, ПОКУШАЈТЕ!

Аутоматски телефонски одговор велике робне куће у Чикагу: „За наруџбине или плаћање купљене робе молимо окрените број 5. За везу са службом за рекламације молимо покушајте број 6459834822955392. Пријатно!” ■

100.000
година
заједно

КИНЕЗИ ТО ВОЛЕ СИТНО, СИЋУШНО...

Још у прастара времена Кинези су држали кућне љубимце које су чували у издубљеним, сувим тиквицама у унутрашњем цепићу крај срца

Ево шта нас учи Библија: петог дана постања света Бог је створио „китове велике и све живе душе што се мичу, што проврвеше по води по врстама својим, и све птице крилате по врстама њиховијем“. А шестог дана „створи Бог звјери земаљске по врстама њиховијем“, и стоку по врстама њезинијем и све ситне животиње по врстама њиховијем“. Потом је Бог створио човека и жену и рекао им:

„Рађајте се и множите се и напуните земљу, и владајте њом и будите господари од риба морских и од птица небеских и од свега звјериња што се миче по земљи.“

Људи, како знамо, нису послушали Бога у свему што им је наложио, али баш ову заповест, да буду господари и риба, и птица и свих животиња и те како добро су чули. И тако испада да заједнички живот на нашој планети, који је по Библији почео истовремено, а наука мисли баш тако, тече хиљадама година у знаку човекове надмоћи и господарења над свим другим бићима.

Изгледа да је Бог заборавио да створи инсекте, или се није упуштао до те мере у биологију, тек они се у библијско доба не спомињу. Међутим, ако се са „врућег“ терена Мале Азије, где се, ваљда, „догодио“ библијски почетак света, преселимо на Далеки исток, у стару Кину, односи људи и животиња стоје мало другачије.

Мила, мала бубашваба

Кинези су од давнина били склони свему што је фино, прецизно, филигранско, дакле и сасвим ситно. Имали су осећај за сићушне ствари и умели да их уоче и баш та особина начинила је од њих велику и богату цивилизацију. Јер, захваљујући свиленој буби и ткању најлаганије, најсјајније, најшуштавије и најпријатније тканине на свету, свиле, они су се надалеко прославили, али и обогатили.

Буба дакле. Ако за нас данас свила није никакво изненађење, без обзира што је и после толико миленијума баш она најскупоценија тканина, многи ће се изненадити када чују да су још у прастара времена Кинези држали кућне љубимце – инсекте. Али, то никако није била, рецимо, та драгоцену свилена буба, него најчешће... бубашваба! Гадни, црни жохар како је још називају! Баш њену силуету открили су историчари уметности на бронзи старој четири хиљаде година.

Волели су и цврчка, што је можда разумљивије. У кинеским гробницама налажене су фигурице тог инсекта изрезбарене у плочицама од жада и стављене у уста мртвих. А на сликама из времена династије Танг, 8. век, понекад се виде лепе, младе жене како шетају са корпицама у којима је – цврчак.

На овој слици из 19. века види се кинеска породица чији су сви чланови упослени око разврставања чахура свилене бубе. То је посао миленијумима везан за кинеско поднебље и свакодневицу.

Међу кућне љубимце у Кини, барем од 15. века, спада и зрикавац. Људи су га држали у издубљеним, сувим тиквицама у унутрашњости кимона, крај срца, а слободно се може рећи да је и данас жива традиција држања буба-певачица.

То не значи да Кинези нису од давнина волели и птице-певачице којима су посвећивали велику пажњу, учили их да певају, носили их у бамбусовим крлеткама у шуму да се „друже“ с осталим птицама. Најзад, баш су стари Кинези од најстаријих времена држали и црвену рибицу у посуди од порцелана или у вртном рибњаку, за гледање и уживање, а и да им употпуни уметнички уређен амбијент.

За јело и морски и копнени пас!

Па ако се с рибицом исцрпљује списак кућних љубимаца древне Кине, то никако не значи да друге животиње нису имале своју историјску улогу. Као и свуда на свету, и Кинези су користили животиње за рад у пољу, за добијање хране или вуне и крзна, али то није ништа посебно. Изненађујуће је, међутим, да се у Кини једе све, од пераја морског пса до мајмунског мозга, укључујући и – човековог најстаријег пријатеља пса! Чак се и данас штенад сматрају специјалитетом, као, рецимо, јагњетина код нас.

Али, ни са псом у Кини није једноставна ствар. Археологија је открила и доказе за сасвим супротан однос према псу. Нађени су остаци паса који су припадали древним моћницима и који су носили скупocene огрлице од злата и драгуља. А у доба династије Шанг која је владала шест векова, од 1700. до 1100. године пре наше ере, није било гробнице краља или принца у којој није био сахрањен барем један пас – у саркофагу, заједно са човеком или сам. Ваљда да чува господара и у „оном“ животу, како је то чинио на земљи.

У Кини бронзаног доба пас чувар није само плашио могуће разбојнике или пацове, него и – зле духове. Тако су недавна ископавања на месту једне палате из времена Шанг открила скелет осам паса укопаних у темеље у седећем положају и главама окренутим према фасади.

И друге животиње имале су у старој Кини необична симболична значења. Тако су патке представљале љубав између супружника, лет дивљих гусака, али и сама та птица, растанак или изневерену наду, а пепељаста чапља са својим широм раширеним огромним крилима – срећу. Зећ је значао бесмртност, лисица, шта би друго, женску лукавост. Најзад, и јелен са својим разгранатим роговима означавао је срећу, па нека тај лепи симбол заврши овај преглед животиња значајних у старој Кини.

Бронзани летећи коњ из времена Хан (од 3. века пре н. е. до 3. века)

На овој керамици из 18. века приказан је Лао-Це како седи на свом буфалу – симболу животне муке

Пас од теракоте био је направљен у прогребне сврхе у периоду Хан

ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК
4. 10. 1991.

од
арене
до
менажерије

Хватање
гепарда
за
Акбара,
трећег
могулског
цара
Индије –
гравира
из
16. века.

Масакр
у арени
био је
врхунска
забава
стarih
Римљана

Овакав приказ
можемо да видимо
и данас, истина
ретко. Снимак је
са почетка века
када су
укротитељи
медведа били
бројни

БИО ЈЕДНОМ

ХОТЕЛ ЗА

ЛАВОВЕ

Негде се зову аклиматизационе
станице, негде менажерије или
зоолошки вртови. Постојали су
одвајкада, само што се са њихо-
вим становницима различито по-
ступало кроз векове, већ како се
мењао људски укус

Е

гипћани су у доба фараона сматрали да се поједини богови јављају у животињском облику, па су за обожавање градили светишта и храмове које су чувале – опет животиње. Такав је био свети лав из Хелиополиса коме је, пошто-пото, морало да се осигура потомство. Он је, као и друге њему сличне животиње које су чувале египатска светишта, живео на слободи. О њему су бринули свештеници тако што су му доносили најбоље комаде меса за гозбу, доводили му најлепше лавице, купали га у млакој води и миришали, а по смрти сахрањивали у пространим гробницама.

И животиње које су Египћани држали за лов или рат биле су исто тако пажене и храњене, а међу такве спадали су опет лавови, затим гепарди, соколови и друге грабљивице, доциније и слонове. У многим записима спомињу се „куће за лавове“, поред палата у којима су звери, пошто су биле припитомљене, живе на слободи.

Слично су поступали и Вавилонци и Персијанци. А ево шта се десило када је Александар Македонски у свом освајачком походу године 331. пре нове ере стигао у Вавилон. Његови су војници масакрирали око четири хиљаде припадника рода дивљих мачака које су краљица Семирамида и краљ Асурбанипал користили за лов!

Ма какве козје уши, лавови цара Трајана

Стари Грци, занимљиво, нису држали животиње ни укротене ни неукротене, али су зато Римљани све пре и после њих превазишли у... окружности. Код њих је био обичај да сваки конзул који се врати из ратног похода продефиљује кроз престоницу са заробљеницима и пленом, па су тако Римљани 280. године пре нове ере први пут видели слонове отете од пораженог епирског краља Пира. А 263. у „вечном граду“ нашле су се 142 звери које је конзул Метелус запленио у Картагини. Одведене су у арену где су унакажене и коначно поубијане стрелама.

Римска публика била је очарана том новом забавом и од тог часа тражила је све више и више крви у арени свог Колосеума. Тако је Сципион године 169. прославио разарање Картагине убијањем 63 пантера и 40 медведа, али то није било ништа у поређењу са Цезаровим тријумфом који је главом платио 400 лавова. Помпеј их је потаманио чак 600, уз 20 слонове и једног носорога, док је Неронова лична гарда побила 300 лавова и исто толико медведа.

За увесељавање незасите публике служиле су и међусобне борбе самих животиња, затим животиња и гладијатора, дезертера или заробљеника, а посебна „посластица“ у арени било је бацање хришћана међу звери. Колико су Римљани уживали у тим крвавим борбама и колико им је требало животиња спремних, у сваком тренутку, нека каже и овај историјски податак: цар Трајан, мада га памтимо по „козјим ушима“, имао је посла са далеко снажнијим и опаснијим животињама – у његовој приватној менажерији чамило је 1.100 звери!

Сваки иоле богатији Римљанин држао је звери и са најлепшим примерцима шепурио се улицама што је доводило до... случајних епи-

зода налик на оне из арене. То се завршило наређењем које је забрањивало присуство животиња на јавним местима, али је дошло и до истребљивања лавова, тигрова, слонова и нилских коња из средоземних области. Додуше, са падом Западног римског царства нестале су и велике менажерије.

Зарада у мајмунском новцу

Ни у средњем веку није јењавала поама за зверима међу краљевима и моћном властелом. Тако је франачки краљ Карло Велики имао свог личног слона који се звао Абул Абас, а стигао му је из Багдада. Виљем Освајач прешао је Ламанш у пратњи лавова и пантера, док је његов син Хенри Први држао 1100. године праву малу менажерију у лондонском Тауеру. Ту су и радознали посетиоци могли да се чуде страшним зверима – под условом да донесу пса или мачку лавовима на трпезу! Та се менажерија одржала, веровали или не, све до 1839. године.

И француски краљ Филип Лепи дичио се зверима, па је свуда са собом водио своје лавове, пантере и беле медведе, док је Филип Шести 1328. године сместио у Лувру први „хотел за лавове“.

Касније су менажерије почеле да ничу уз палате. Народ није смео да завирује у њих, што не значи да на вашарима, сајмовима или просто трговима није и те како имао прилике да се сит нагледа чуда на четири ноге: од медведа и мајмуна, све до лавова и слонова. Укротитељи су у средњем веку имали привилегију да на улазу у градове не плаћају трошарину, а на трговима су наплаћивали приказивање животиња, па је тако у француском језику до данас остао израз „платити мајмунским новцем“!

И у другим деловима света постојали су чудесни и велики зоолошки вртови. Марко Поло је у 13. веку описао менажерију Великог кана из Каракорума у Монголији, а шпански освајачи – конкистадори – два века доцније открили су зоолошки врт ацтешког принца Монтезуме у коме је на стотине чувара бдело над примерцима готово целокупног животињског света Мексика. Али, можда ниједном владару други нису толико завидели као турском султану Бајазиту који је уз силне дивље звери држао и 7.000 птица!

Сматра се да је француски краљ Луј XIV, који је 1665. сместио своје животиње у версајски дворца, смислио реч менажерија. Ипак, његова је заслуга још већа што је подстицао научно истраживање. Лујева менажерија је 1791. године растурина, а животиње су премештене у Ботаничку башту Музеја за природну историју у Паризу. Ту су их зоолози несметано изучавали и вршили чак и експериментална укрштања. Међутим, публици је дозвољен приступ тек 1800. године.

Иначе, у 19. веку настала је и већина познатих европских зоолошких вртова који постоје и данас: лондонски 1826. године, одмах затим амстердамски и ротердамски, па зоолошки врт у Берлину и тако редом.

Ово је
изрезбарена
слоновача
из
Вавилона
на којој
се виде
борбе
звери
са
људима

КАД СУ СЛОНОВИ ХОДАЛИ ПО ЖИЦИ

● Колико су били бездушни према животињама и људима у арени, толико су стари Римљани, изгледа, били и спретни у дресури. Тако је историчар Плиније Старији описивао слонове који су „ходали по затегнутом канапу“ и додао:

„Човек се још више запањи кад их види како се успињу уз канап, па потом силазе главом надолу.“

О томе је посведочио и Светоније:

„Један веома познат римски племић јашући на слону спустио се низ уже.“ Исти писац изнео је упечатљив догађај када је римски цар Сервије Сулпиције Галба приредио игре у Флори где је био претор, на којима су „слонови играли по затегнутом ужету, што је био до тада невиђени приказ“!

И Сенека је забележио:

„Један жгољави Етиопљанин нагони слона да клекне као и да хода по ужету.“

Када данас ово читамо, не знамо да ли више да жалимо те слонове или да им се дивимо због невероватне спретности.

ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК
4. 10. 1991.

ратни
плен
на
четири
ноге

Жорж Луј Леклер,
гроф де Бифон
(1707-1788), напи-
сао је „Природну
историју“ у 36 то-
мова, а од 1739.
обављао је дуж-
ност интендента
краљевског врта.

ОДИСЕЈА ШТАТХУДЕРОВИХ СЛОНОВА

Ханс и Парки живели су у слози и
љубави све док освајачка војска
није пореметила њихову срећу и
мир...

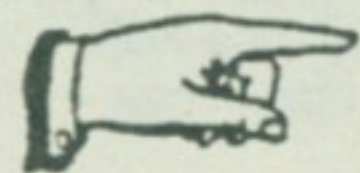
Француска је 1793. године објавила рат Холандији да би наред-
не, 1794. њене трупе под командом генерала Пишгрија поче-
ле освајачки поход. Штатхудер, какву је титулу носио хо-
ландски принц, побегао је у Енглеску, а Французи су заузели
његов дворца Ло који је, уз остале лепоте, имао и богату ме-
нажерију. Зебре, буфала, муфлони и газеле, исландски овнови са чети-
ри рога и сијасет других ретких животиња ту је мирно проводило дане
захваљујући бризи Енглеца Томсона, чувара и хранитеља. Али, највећа
реткост Штатхудерове менажерије свакако је био слоновски пар Ханс
и Парки који је Томсон посебно волео и пазио.

Када су Французи нагинули у дворца, Томсон се плашио да војни-
ци не потуку слонове. Показало се да његова зебња није била без ос-

нова, пошто је прва ствар коју је француски заповедник наредио била
да се приреди гозба од специјалитета из менажерије – дивљач је увек
била на цени.

Одлучни Томсон тада је ступио у акцију. Обратио се лично фран-
цуском генералу Жан-Франсоа-Емеу Дежану који је услишио чуваре
молбе и зауставио кување и печење зоолошких примерака пре него
што су слонове дошли на ред. Осим њих спасло се и нешто рогатих
становника менажерије, затим бодљикаво прасе, један казуар, орао,
неколико фазана као и величанствени, крупни плави голубови са Нове
Гвинеје, све у свему 26 животиња.

ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК
4. 10. 1991.

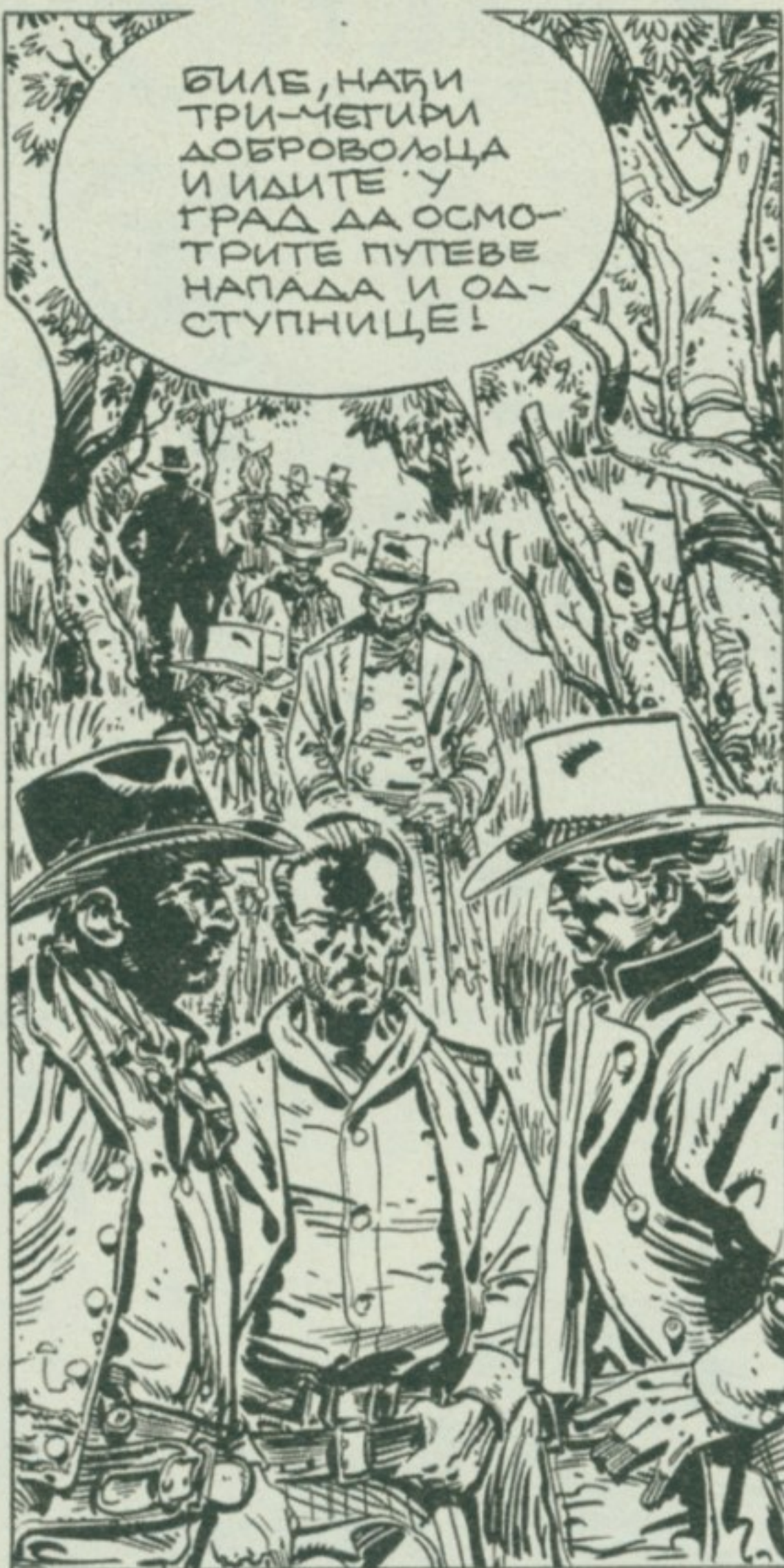

ТЕ НОЋИ, ЈАШУЋИ У
МАЛИМ ГРУПАМА,
КАНТРИЛОВА БАН-
ДА СЕ ОКУПИЛА
У ШУМАМА ОКО
КАНЗАС-СИТИЈА...

НАПАШЋЕМО
СЛЕДЕЋЕ НО-
ЋИ! НЕ ПРАВИ-
ТЕ БУКУ! КО-
ЊИ НЕК' БУДУ
ОСЕДЛАНИ И
ПОСТАВИТЕ
СТРАЖУ!

БИЛЕ, НАЋИ
ТРИ-ЧЕТИРИ
ДОБРОВОЉЦА
И ИДИТЕ У
ГРАД ДА ОСМО-
ТРИТЕ ПУТЕВЕ
НАПАДА И ОД-
СТУПНИЦЕ!

У ЗАТВОРУ...

НЕЋУ ИЗИЋИ
ЖИВ ОДАВАЕ!
ЛЕЖИ БИ НАЋИ
НАЧИН, ДА МЕ
ЛИКВИДИРА! СУ-
ВИШЕ САМ ОПА-
САН ЗА ЊЕГА!

ЈА САМ
ЈЕДИНИ
КОЈИ БИ
СЕ УСУДИО
ДА ГА РАС-
КРИНКА!

ЕЈ! НЕШ-
ТО СЕ ЧУ-
ЈЕ ИСПОД
ОВЕ ДАС-
КЕ!

УЗ НУГЕТИ-
НУ ПОМОЋ,
БЛУБЕРИ ЈЕ
УСПЕО ДА
ОТКУЈЕ
ДАСКУ...

?

НУГЕТ, ЛЕЖИ МИ НИЈЕ
ОСТАВИО ВРЕМЕНА
ДА ТЕЛЕГРАФИШЕМ
ПРЕДСЕДНИКУ!
ЖАО МИ ЈЕ...

МАЈК, ЧУ-
ЈЕШ ЛИ МЕ?
ЈА И ОСТА-
ЛЕ ЖЕНЕ
СМО ИСПОД
ТЕБЕ!

ОСТАЈУ
МАЛЕ ШАН-
СЕ ДА ОБА-
ВЕСТИМ
ТОТЕНА
И...

НЕМА БЕ-
ЗЕ, МАЈК!
ИДУЋЕ
НОЋИ ЊЕ-
МО БИТИ
НАПОЉУ!
ИТИ СА
НАМА!

ТО БИ ЗНА-
ЧИЛО ДА САМ
КРИВ И ПРУ-
ЖИО БИ ЛЕЖ-
НУ МОТИВ ДА
МЕ ОПТУЖИ
И ОБЕСИ ЗА НЕ-
ПОСЛУШНОСТ
И ИЗДАЈУ!
ЈА ОСТАЈЕМ!

КОПАМО
ТУНЕЛ!

НЕЋУ ВАС
ОДАТИ, АЛИ
НЕ МОГУ НИ
ПОБЕТИ!
ПОГОТОВО
НЕ СА ВАМА!

СУТРАДАН,
НЕДАЛЕКО
ОД ЗАТВОРА...

НАПИО
САМ ЈЕД-
НОГ СТРА-
ЖАРА И
ИЗВУКАО
НЕКА
ОБАВЕШ-
ТЕЊА!

НАС ТРИДЕСЕ-
ТАК ЋЕ СЕ УВУКИ У
ГРАД, А У ПОНОР ЋЕ-
МО УПАСТИ У ЗАТВОР!

ЕКСПЛОЗИВОМ
ЋЕМО ДИГНУ
ВАЗДУХ ЗИД ОКО
ЗАТВОРА, А ЗА-
ТИМ ЗГРАДУ!
СВЕ ЋЕ БИТИ ГО-
ТОВО ЗА ДВА
МИНУТА!

УПАДАМО ПРА-
ВО У БЕЛИЈУ ДА
НЕ БИСМО ГУБИ-
ЛИ ВРЕМЕ!

АКО СВЕ
ИДЕ ПО ПЛАНУ,
ИЗБАВИЋЕМО
ИХ ЗА МАЊЕ
ОД ПЕТ МИНУ-
ТА!

КАО ШТО СТЕ РЕ-
КЛИ, ПУКОВНИЧЕ,
НАПРАВИО САМ
ПЛАН БЕКСТВА!

НЕБО ЈЕ СА
НАМА, БИЛЕ!
ВИДИ, СПРЕ-
МА СЕ
ОЛУЈА!

МАЛО КАСНИЈЕ,
РАЗЛИЧИТИМ ПУТЕВИМА,
КАНТРИЛОВИ ЉУДИ
УШЛИ СУ У ГРАД...

СВАКИ ОД ЊИХ
ЈЕ НОСИО ПО НЕ-
КОЛИКО ШТАПИ-
НА ЕКСПЛОЗИ-
ВА...

...АЛИ, ЊИ-
ХОВ ЈЕ ДО-
ЛАЗАК ПРИМЕ-
ЋЕН...

ДО САДА ЈЕ
ТРИДЕСЕТАК
ОДМЕТНИКА
УШЛО У ГРАД!

ОД-
ЛИЧНО,
КАПЕТА-
НЕ!

ЊИХОВ
ДОЛАЗАК
НИЈЕ
ОМЕТАН!

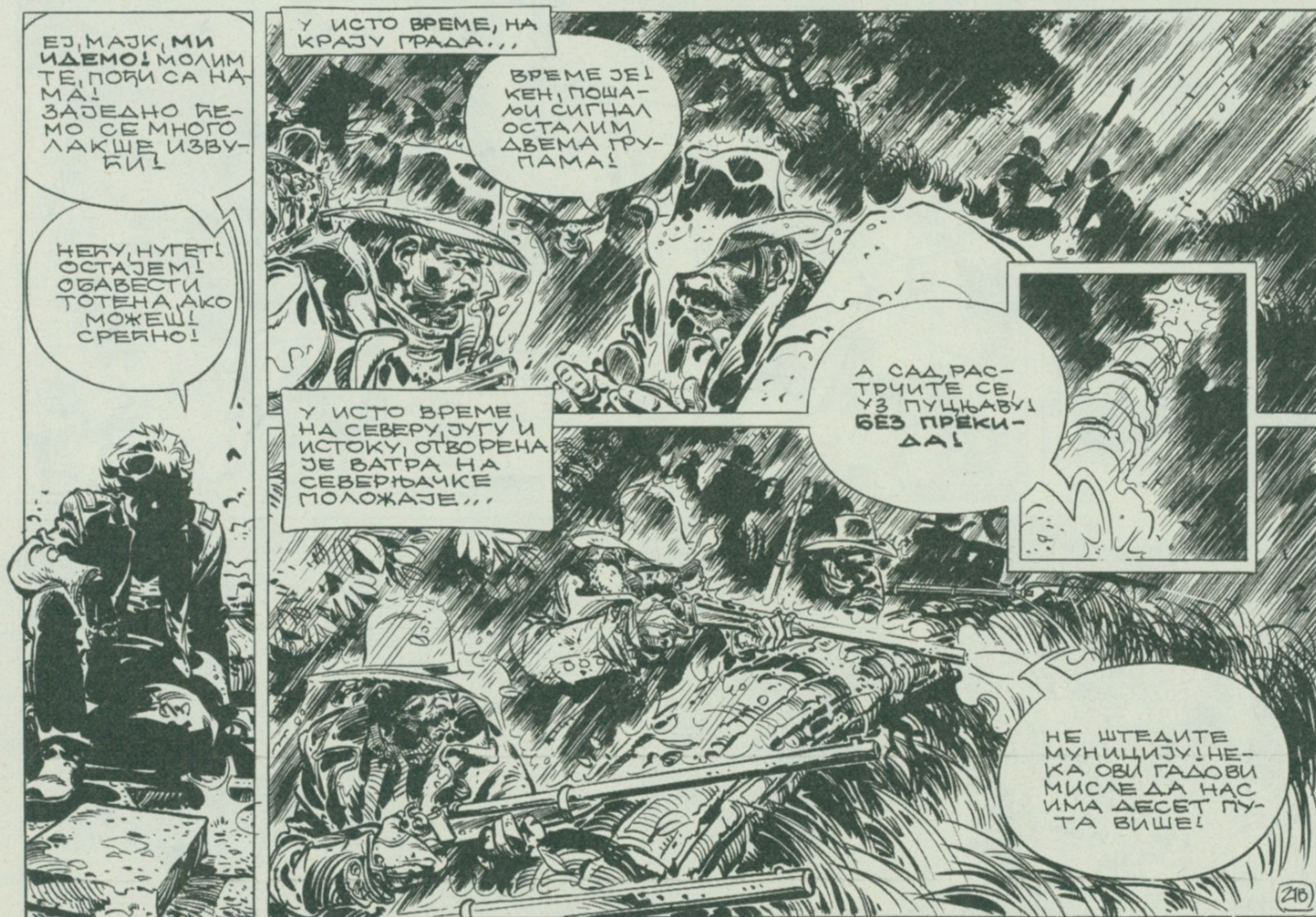
СИГУРНО
ТИМЕ ХОЋЕ
ДА НАС ЗАВА-
РАЈУ ДА БИ
ОЛАКШАЛИ
УПАД ЦЕЛЕ
ВОЈСКЕ!

ДОШЛА ЈЕ НОЋ,
А СА ЊОМ И
ОЛУЈА...

ВРЕМЕ ЈЕ
ДА ЗАУЗ-
МЕМО ПО-
ЛОЖАЈЕ!

НАЈИ ЋЕ-
МО СЕ ПО-
СЛЕ НАПАДА
НА СЕВЕР-
НОМ ДЕЛУ
ГРАДА У ЈЕ-
ДАН УЈУТРУ!
ПОКУПИЋЕ-
МО КАН-
ТРИЛА И
ЊЕГОВУ
ГРУПУ!

И ИЗНЕНАДА, ЕКСПЛОЗИ-
ЈА. ДЕСЕТ ПУТА ЈАЧА
НЕГО ШТО ЈЕ ТРЕБАЛО
ДА СЕ ПРОБИЈЕ ТРО-
ШАН ЗИД, ИЗАЗВАЛА
ЈЕ ПРАВИ ЗЕМЉО-
ТРЕС...

ДВА МЕТРА ИСПОД
ПОВРШИНЕ МЕКАНО
ЗЕМЉИШТЕ СЕ ОДРО-
НИЛО ЦЕЛОМ ДУЖИ-
НОМ ТУНЕЛА ЗАТР-
ПАВАЈУЋИ БЕГУНИ-
ЦЕ...

УЗДРМАН ВИБРАЦИЈА-
МА ЗЕМЉИШТА, И ОРО-
НУЛИ ЗИД СТАРОГ ЗА-
ТВОРА СЕ СРУШИО...

СРЕБОМ, РУШЕ-
ЊЕ ЗИДА НИЈЕ
ПОВРЕДИЛО
БЛУБЕРИЈА...

ГОСПОДЕ!

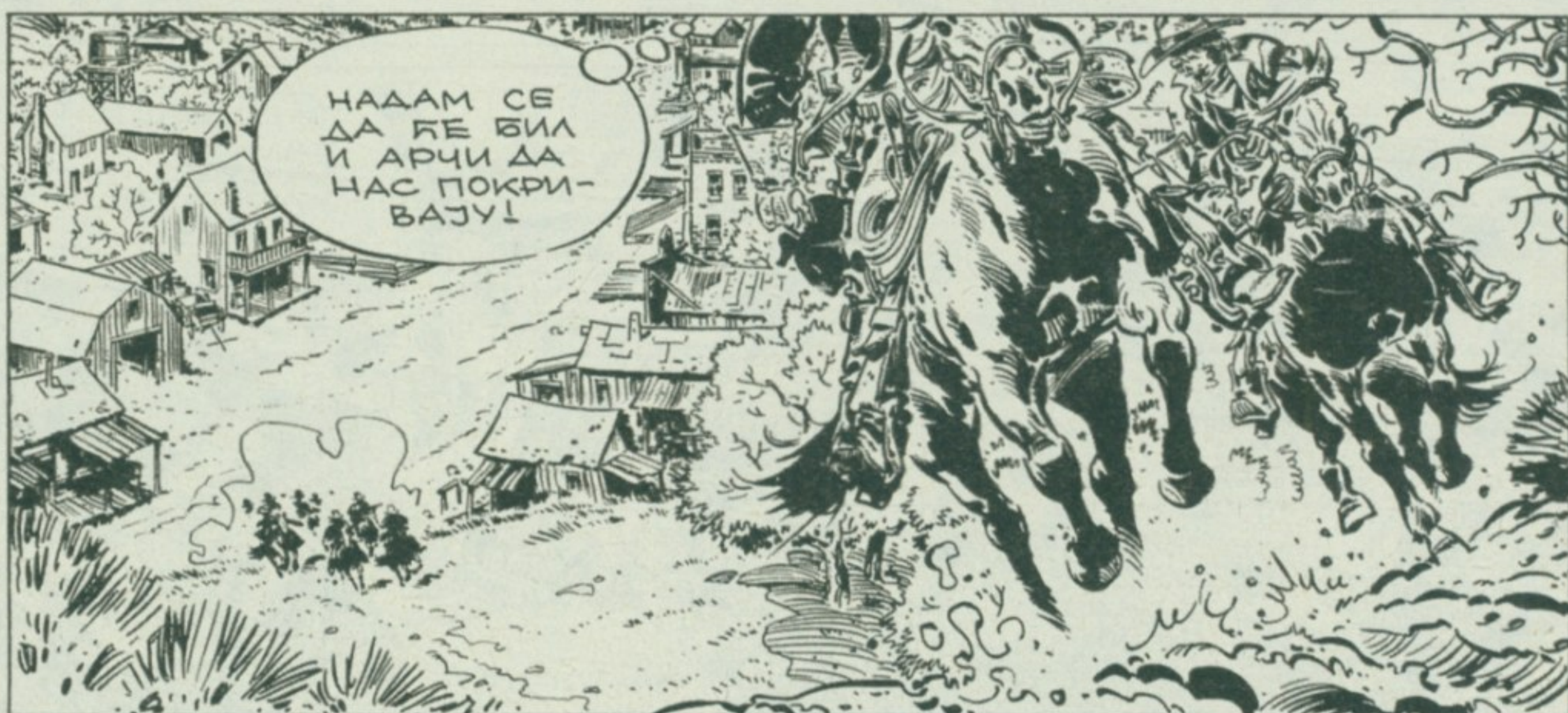
АЛИ, ПЛАФОН БЕЛИ-
ЈЕ СЕ ОДРОНИО ЗА-
ТРПАВАЈУЋИ ЖЕНЕ
КОЈЕ СУ ЧЕКАЛЕ
СВОЈ РЕД ДА УЋУ У
ТУНЕЛ...

САМО ШТО ЈЕ НУ-
ГЕТ СТИГЛА ДА
ОДМЕНИ ЖЕНУ КО-
ЈА ЈЕ СТРАЖАРИ-
ЛА ПОРЕД ВРАТА,
БИЛО ЈЕ ТО ЈЕДИ-
НО МЕСТО ГДЕ СЕ
ПЛАФОН НИЈЕ
СРУШИО...

НУГЕТ!
НУГЕТ!

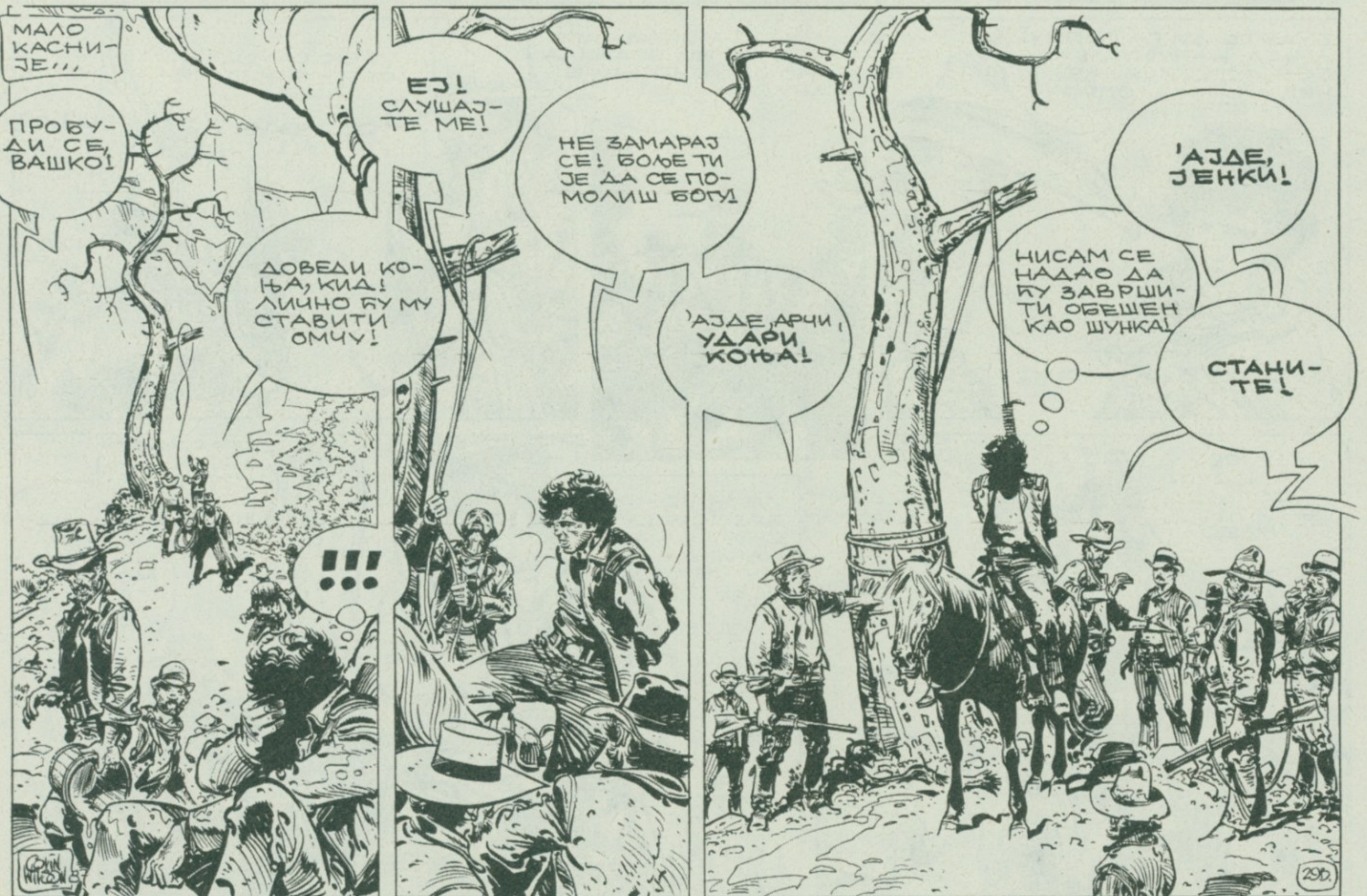

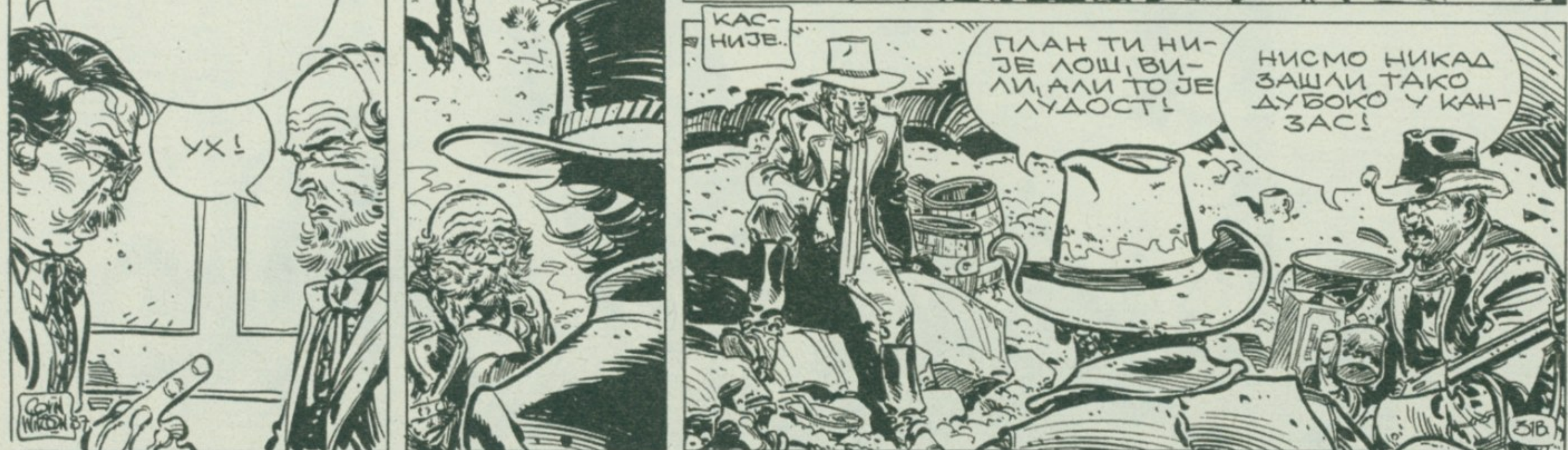
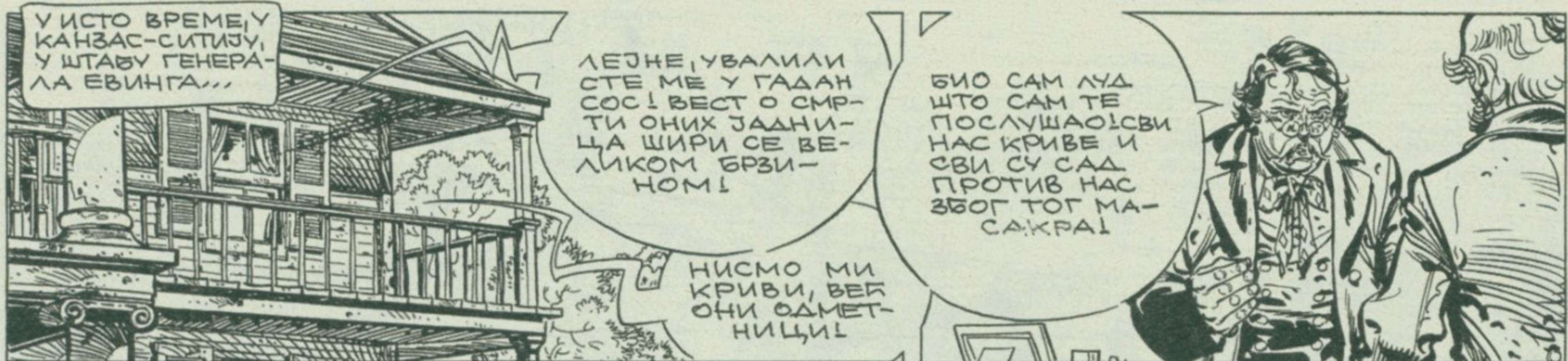

ТО НАМ ЈЕ
ЈЕДИНА ШАНСА,
ЈЕР НИКО НЕ ВЕ-
РУЈЕ ДА СМО
СПОСОБНИ ТО ДА
УЧИНИМО ТРА-
ЖИЋУ ПОЖАЧА-
ЊЕ ОД ПУКОВ-
НИКА ХОЛТА!

ДАН КАСНИЈЕ, У ШТА-
БУ КОНФЕДЕРАЛНЕ
ВОЈСКЕ У МИСУРИЈУ...

НЕ СВИЂА МИ СЕ ВАША
ИДЕЈА, КАНТРИЛЕ, АЛИ
ВАМ ДОЗВОЉАВАМ ДА
УЗМЕТЕ СТОТИНАК ДО-
БРОВОЉАЦА! ЛАКО
ЋЕТЕ ИХ НАЋИ!
ЖЕЉНИ СУ ВОЈ-
СКИ

ХВАЛА,
ПУКОВ-
НИЧЕ!

АЛИ, ЛОРАНС
ЈЕ НА ДВА ДА-
НА ЈАХАЊА ОД
ГРАНИЦЕ И СВЕ
ЈЕ ПРЕПУНО
ВОЈСКЕ!

МЕЋУТИМ...

ПОЖУРИМО, КИДЕ!
ШЕФ СЕ ВРАЋА
ПРЕКОСУТРА И
СВЕ МОРА БИТИ
СПРЕМНО ЗА ПО-
ЛАЗАК!

КАКВА
ЈЕ ОВО
ЖУРБА
НУГЕТ!

РЕКИ БУ ТИ
ПОШТО И ТИ
ИДЕШ! ЛЕЖИ
ЈЕ У СВОЈОЈ
КУЋИ У ЛО-
РАНСУ И
ВИЛ ЈЕ РЕ-
ШИО ДА ГА
УНИШТИ!

БИЋЕТЕ ПРИ-
МЕЊЕНИ ОД-
МАХ, ПОГОТО-
ВО АКО ВАС ЈЕ
МНОГО!

НЕ, АКО
ИМАМО
УНИФОР-
МЕ ЈЕН-
КИЈА!

ВИЛ ЈЕ УВЕК ЧУВАО
УНИФОРМЕ СВОЈИХ
ЗАРОВАЊЕНИКА!
ИМА ИХ ЗА ЦЕЛУ
ТРУПУ!

АЛИ ТО ЈЕ СУПРО-
ТНО РАТНИМ ЗА-
КОНИМА!

БУТИ, НЕ
КОМАНДУ-
ЈЕШ ТИ ОВ-
ДЕ!

ДВА ДАНА КАС-
НИЈЕ ОКО ПЕТ
СТОТИНА КОЋА-
НИКА ОБУЧЕ-
НИХ У СЕВЕР-
ЊАЧКЕ УНИ-
ФОРМЕ, ПОД
ОКРИЉЕМ НОЋИ,
ПРЕШЛО ЈЕ
ГРАНИЦУ ИЗ-
МЕЂУ КАНЗАСА
И МИСУРИЈА...

ЈЕНКИ, БЕЗ
СМИЦАЛИЦА!
ПРВИ СУМЊИВ
ПОКРЕТ, И НУ-
ГЕТ ТИ СКИ-
НЕ ГЛАВУ!

А ПОШТО
СМО КВИТ,
НЕЋУ ОКЛЕ-
ВАТИ НИ
СЕКУНДЕ

КРАЈ У СЛЕДЕЋЕМ
БРОЈУ

525

Тај остатак Штатхударове менажерије, заједно са Томсоном, био је ратни плен и као такав требало је да буде пребачен у Париз.

Кад слон воли кромпире

Менажерија се сместила у десетак кола која су вукли коњи. Предстојао је мучан и напоран пут и за људе и за животиње, али све то још није било ништа. Главна мука били су слонове. За њихово превозење направљена су два голема кавеза од дрвета, добро замрачена како би слонове у њима били мирни. Начињена су и посебно јака кола на која су натоварени ти кавези. За Ханса је предвиђена запрега од 16 коња, а за Парки, нешто лакшу, пар мање.

Први је, 20. јуна 1796, Ханс ушао у свој кавез. Али, чим је опазио да га Парки не следи, слон се наљутио, за трен поломио кавез, али и једну своју кљову, тако да је ствар привремено пропала и слонове су враћени у замак.

Мајстори су брзо поправили Хансова кола, али нико није могао њега да „убеди“ да поново уђе унутра. После сто мука прибегло се лукавству: у кавез је прво ушло једно дете и понудило Хансу кромпире које је он волео више од свега. То је упалило. Чим се слон сместио, везали су га и кола су кренула. Нису доспела далеко. Тешко натоварена и са огромном запрегом, ударила су о једну ограду и толико се оштетила да је путовање морало опет да се обустави пре него што је и почело. Словени су се, на своју бескрајну радост, вратили и овога пута „кући“ у Ло, где су, мирни и срећни, провели чак целу годину.

Али, дошао је 25. септембар 1797, дан одређен за трећи полазак на пут. Овога пута је успело. Прво друмом, потом реком Ијсел, па језером Зујдерзе, затим Мујденским каналом и Рајном водио је пут напоран и за људе и за слонове! До зиме су стигли у Анверс и Камбре где је путовање морало да се прекине због хладноће. С првим данима пролећа слонове су опет укрцали на брод и запловили реком Оазом, а затим, коначно, Сенем.

Штала са базеном и музика

Када су после три године и 760 пређених километара 23. марта 1798. пристали у Паризу код Инвалида, била је то невиђена сензација. Чак ни Парижани до тада готово да нису имали прилике да виде правог, живог слона и то изблиза. У Ботаничкој башти за њих је већ била припремљена лепа и пространа штала која је излазила на своје „двориште“ у којем је слоновском пару био направљен чак и базен!

Можда су баш ово Парки и чувар Томсон?

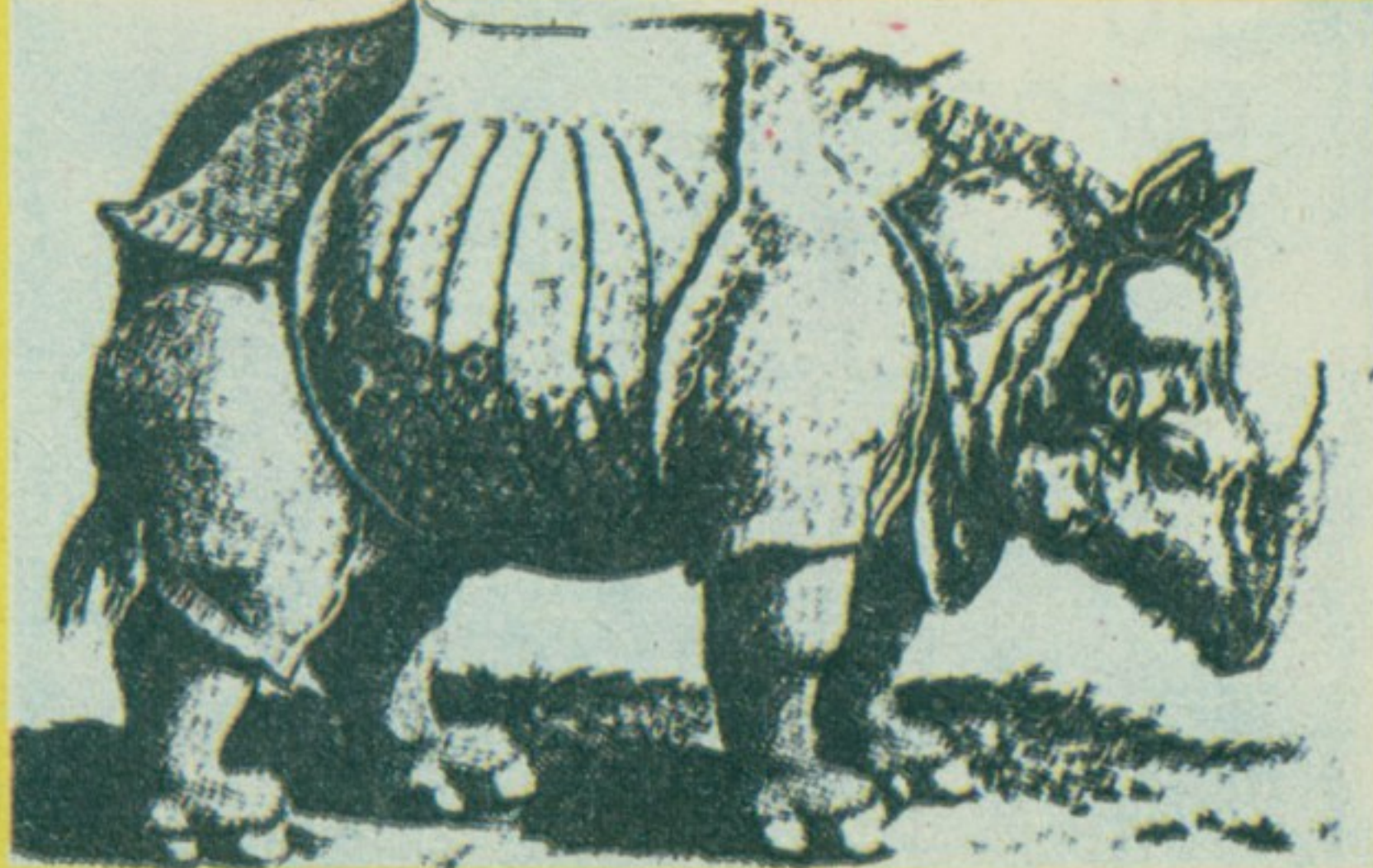
Ханс и Парки били су пресрећни што су се после толико времена опет нашли заједно, а ту је био и верни Томсон. Он не само што је знао како треба да се хране слонове, него се толико старао за њих да је издејствовао забрану да публика доноси разноврсну храну и даје им. Управа Ботаничке баште чак је успели да једног чувара чији је једини задатак био да пази на то и спречава посетиоце да хране слонове. Али, Парки је била толико огорчена на тог чувара, а ваљда јој је вода ишла на уста када су људи пружали храну, да је напунила сурлу водом из базена и бесно истуширала јадника! Он је ипак и даље обављао свој посао.

Научници који су посматрали слонове запитали су се у једном тренутку да ли ти дебелокошци воле музику. Шеснаест музичара са Конзерваторијума донело је своје инструменте и свирало Хансу и Парки мелодије које су тада биле у моди. Научници су били веома задовољни: слонове уживају у музици, закључили су.

Тако је овај слоновски пар проводио своје париске дане сасвим лепо, па су можда и заборавили све муке и перипетије путовања. Били су то први слонове у Паризу, ако не рачунамо два несрећника која су пре њих живела у менажерији Луја XIV у Версају. Из незнања, а из нај-

СЛАВНИ НОСОРОГ

● Сигурно се ниједна звер није толико напутовала морем да би на крају страдала у бродолому као носорог португалског краља Мануела који му је приспео из његових колонија у Азији. Краљ је године 1513. одлучио да ту животињу поклони папи и носорога су укрцали. Брод је пристао и у Марсеју, пошто је француски краљ Франсоа Први желео да види носорога, али када се после тога брод поново отиснуо подигла се олуја и брод се слупао.

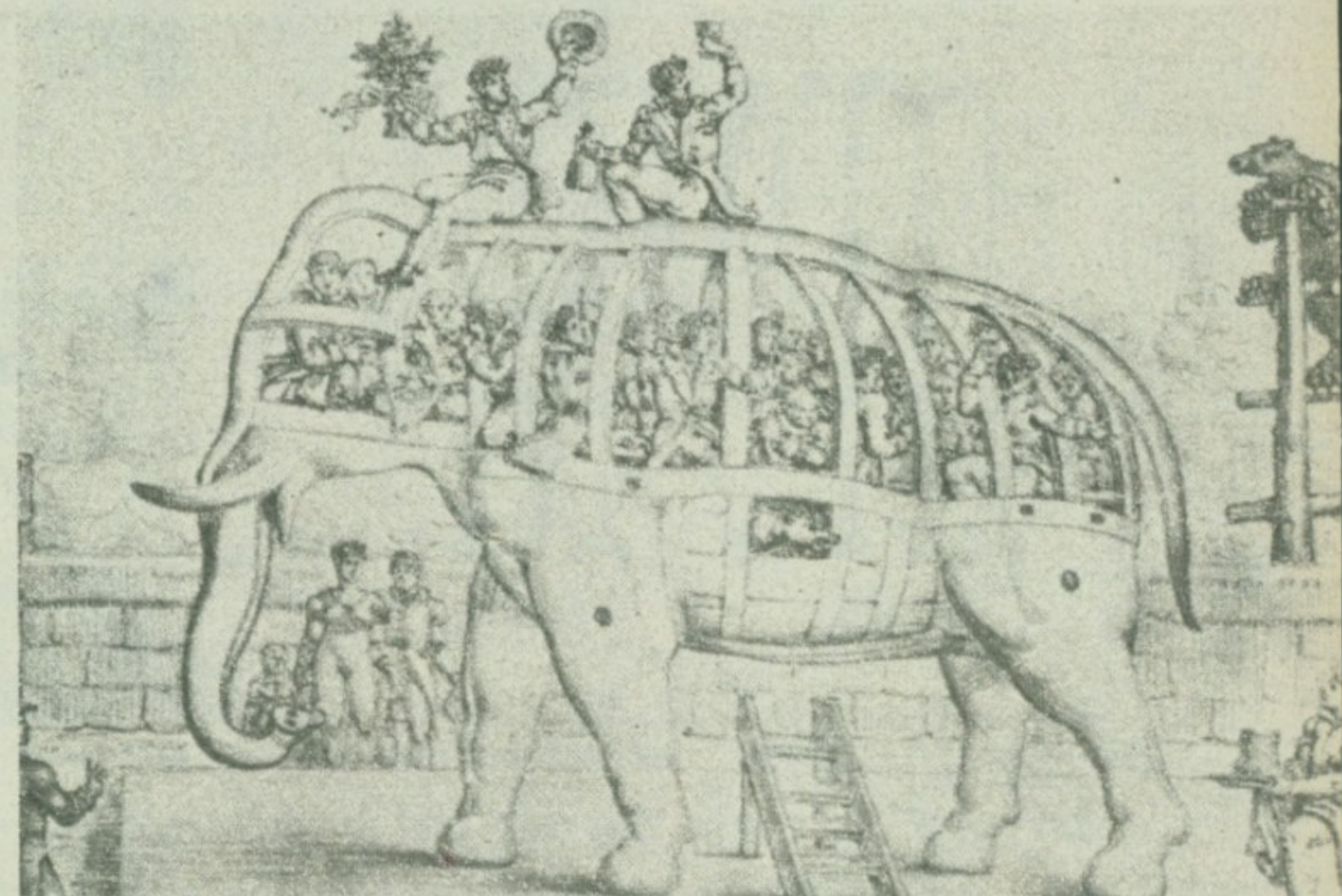
Море је избацило мртвог носорога на једну плажу у Лигурији. Разуме се, било је то својеврсно чудо. Саломон Геснер, природњак, и Албрехт Дирер, сликар, дошли су да цртају носорога и тако је настала чувена гавира на дрвету. Дирер је верно приказао и ројнате израслине по телу носорога које су биле последица болести, али то у Европи оног времена нико није могао знати, него се мислило да носорог управо тако изгледа!

бољих намера, ти су слонове добијали за ручак хлеб, бисквите и чорбу, салату од црног лука, бутер, свеfino зачињено сољу и бибером, а оброке су заливали вином и ракијом! Јадници су живели тринаест-четрнаест година.

Са Штатхударовим слоновима све би било у најбољем реду да се 1802. Ханс није изненада разболео. Једнога јутра Томсон га је нашао мртвог... За Парки је то био страхан ударац. Бескрајно тужна спречавала је раднике да изнесу Хансово тело и упорно покушавала да га усправи на ноге.

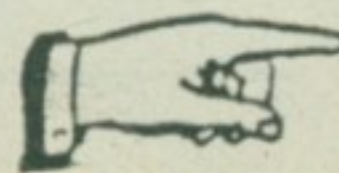
Научници су, на челу са чувеним Кивијеом, извршили аутопсију како би установили од чега је слон угинуо. Сецирање његових органа било је темељито и потрајало је четрдесет дана да би професори закључили како је подлегао упали плућа.

Парки се никада није опоравила од туге за Хансом. Венула је и копнила и никаква пажња није јој годила. Покушали су да је орасположе тако што су јој довели у друштво једну камилу, али није вредело. Да би је спасла, управа Музеја бацила се у потрагу за новим слонем и коначно, после скоро две године, сазнала да на вашару у Руану приказују једног. Власник тог слона пристао је да га прода за 16.000 франака што је у оно време била огромна свота, али било је већ касно: августа 1804. године чувар је нашао и Парки како лежи на поду своје штале. Била је мртва.

Ово је дрвена конструкција на коју је требало да се стави кожа угинуле слонице Парки. Пре него што је посао „довршен“ „костур“ је послужио за весеље!

ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК
4. 10. 1991.

ОД
АФРИКЕ
ДО
ЕВРОПЕ

РЕДАК

СВЕТ

НА
ДРУМУ

Жирафа
Шарла
Десетог
на
свом
путу
за
Париз

GIRAFTE Femelle.

Agee Ans et Demi

L'existence de la Bête en juillet 1792

**Међу првим жирафама пристиг-
лим у Европу била је и једна иск-
рцана у Ријеци. Било је то чудо
невиђено!**

Моћни фирентински владар Лоренцо Медичи, звани још и Величанствени, имао је свакако најчудноватију животињу у Европи 15. века: camelopardalisa. Била је висока колико, отприлике, три човека. На крају дугачког врата имала је ситну главу са више рошчића, а њено тело на високим, танким ногама било је прекривено жућкасто-мрким тачкастим крзном. Сигурно сте се већ досетили да је реч о – жирафи.

Моћни владар волео је да шета ову необичну животињу улицама свога града, на опште дивљење становништва. То је постало свакодневни ритуал, тако да су угледне фирентинске даме на прозорима првог спрата редовно ишчекивале пролазак пегаве грдосије да би јој из своје руке пружиле неку воћку. Жирафа је радо прихватала сваку

Ово
је
део
Ботаничке
баште
Музеја
за
природне
науке
у Паризу
у
доба
када
се
доселила
жирафа,
значи
после
1826.

понуду. Чувени песници тадашње Фиренце Анђело Полицијано и Антонио Костанцо све су ово још увеличали својим стиховима.

Колико се далеко пронео глас о фирентинском камелопардалису показује и писмо које је Лоренцо Величанствени добио 1489. године од француске регенткиње Ане де Боже у коме га је преклињала да јој поклати ту дивну животињу. Лоренцо, једноставно, никада није одговорио на то писмо.

Бриони—Ријека—Беч

Французи су причекали још три века да би видели своју прву жирафу, поклон египатског владара Мехмеда Али-паше краљу Шарлу X.

Та је лепотица путовала у пролеће 1827. године месец дана пешке, од Марсеја до Париза, на радост и дивљење свих који су уграбили прилику да је виде. Ова жирафа је у краљевској менаџерији доживела дубоку старост од двадесет и неколико година и за то време срела преко 600 хиљада радозналих посетилаца.

Нешто касније и многи наши људи могли су да виде жирафу на сасвим сличан начин. Путовала је за Беч, а преко Ријеке. Дугонога лепоти-

ца требало је да буде атракција у менаџерији аустријске царске породице. Допремљена је из Африке на Брионе који су тада били аклиматизациона станица и полако постајали место за високи туризам оног времена. Наиме, почетком 19. века Аустријанци који су тада држали ове наше крајеве, послали су на Брионска острва групу стручњака да се постара о исушивању мочвара и искорењивању маларије. У екипи је био и чувени бактериолог Роберт Кох заслужан за успешно лечење туберкулозе.

Подухват је успео и Бриони су, захваљујући медитеранској клими, постали једно од најпријатнијих места на Јадрану. Блага клима погодновала је животињама које су из топле Африке стизале за тадашње зоолошке вртове. Ту су се антилопе, газеле, жирафе, зебре и други екзотични четвороношци одмарали после дугог путовања бродом и прикупљали снагу за предстојећи део пута копном.

Тако је било и са првом жирафом виђеном у нашим крајевима и, уопште, у овом делу Европе. Лако је замислити колико се људи искупило у ријечној луци када је пристао брод са жирафом! А слично је морало бити и уз пут, до Беча. Људи и деца из села и градова на том путу били су и ужаснути и обрадовани истовремено при погледу на необично створење коме ни имена нису знали. Право чудо природе!

На псећем телу камиља глава

Жирафа је, разуме се, путовала пешке. За дугоногу тркачицу која може да јури и до 60 километара на сат то можда не би био превелики напор да друм није био од туцаника: нешто на шта њени папци нису навикли па су их зато њени пратиоци и старатељи обмотали крпама. Водили су је на каишу, као неку чудну краву, а иза ње су се котрљала кола лишћа и сена, хране која је уз пут допуњавана јер у тело тешко тону—две може стати поприлично тога. Путовање се на крају срећно завршило и жирафа је смештена у своје ново станиште у Бечу.

Жирафе су, како се сматра, пореклом из централне Африке. Појавиле су се на Земљи пре више хиљада година. У Европи су их први видели стари Римљани када је цар Гај Јулије Цезар довео у римски Колосеум пар ових животиња. Стигле су из Египта, земље у којој су се њима још од давнина забављали фараони. Плиније Старији, римски историчар и природњак, први је описао жирафе: на псећем телу, по њему, имале су крзно леопарда и ноге бика, а глава им је камиља—отуда и назив камелопардалис! Понегде се жирафе и дан-данас тако зову.

„ФРАТАР“ ЗА ЛУЈА XVI

● Иако су песници, па тако и Дубровчанин Мавро Ветрановић Чавић, опевали „морску медведицу“—у ствари фоку из Јадрана—још у 15. веку, први научни опис ове животиње праћен цртежом начинио је немачки природњак Јохан Херман посматрајући примерак уловљен у јесен 1777. године у близини Цреса.

Рибари који су је уловили договорили су се да са њом крену у—Париз! Наумили су да фоку поклоне самом француском краљу Лују XVI, али да уз пут, у градовима и селима кроз која буду пролазили, наплаћују гледање тог чуда. Тако је и Јохан Херман у Стразбуру случајно ухватио прилику да види и опише овог ретког морског сисара. Пошто је ту фоку упоредио са њему познатим примерцима истог рода, научник је закључио да је ово зоологији до тада била непозната врста па је јадранску фоку назвао „*Phocinus monachus*“—што значи „фока монах“ јер је имала црно тело а бели трбух.

Рибарска дружина је успела да поред свих трошкова пута заради око 100.000 ондашњих лира, што је била огромна свота. Толико је радозналости изазивао „морски фратар“, како су још називали животињу. Силан свет плаћао је да види чудо.

Животиња је и доспела у Париз и тамо завршила у музеју, препарирана и испуњена. Претходно ју је проучио Бифон, чувени филозоф и природњак који је у својим делима потанко описао „фоку белог трбуха“ и тако је она постала једна од чувених животиња у историји.

ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК
4. 10. 1991.

злоупотреба

Париски ботанички врт био је надалеко познат и омиљен. Ово је поклопац једне кутије с почетка 19. века, а у „знаку“ животиња из њега.

ЗЕЧЕВЕ УБИЈАЈУ, ЗАР НЕ?

Ово је прича из 1952. године када је избила афера Арман-Делил која је потресла Француску, а окончала се на неочекиван начин

У августу 1952. године појавила се грозница која је нападала шумске куниће у неким областима Француске, али то се догађа с времена на време и нико се није посебно забринуо. Три месеца доцније двојица научника са Пастеровог института, Жакото и Вале, успела су да открију узрочника смрти зеца донесеног из Рамбујеа. Био је то Санарелијев вирус.

Овај налаз одјекнуо је као темпирана бомба. Тај вирус изоловао је двадесетих година овог века Ђузепе Санарели. Пастеров ученик, и то

у Монтевидеу. Колико је убитачан показало се и 1950. када је у Аустралији потаманио десет милиона кунића за само неколико месеци! Међутим, осим на поменута два места, тај вирус нигде више не постоји, поготово не у Европи, што су научници веома добро знали. Али, двојица научника са Пастеровог Института била су исто тако потпуно сигурна да је „њихов“ зец угинуо управо од микстоматозе, болести коју изазива страхан Санарелијев вирус!

Пошто су знали и начине на које се тај вирус преноси, дошли су до застрашујућег закључка: неко је то намерно учинио. Неко је, из само њему знаних разлога, заразио зечеве Санарелијевим вирусом који иначе није могао доспети овамо ни из Аустралије ни из Латинске Америке. Ко и зашто?

Није требало дуго да се открије кривац. Био је то неки анонимни злотвор, још мање неуки сметањак. Доктор Пол Арман-Делил, члан Француске академије, лекар и научник светског гласа, професор, бактериолог, носилац бројних одликовања – намерно је заразио куниће микстоматозом! И још је то своје „искуство“ изнео пред Пољопривредном академијом у виду саопштења:

„Један нови начин за ограничавање претераног размножавања кунића“.

Избила је афера Арман-Делил. Међу првима је „Фигаро“ напао доктора, а уследила је и званична тужба. Процес је отворен крајем септембра 1954. године. Штампa је громогласно пратила овај скандал, али јавност се поделила. Док су ловци, крзнари и они који су бранили природу љуто навијали за оптужницу, пољопривредници – највеће жртве кунића који знају да направе огромне штете – стали су на страну доктора Арман-Делила!

Процес се одвијао уз бурне обрте. Најзад је изречена и пресуда: доктор Арман-Делил требало је да плати 500 хиљада франака одште-те, али не милион како је тражила тужба. Све у свему, испало је као у пословици „Тресла се гора, родио се миш“.

Време је пролазило и страсти су се полако стишале, па је после свега могло мирно и трезвено да се процени какав је учинак имао докторов „злочин“. Не само што микстоматоза није, како су тврдили најгласнији противници „методе“, довела до истребљења кунића него је вирус у сваком новом кругу бивао све слабији. То је произвело следећи резултат: та врста, која се иначе невероватно брзо размножава, овим се свела на број јединки који је успоставио биолошку равнотежу у француским шумама. Ловишта су се поново напунила белим зечевима, фазанима и јаребицама, а о бујању шума да се и не говори.

Ствар се завршила тако што је доктор Арман – 4. августа 1956. године, дакле четири године после његовог „криминалног акта“ – како су га тада нападали – одликован орденом пољопривреде, а за спасавање врста, очување шума и заштиту природе!

Испало је још једном да је све релативно

ПСИ – ОМРАЖЕНИ МИЛИЈАРДЕРИ

● Елинон Рични, богата Американка са Флориде, никада се није удавала и мрзела је цео свет. Умрла је 1968. године и њен тестамент је, иако се знало каква је, не само скандализовао њену родбину, него претио да изазове чак и уличне nerede. Елинон Рични завештала је 16 милиона долара својим псима! Њена последња воља налагала је да се за 500 хиљада долара подигне палата у којој ће пси живети окружени сваком пажњом све док и последњи не угине. Ветеринари не смеју, изричито је захтевала, ни на који начин да убрзају смрт неког пса, чак ни у случају да пати од старости и болести.

И, како је спроведено извршење овог тестаментa? Палата ипак није подигнута. Уместо ње саграђено је, за 50.000 долара, здање између два аутопута на Флориди окружено са два реда бодљикаве жице. Таква ограда требало је да спречи револтиране грађане да се окоме на оволико расипништво. Унутар жице налазило се шест редова лимених боксова у којима су били затворени „наследници“, кастрирани како се не би даље размножавали.

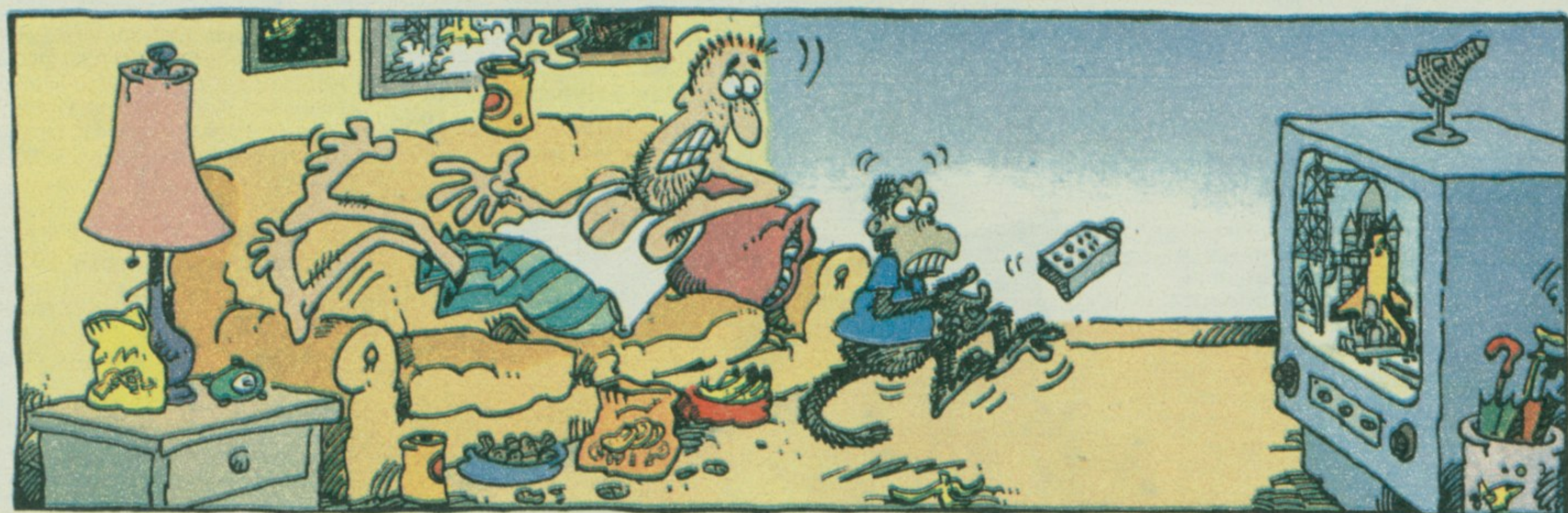
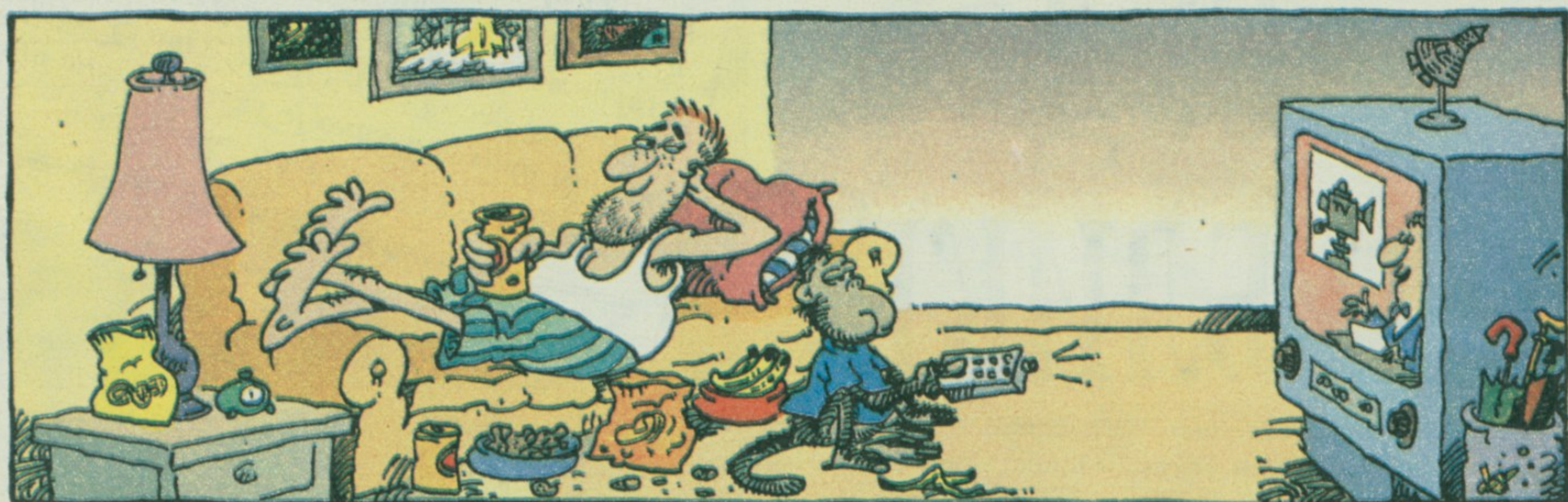
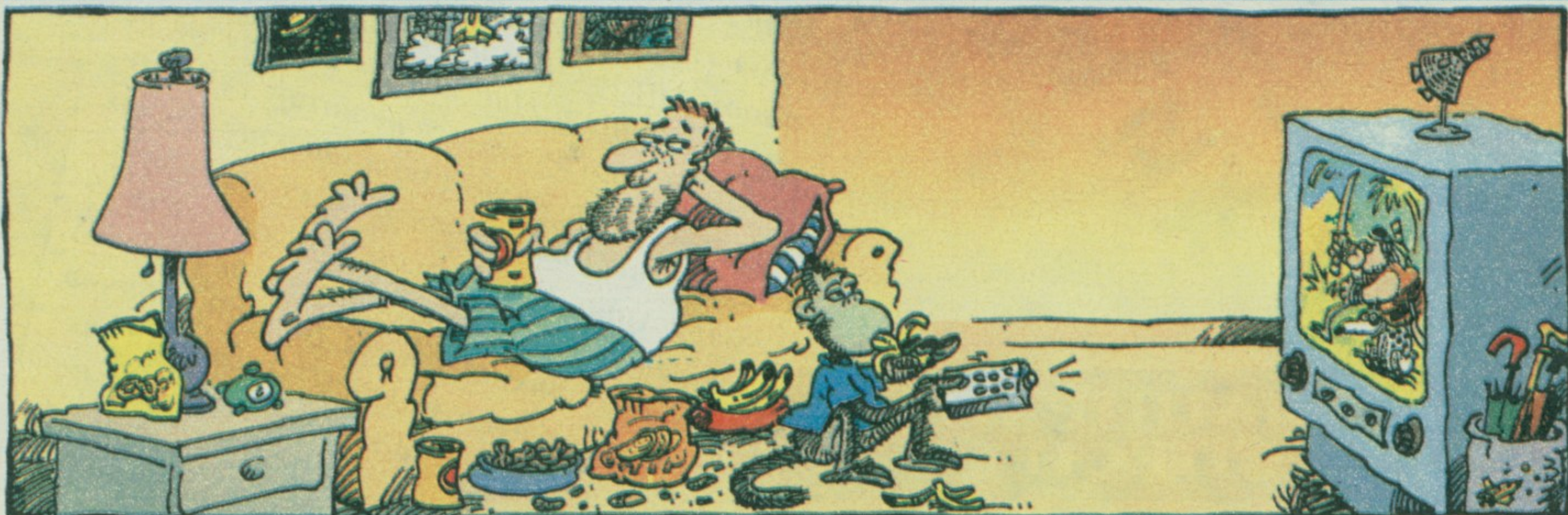
Јадници су гризли решетке својих, боље рећи затворских ћелија а не боксова, лајали до изнемоглости и полагано умирали у мукама.

Прошле су године док и последњи, сто педесети пас није склопио очи, а тада је, по жељи Елинон Рични, „палата“ прешла у власништво „ветеринарске науке“. Међутим, становници Форт Лаудердејла на Флориди били су због свега овога толико огорчени на Елинон да је њен гроб морао да се премести у други град.

Припремила
Мирјана
Крстуловић

ARAGONES БАЗ и БЕЛ

НЕПЛАНИРАНИ УСПЕСИ

СУД ПУБЛИКЕ

„The Girl Of My Best Friend” – Елвис Присли
(друго место 1960. године)

На А-страни овог сингла нашла се песма „A Mess Of Blues” и постала хит у Америци, али је британска публика много више заволела песму са друге стране која је говорила о забрањеној љубави према девојци најбољег друга. Занимљиво је да ову песму никада нису обрадили ни Ерик Клептон ни Џорџ Харисон.

„Apache” – „The Shadows”
(прво место 1960. године)

Први велики хит ове групе била је обрада старе војничке и скаутске песме „The Quartermaster's Stores”. „Shadows” су намеравали да је ставе на Б-страну сингла, али је један перач, док је прао прозоре на кући гитаристе, чуо демо снимак и убедио га да песму ставе на А-страну, што су у последњи час и учинили.

„Gloria” – „Them” (десето место 1965. године)

Њихов први хит сингл са песмом „Baby Please Don't Go” брзо је постао популаран, али Ван Морисонова „Gloria” са друге стране је много боље прошла у другим земљама и постала њихов апсолутно највећи успех доживевши небројене обраде.

„I Got You Baby” – Сони и Чер (прво место 1965. године)

Сони Боно је био толико бесан што су људи из дискографске куће одлучили да његову најбољу композицију ставе на дру-

Улога сингл плоче у промоцији новог албума групе веома је важна јер се евентуалном хит песмом повећава занимање за сав материјал. При избору песме која ће бити на синглу зато се не питају само музичари, већ и уредници дискографских кућа, њихови менаџери и стручњаци за маркетинг. На А-страну сингла ставља се најпевљивија песма, она коју ће публика најбрже прихватити. За Б-страну обично се одабира нека мирнија, мање комерцијална, која се често нађе ту тек да би попунила простор. Међутим, у историји популарне музике више пута се догодило да стручњаци погреше и да много већи успех постигне песма са Б-странице. Ово су најчувенији примери како је укус публике био другачији од процене стручњака

гу страну сингла, па је пре но што је плоча пуштена у продају послао један примерак холивудској радио станици KNJ, са намером да песму „I Got You Baby” емитују сваког сата. И – постала је хит преко ноћи.

„Day Tripper” – „The Beatles” (прво место 1966. године)

По извештајима новинара из тог доба Џон Ленон је запретио

да ће забранити објављивање овог сингла ако се на А-страни нађе Макартнијева песма „We Can Work It Out” уместо његове, као што је било планирано у дискографској кући. Њихов менаџер Брајан Епстајн је, по обичају, нашао дипломатско решење: дупла А-страна, што је било необично за то време. Исто је учињено и на њиховом синглу са песмама „Strawberry Fields” и „Penny Lane”.

„Maggie May” – Род Стјуарт (прво место 1971. године)

Ово је вероватно једна од најчувенијих песама са друге стра-

„Boney-M”
успех захваљују
диск цокејима

Група „Them” и Ван Морисон (други слева) чекају на базену победу своје „Глорије”

не сингла свих времена. Занимљиво је да се једва угурала и на албум „Every Picture Tells A Story”, а на сингл са главном песмом „Reason To Believe” стављена је да би попунила простор. Трајала је предуго и мало ко је веровао у њу. Заблуда је брзо исправљена захваљујући суду публике. Код правих познавалаца песма је и данас веома популарна.

**„Kung Fu Fighting” –
Карл Даглас (прво место
1974. године)**

Композиција студијског певача Карла Дагласа снимљена је за десетак минута више из шале и планирано је да се нађе на Б-страни нечијег сингла кад треба да се попуни простор. Међутим, један од уредника у дискографској кући, иначе заљубљеник у карате, захтевао је да она буде на А-страни. Сингл је широм света продат у девет милиона примерака.

**„Brown Girl In The Ring” –
„Boney M” (друго место
1978. године)**

На А-страни овог сингла нашла се песма „Rivers Of Babylon”. После пет недеља популарност сингла управо је падала на топ листама не успевши да се домогне врха. Тада су диск-џокеји почели да врте и другу страну откривши тра-ла-ла песмицу која је потом догурала до сребрне позиције.

**„Mull Of Kintyre” – Пол
Макартни (прво место
1977. године)**

Главна песма на овом синглу требало је да буде „Girls School” јер се Макартни бојао да ће „Mull Of Kintyre” бити мало досадна публици. Да би осигурао какву такву проћу тој „досадној” песми опробао је стари трик – дуплу А-страну. Песму „Girls School” готово нико није ни приметио, док је неубедљива песма постала једна од највећих те године.

**„Smooth Operator” –
Шаде (деветнаесто место
1984. године)**

Ова изврсна балада у почетку је остала у сенци А-страни сингла на коме је била такође одлична „Your Love Is King” (шесто место 1984. године), али је убрзо постала химна обожавалица лепе Шаде, па је објављена као ударна на синглу.

**„Mother's Pride” – Џори
Мајкл (четврто место
1991. године)**

Б-страну сингла на коме је ударна песма „Waiting For That Day” често су емитовали на америчким радио-станицама током рата у Заливу. Телефонске поруке мајки својим синовима и кћеркама у војци, које је Џори Мајкл укомпоновао у песму, помогле су да се плоча високо попне на топ-листама.

RUSH RUSH

*You're the whisper of a
summer breeze
You're the kiss that puts my
soul at ease
What I'm saying is
I'm in to you
Here's my story, and the story
goes
You give love, you get love
And more that heaven knows
You're gonna see
I'm gonna run. I'm gonna try
I'm gonna take this love right
to you
All my heart, all the joy
Oh baby, baby please
Rush, rush
Hurry, Hurry lover, come to
me
Rush, rush
I wanna see, I wanna see you
get free with me
Rush rush
I can feel it, I can feel you all
through me
Rush, rush
What you do to me
And all I want from you is
what you are
And even if you're right next
to me
You're still too far away
If i'm not inside your arms
I get dramatic baby, yes I
know
But I need you, I want you
Ooh, man I love you so
You're gonna see
I'm gonna run, I'm gonna try
I'm gonna take this love right
to you
All my heart, all the joy
When you kiss me up and
down
Turn my kiss me up and
down
Turn my senses all around
I don't know just how or why
But no one else has touched
me
So deep, so deep inside*

ТРАЖИЛИ СТЕ ПЕСМУ:

Музика и текст: П. Лорд
Изводи: Пола Абдул

ЈУРИ, ЈУРИ!

Ти си шапат летњег
поветарца
Ти си пољубац који опушта
моју душу
Оно што кажем је:
мени је до тебе

Ово је моја прича и она
гласи
Љубав дајеш и љубав
примаш
И видећеш
Више но што небо зна
Потрчаћу, покушаћу
Донећу ову љубав право до
тебе
Свим срцем, сва радост
О драги, драги, молим те

Јури, јури,
Жури, жури, љубави, дођи
ми
Јури, јури,
Желим да видим, желим да
видим
Како се ослобађаш са мном
Јури, јури,
Могу то да осетим, могу да
те осетим
како ме прожимаш, јури,
јури,
Шта ми чиниш
Требаш ми баш такав какав
си
Чак и онда када си уз мене
Још увек си предалеко
Када нисам у твом загрљају
Полудим, драги, да, знам
Али, требам те, желим те
О, човече, тако те волим
Видећеш
Потрчаћу, покушаћу
Донећу ову љубав право до
тебе
Све моје срце, сва радост
Када ме сву љубиш
Чула ми тумбаш
Не знам како и зашто
Али никада ме нико није
додиривао
Тако дубоко, тако дубоко
изнутра.

ИЗЈАВА

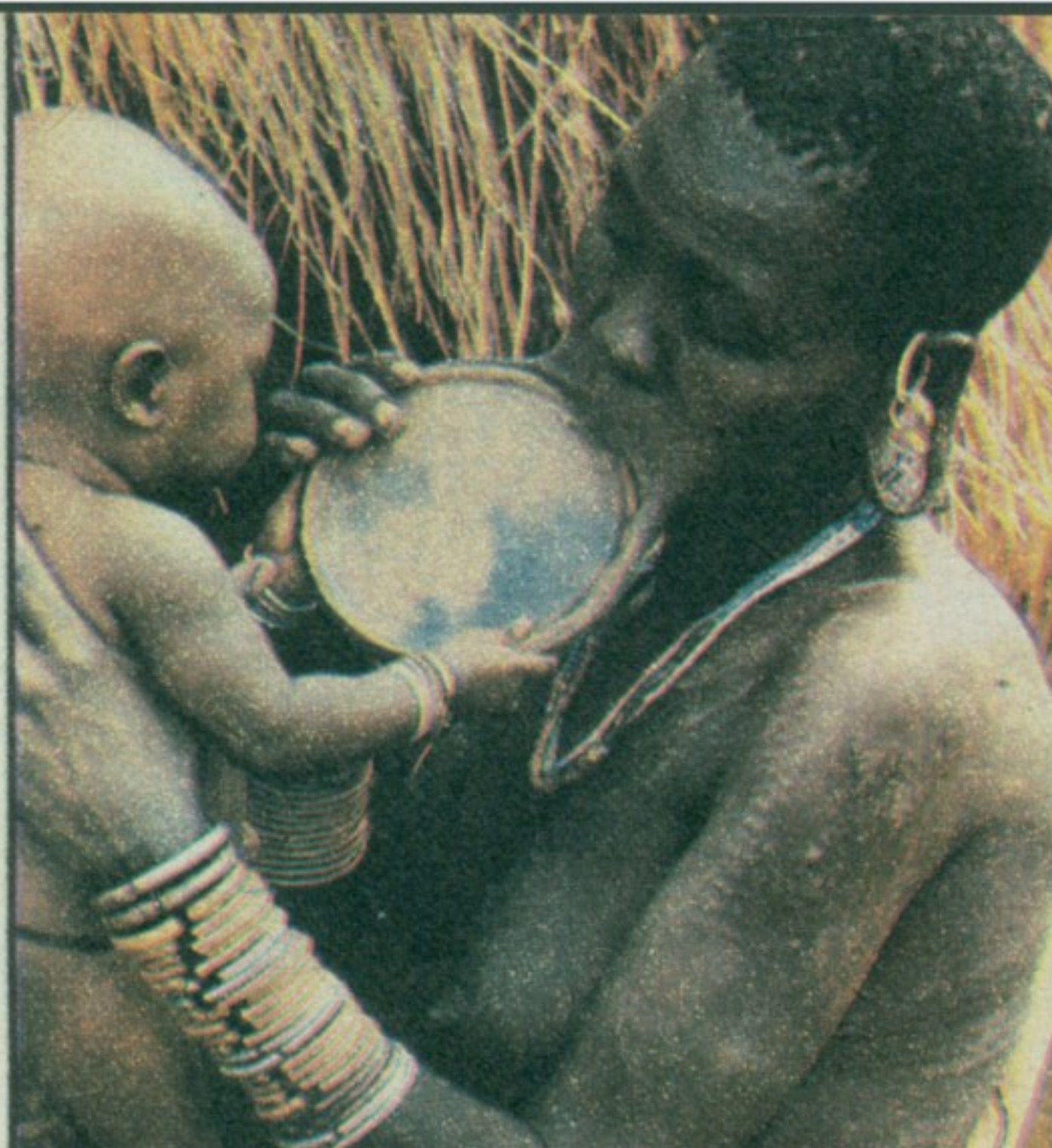
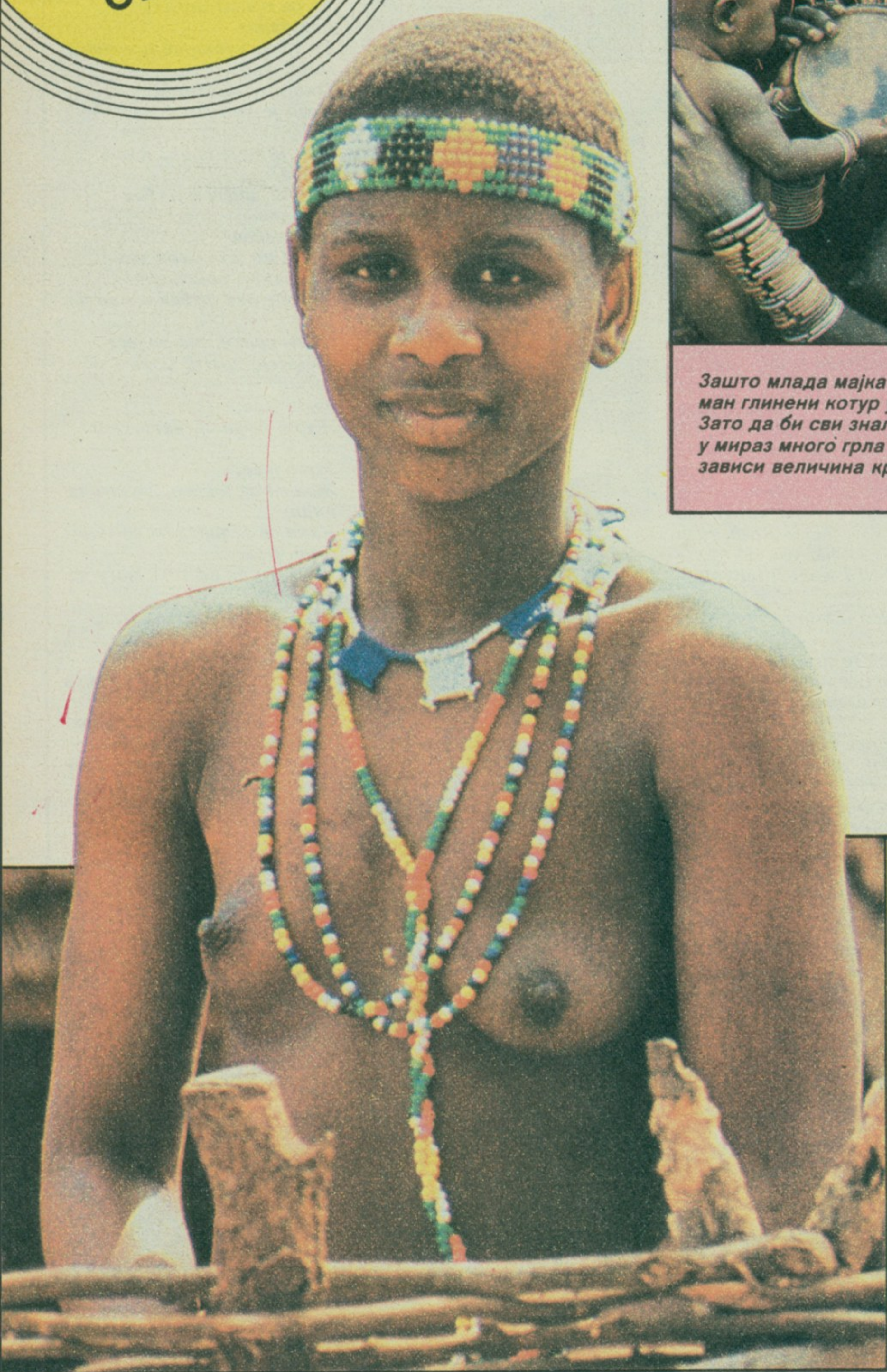
НЕДЕЉЕ:

„Претпостављам да
сам рокенролер, иако
не јурим кући и слушам
плоче групе AC/DC до
максимума. И, наравно,
не проводим слободно
време једући виљушке
и сијалице.”

Чесни Хоукс

НЕОБИЧНИ
ОБИЧАЈИ

Зашто млада мајка има баш овако огром-
ман глинени котур уметнут у доњу усну?
Зато да би сви знали како је она донела
у мираз много грла стоке, пошто од тога
зависи величина круга!

Ова Зулу лепотица
„исписала“ је омањи
роман језиком
шарених перли, али
не говори ли све њен
израз лица?

Одећа им не
треба пошто је
врућина, али то
не значи да тело неће бити
„оденуто“ овим украсима – што
због лепоте, а што да би се
застрашио противник.

ву инквадис, а ево и значења појединих
боја.

Бела се зове итхамбо и значи љубав и
чистоту. Веома ретка црна перла, исти-
ман, означава – шта би друго! – усамље-
ност, тугу и невољу. Ружичаста, исипхофу,
знак је сиромаштва, али зато жута, инцом-
бо, одаје благостање. Улухлаза је зелена
перла и, баш као што је и код нас јед не-
како зелен, она изражава љубомору!
Модра идјуба знак је радости и повере-
ња, а црвена, игази, говори да она која је
носи тугује и беспослици. Има и пругастих
перли. Зову се интотховијане, а изражава-
ју сумњу.

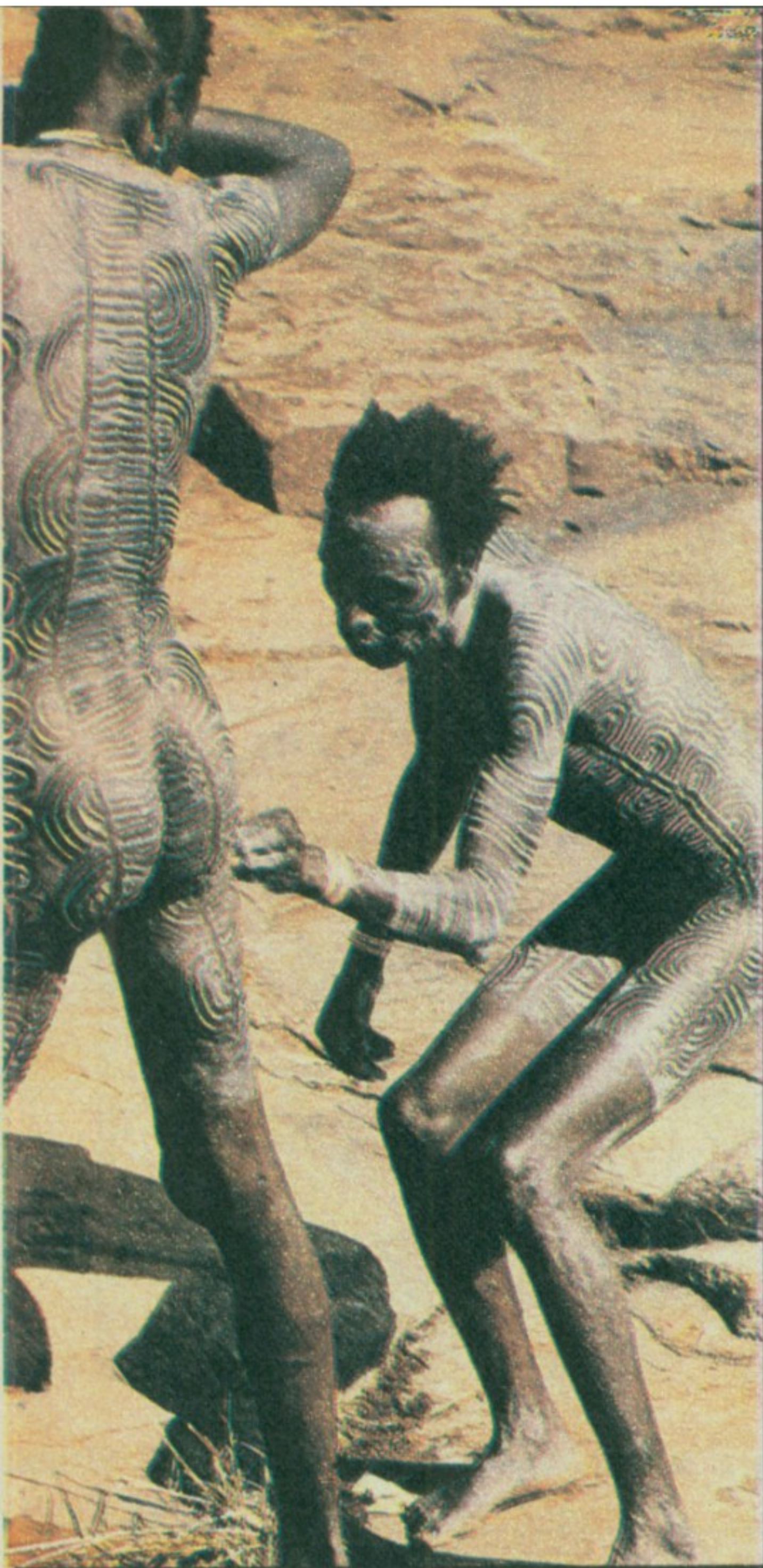
Инквадис може да се направи у облику
наруквице и тада се чита слева надесно, а
може и као четвртасти украс да би се у
том случају његова порука дешифровала
почев од ивица према средини. Обично
су инквадиси ништа друго него љубавна
писма, пошто их жена намењује свом
изабранику да му изрази љубав и дивље-
ње, или можда разочарење, прекор, по-
некад чак и раскид.

У давна времена инквадиси су се пра-
вили од каменчића често полудрагих, али
и од костију, зрнаца слоноваче, бакра, па
чак и злата. Са доласком белаца у ове
крајеве стигле су најпре стаклене а онда
и пластичне перле чије су боје можда ша-
реније него природне, али азбука инква-
диси остала је иста и дан-данас.

ДА ТИ КАЖЕМ ПЕРЛАМА

З а народ **Зулу** који настањује ма-
хом југ Африке перле од давнина
имају нарочито значење, поготово за
жене. Оне су створиле прави правцати

„језик“ од перли разних боја. Свака боја,
има одређено значење, а нанизане или
уплетене заједно то су поруке, чак шаре-
на „писма“! На њиховом језику она се зо-

ЊАНГАТОМИ ЈЕДУ КРОКОДИЛЕ

Њангатоми, којих има једва четири до пет хиљада, живе у етиопској низији омеђеној рекама Омо и Кибиш, а северно од великог афричког језера Туркана. Многи њихови обичаји за нас су необични и занимљиви. Тако они своја стасита и лепа тела воле да ишарају сувом иловачом, али и правим ожиљцима које стрпљиво израђују засецајући кожу и трпећи ужасан бол.

Али, оно што запањује не само нас него и њима сродне и суседне народе јесте да Њангатоми једу – крокодиле! Други им се чак и помало ругају због тога пошто крокодилско месо сматрају више него некусним а после таквог оброка човек и сам – воња. Нико, међутим, не спори огромну храброст Њангатоме јер мало ко би се уопште усудио да се обрачуна са лењим злотвором крволочне њушке! Поготово кад се упушта у то улазећи у реку Омо на јадној пироги наоружан само харпуном.

И стварно, „пецање“ крокодила права је игра са смрћу. Шта је за тог огромног водоземца дебеле коже лагана пирога од прућа! Он је у стању да је преврне једним замахом репа, поготово ако га ловац не прободу отпрве како треба. При том, са-

ме Њангатоме тешко да би спасле главу пливањем будући да ту вештину – не знају! А једини разлог што не успевају да науче добро да пливају јесу управо крокодили од којих река Омо просто клокоће.

Да би лакше уловили крокодила, Њангатоме се довијају и тако што им праве замке од трновитог багремовог грања. Ипак, треба рећи да крокодили нису њихова омиљена посластица, него доспевају на трпезу силом прилика, онда када због суше све друге животиње одлутају или угину...

ВРЕМЕ СНОВА

Време снова, баш тако се зове митологија **Абориџина**, древног народа који већ око 60.000 година настањује Аустралију. Памет стаје пред чињеницом да су се легенде преносиле с колена на колено кроз толико миленијума и то преко цртежа. А изводили су их непознати уметници по пећинама, стенама, по сопственим телима користећи земљане боје окер и иловачу и биљне сокове. Све по традицији предака, те слике говоре своје поруке геометријским облицима, игром равних и спиралних линија, тачкица и разних знакова.

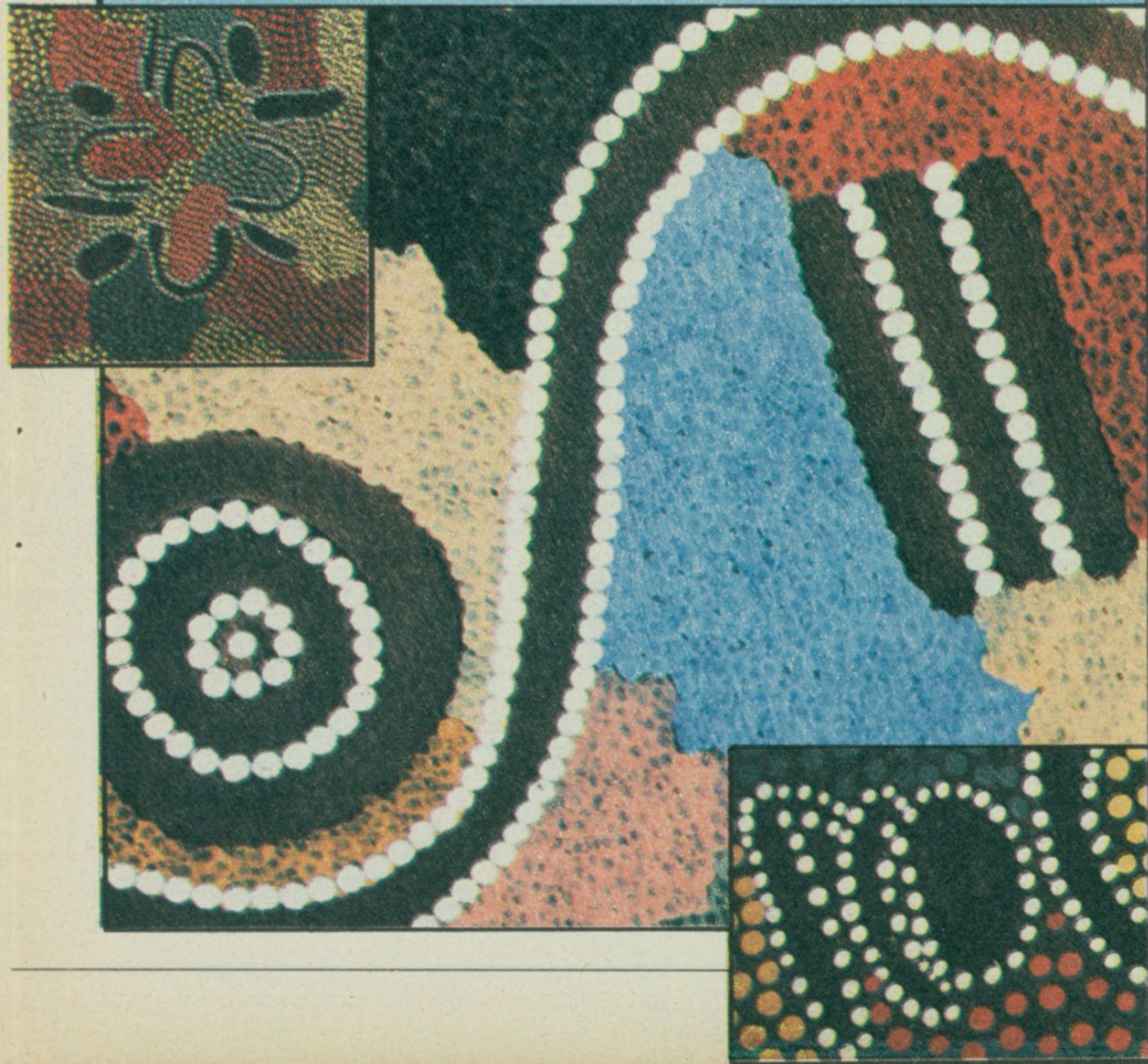
Уметници почињу да израђују слике-поруке тек када дођу у четрдесете године живота, а то је за њих готово старост. Али, потребно је дуготрајно учење док се уђе у све или готово све тајне Времена снова! Међутим, по стилу сваког уметника тачно може да се одреди коме племену он припада.

Велики преокрет догодио се седамдесетих година нашег века. Тада је један белац Џофри Бардон, очаран овим делима, покушао да их изнесе из њихових тамних и тајанствених скровишта пред очи целог света. И – успео је. Научио је ове аустралијске „наивце“ да користе савремене сликарске боје и платно. Тако је њихова уметност остала нетакнута што се тиче значења, али је постала не само позната него и веома цењена, па су поједини сликари постали милионери, и то доларски.

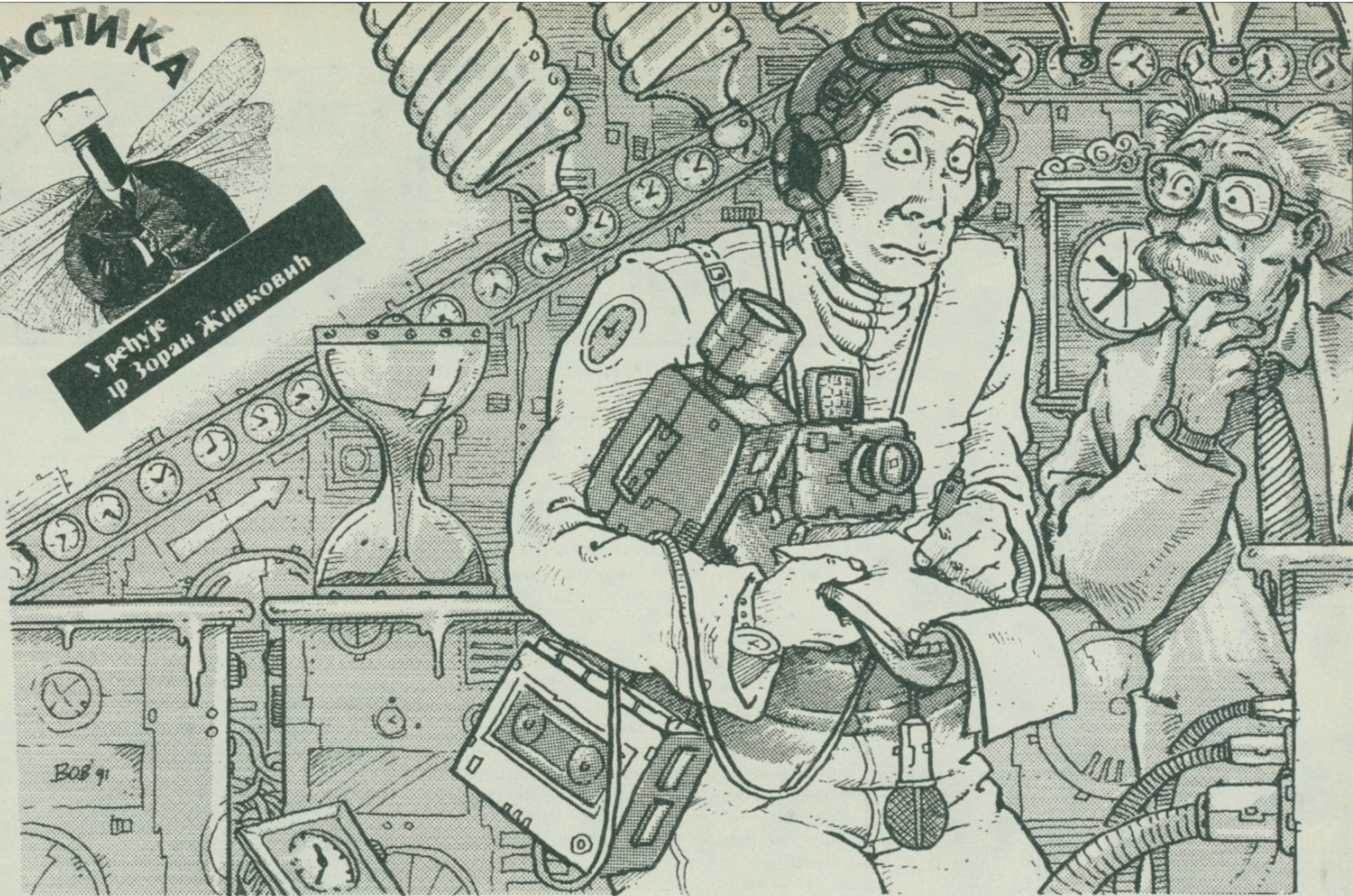
А слике носе, како и треба, имена као што су „Медени мрав који сања“, „Ему који сања“, „Динго који сања“... Ништа необично, зар се све ово не догађа у Времену снова!

Припремила: М. Крступовић

Само су упућени у стању да докуче значење мотива на сликама Абориџина које све до једне говоре о боравиштима, кретањима и подвизима њихових предака.

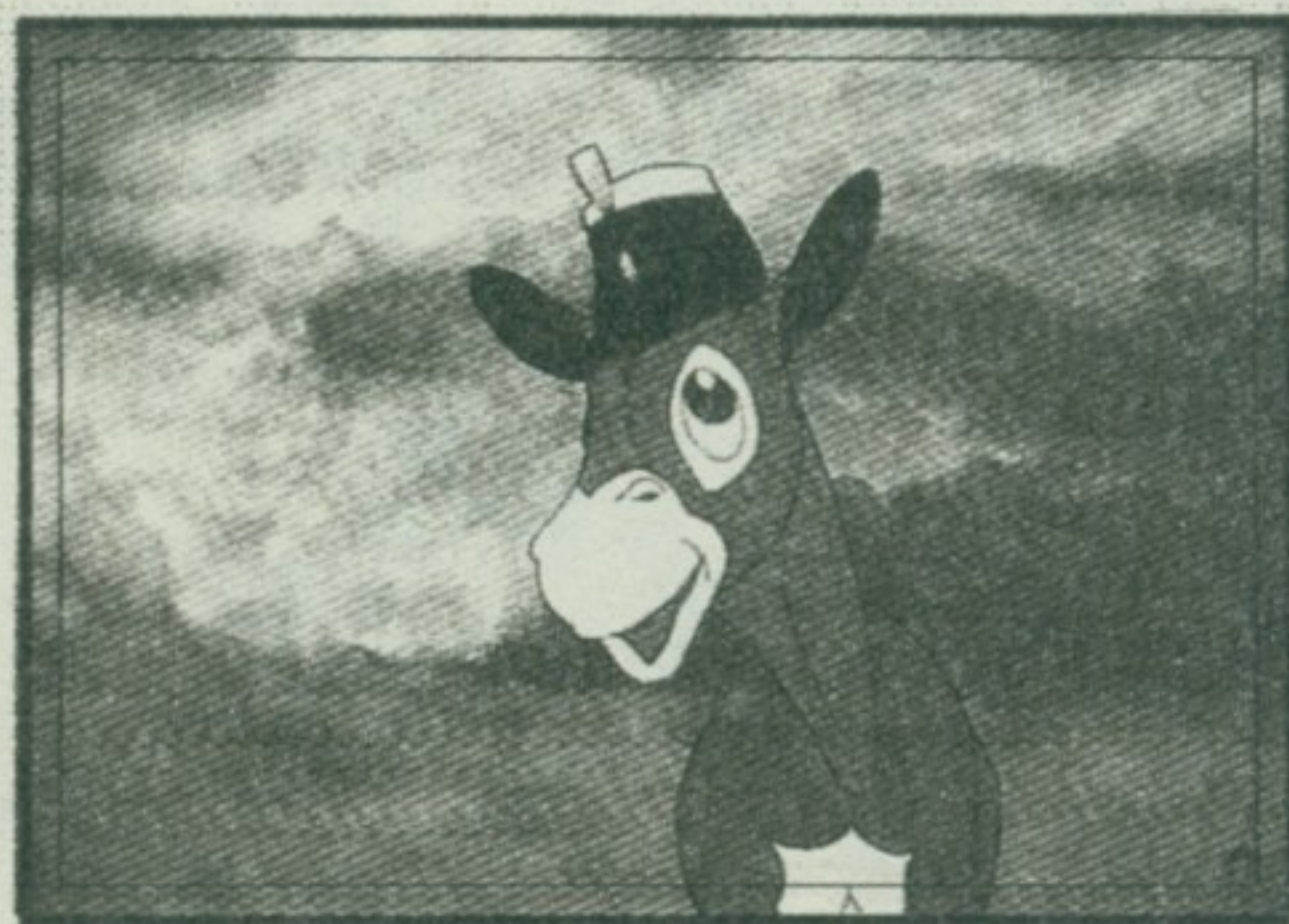
ФАНТАСТИКА

MEX
VIDEO DISTRIBUTION

МАЛИ ГЛЕДАОЦИ ШИРОМ СВЕТА
ДОБИЛИ СУ СВОГ НОВОГ ЈУНАКА
ЊИХОВА СРЦА ОСВОЈИЛО ЈЕ
МАГАРЕНЦЕ КОЈЕ РАЗУМЕ ЉУДСКИ ГОВОР
ЊЕГОВО ИМЕ ЈЕ

КАДИШОН

Фантастичне приче о његовим
многобројним узбудљивим
авантурама сада су доступне и
нама. Смештене су на високо
квалитетној видео касети од 60
минута-укупно 5 епизода.
У свакој од ових епизода
Кадисон се сукобљава са
новим проблемима које треба
решити. Он то успешно и чини.
Очаравајућа серија без насиља
уз коју ће мали гледаоци кроз
забаву и смех научити доста
тога о животу. О едукативној
димензији серије аутори су
посебно водили рачуна.
Техничка реализација овог
пројекта задовољава највише
стандарде. Сви вокали су
синхронизовани на нашем
језику.

ВИДЕО КАСЕТУ МОЖЕТЕ НАРУЧИТИ ОДМАХ !

НАРУЧБЕНИЦА

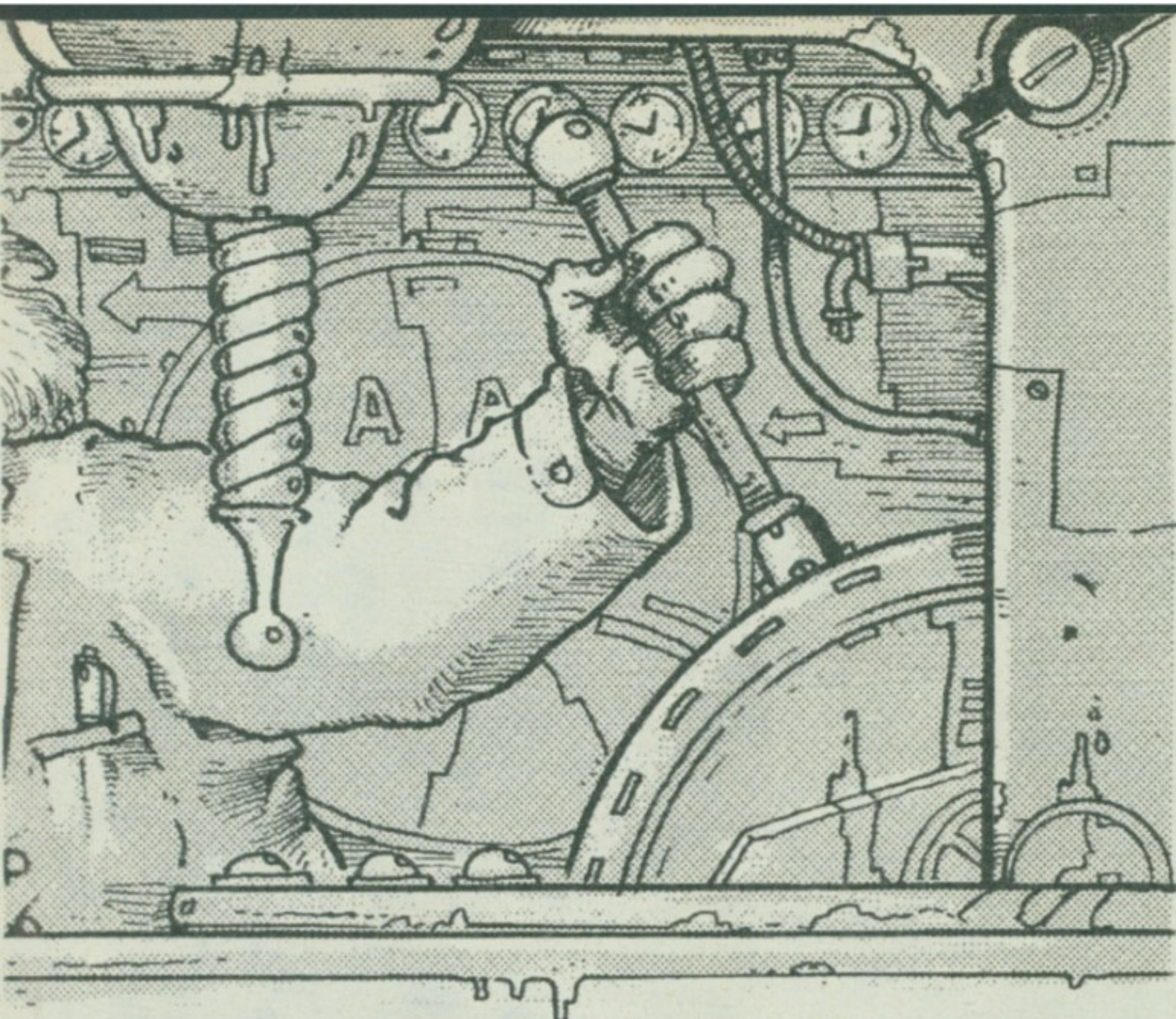
Овим неопозиво
наручујем касету
са цртаним филмом
КАДИШОН по цени од
450 дин.

(Име и презиме-брличне
карте наручиоца)

(Место, улица и број)
Уплату извршити на
адресу:
НИП ПОЛИТИКА,
ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК, 11001
Београд, Македонска
29

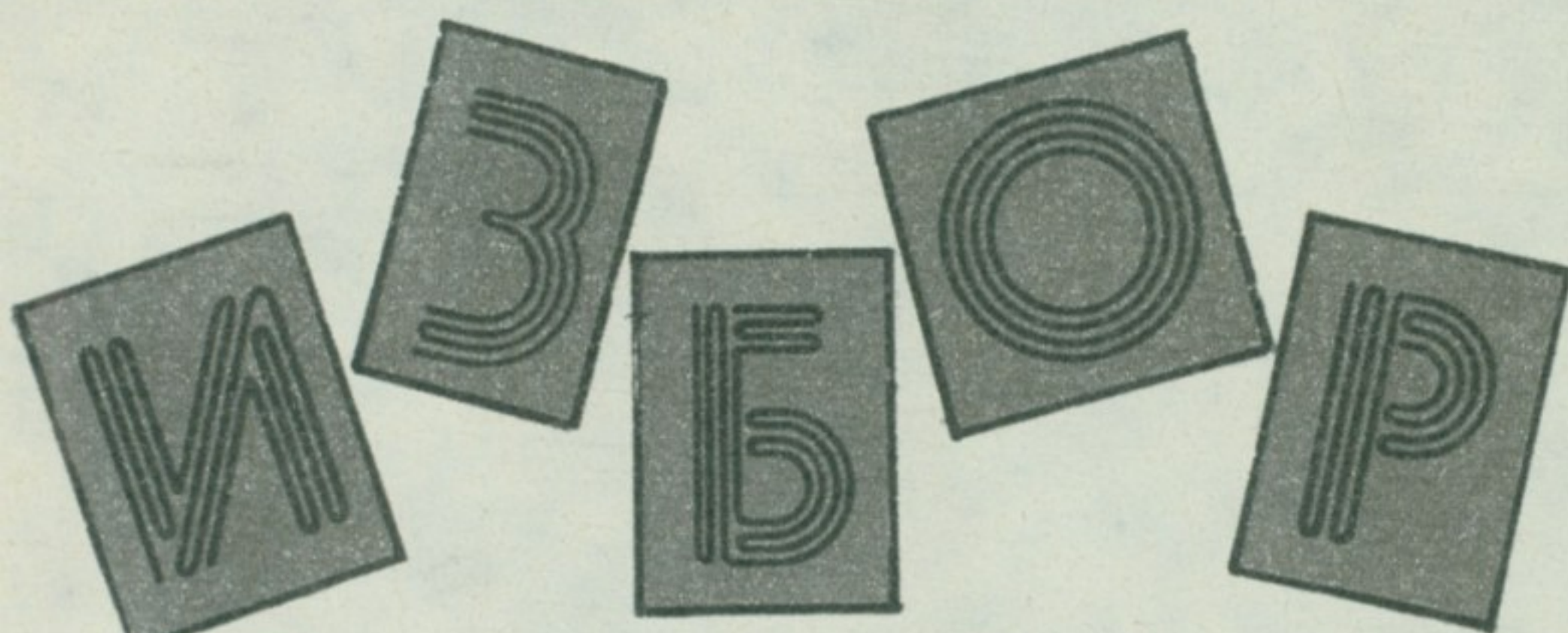
Жиро
рачун: 60801-603-24875,
уз обавезну назнаку:
уплата за видео
касету КАДИШОН
Наручбеницу са једним
примерком уплатнице
пошаљите на горњу
адресу

У року од 15 дана
поштар ће Вам
уручити касету

Илустровао: Добросав БОБ Жиаковић

В. Хилтон-Јанг

Пре него што се упутио у будућност, Вилијемс је купио једну камеру и један касетофон, а потом научио и дактилографију. Те ноћи, пошто је све било спремно, скували смо кафу, извукли боцу брендија и спремили чаше – све у знак његовог срећног повратка.

– Па, збогом – рекох ја. – И, не задржавај се превише!

– Не бој се, нећу – одврати он.

Пажљиво сам га посматрао: једва да је и трепнуо. Мора бити да се био савршено спустио истог оног тренутка када је узлетео. Није изгледао старији ни један једини дан; очекивали смо да ће на путу, можда, провести и неколико година.

– Па?

– Па – одврати он – попио бих мало кафе.

Сипао сам кафу обојици једва прикривајући нестрпљење. Пружајући му шољу, упитах поново:

– Па?

– Па, ствар је у томе што се не сећам!

– Не сећаш се? Баш ничега?

Он се за тренутак замисли, а онда жалостиво одговори: – Баш ничега!

– Али, шта је с твојим белешкама? Камером? Касетофоном?

Бележница му је била празна, казаљчица на камери и даље је стајала на нули, а касета чак није била ни стављена у касетофон.

– Али, забога, шта се догодило? – зацвилех. – Како је то могуће? Зар баш ничега не можеш да се прisetиш?

– Могу да се сетим само једне једине ствари.

– Које?

– Све су ми показали, а потом сам био стављен пред избор: или да се, по повратку, свега сећам, или да све заборавим.

– И одабрао си да све заборавиш? Али, зар није необично да си...

– Стварно, зар не? – прекиде ме он. – Никако не престајем да се питам због чега сам начинио такав избор!

ЕНИГМАТИКА

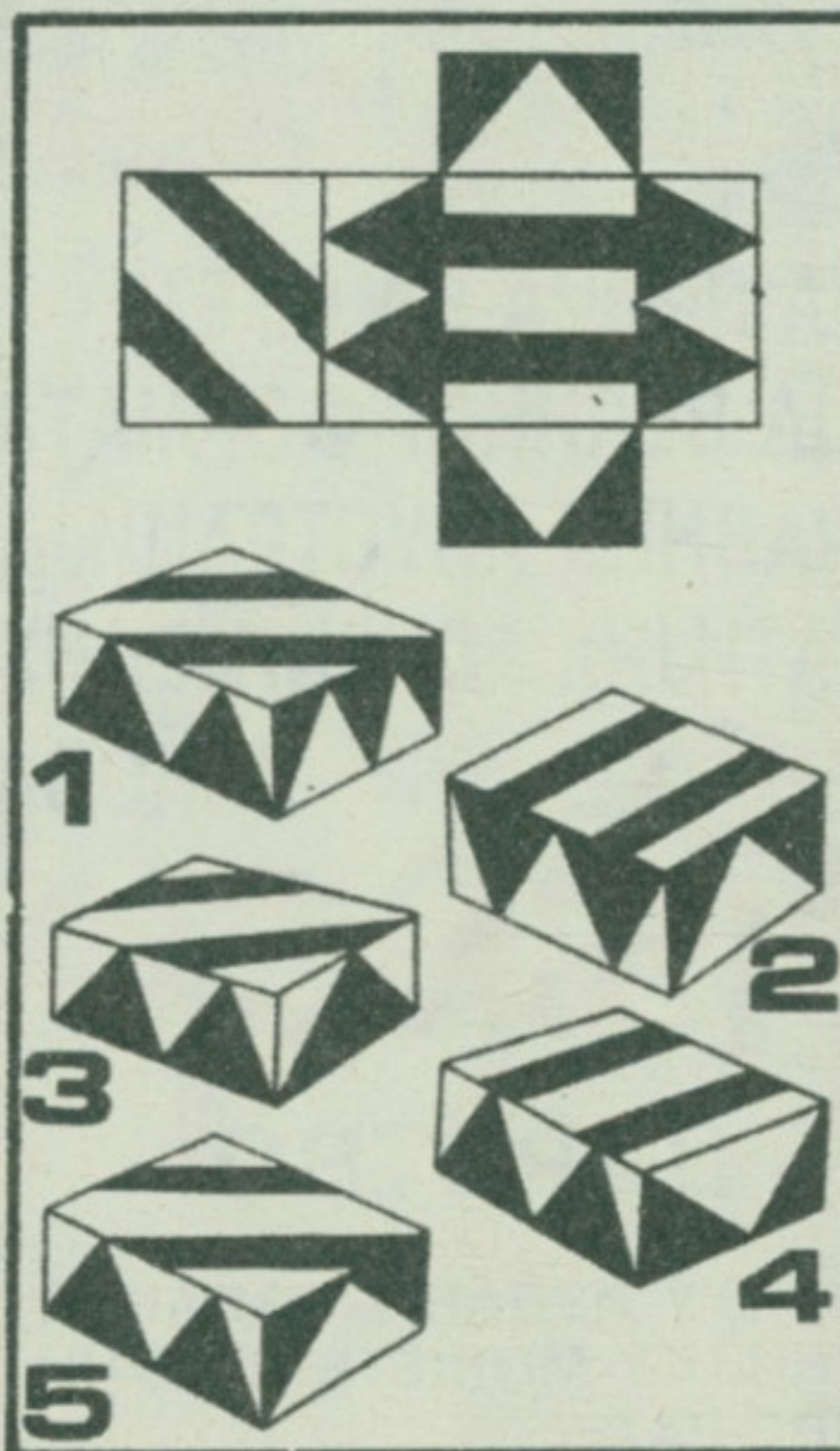
Припремају: М. Јеленковић и З. Зељковић

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

ВОДОРАВНО: 1. Енглески писац, аутор „Гуливерових путовања“, 2. Сакупљање плодова, брање – Глас (тур.), 3. Зглоб на руци – Име најпознатије америчке гимнастичарке Ретон, 4. Ниподаштавати – Спев, епос, 5. Завист – Наша република, 6. Козачки заповедник, 7. Урлик – Ознака за енергију, 8. Нула – Најјача боја у картама, 9. Житељи града бакра у Србији, 10. Есад од миља – Симбол индијума, 11. Смотра, 12. Скуп сродних ћелија у организму (мн.), 13. Обнављати сећање.

УСПРАВНО: 1. Име и презиме глумице са слике, 2. Рушити – Опадање нивоа мора (мн.), 3. Име и презиме певача црногорских народних песама, 4. Изотоп озона – Премда – Врста врбе, 5. Отац од миља – Грkokатолик, 6. Упишите: ањ – Срнеће месо – Саставна свеза, 7. Аждаја, ала, 8. Симбол сумпора – Грчко слово, 9. Бразилска авиокомпанија, 10. Краљ из Жаријеве комедије – Ознака за обим, 11. Немачки фудбалски репрезентативац, Руди, 12. Војна формација.

●	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1												
2								●				
3						●						
4										●		
5				●								
6												
7					●							
8		●										
9												
10				●								
11												
12						●						
13												

ОМОТАЧ

КОЈЕМ
ГЕОМЕТРИЈСКОМ
ТЕЛУ
ПРИПАДА
ГОРЊИ
ОМОТАЧ?

УСКОРО!

УСКОРО!

УСКОРО!

Disney
ЦАРСТВО

- 21 НАЈЛЕПША ПРИЧА НА СВЕТУ
- 280 СТРАНИЦА ВЕЛИКОГ ФОРМАТА
- 180 НЕЗАБОРАВНИХ ИЛУСТРАЦИЈА
- СТОТИНАК НАЈПОЗНАТИЈИХ ДИЗНИЈЕВИХ ЛИКОВА

У
ЈЕДНОЈ
КЊИЗИ

Disney
ЦАРСТВО

УСКОРО ИЗЛАЗИ ИЗ ШТАМПЕ У ИЗДАЊУ ИЗДАВАЧКОГ ПРЕДУЗЕЋА „ЗЕБРА“! КЊИГУ МОЖЕТЕ ПОРУЧИТИ ОДМАХ И ПЛАТИТИ У ДВЕ РАТЕ.

Испорука књиге октобра 91.

НАРУЧБЕНИЦА

Овим неопозиво наручујем књигу ДИЗНИЈЕВО ЦАРСТВО по претплатној цени од 1.400 динара (у две рате) или у једној рати 1.200 динара. Количина _____

(Име, презиме и број личне карте)

(Место, улица и број)

Уплату извршити на адресу: ИП ЗЕБРА, Београд, Дунавски кеј 11. Жиро рачун бр. 60803-603-24945

Наручбеницу са једним примерком уплатнице послати на адресу: ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК, Македонска 29, 11001 БЕОГРАД.

Цена књиге у продаји биће најмање 2.400 динара.

УСКОРО!

УСКОРО!

УСКОРО!

КАКО
СЕ
ТО
РАДИ

ПЛИШАНА ВРЕЋА — ЗЕЦ ПРАВИ

Велики мађионичар Худини је и сам сматрао да је тачка у којој илузиониста вади животињу из шешира изузетно занимљива. „Изгледа немогуће“, говорио је „а ипак се ту нађе прави зец!“

Ово је један од најомиљенијих трикова на мађионичарским представама. Животиња не мора увек да буде зец, али начин извођења трика је мање-више увек исти. Мађионичар обично стоји иза сточића који је прекривен платном и на позорницу позове неког из публике и замоли га да завири у цилиндар који је постављен тако да му се отвор налази са горње стране. И док овај завирује у шешир хватајући га за обод, илузиониста из њега вади живог белог зеца.

Овај трик захтева велику брзину и оштро око. Док се добровољац из публике пење на позорницу, мађионичар хвата цилиндар десном руком, а левом кроз отвор на столу извлачи врећицу од црног плиша која стоји обешена о клин на задњем делу стола. Затим иза шешира подиже врећицу у којој се налази зец пажећи да се то не примети. Пошто је гледалац завирио у цилиндар, мађионичар га десном руком окрене отвором према себи и левом руком хитро убацује у врећицу са зецом.

Чим је то урадио, илузиониста истовремено хвата обод цилиндра и горњи део врећице левом руком, а десном врти по унутрашњости цилиндра да би показао како ту „ничег нема“. У међувремену разговара с добровољцем из публике гледајући га у очи да би му скренуо пажњу са шешира, обема рукама подиже цилиндар изнад његових очију и замоли га да прихвати шешир.

Док гледалац држи цилиндар, мађионичар брзо ставља обе руке унутра, отвара врећицу и десном руком извлачи зеца, док левом придржава врећицу, односно пази да не извири из шешира.

Мађионичар затвара врећицу у којој се налази зец, повлачећи канап провучен кроз металне прстенове.

Обеси врећицу о клин на задњој ивици стола, испод цилиндра, тако да је гледаоци не виде.

Публици показује празан цилиндар држећи врећицу иза њега.

Десном руком окреће отвор шешира према себи, левом брзо убацује врећицу у цилиндар.

Док гледалац држи шешир, мађионичар кришом отвара врећицу...

... и извлачи зеца.

ЈА ♥ ПТТ

БЕОГРАД
ПОШТА
П. ФАХ 124
МАКЕДОНСКА 29

Уређује: Вито Недељковић

Кимеријци на клизаљкама

Да ли су клизаљке изум новијег датума или су их користили и наши преци? Да ли је нађено нешто што је слично данашњим клизаљкама?

МИЛАН
Вогошће

Совјетски археолози су недавно, истражујући једно налазиште из касног бронзаног доба у делти реке Сухој, открили два пара клизаљки. Припадале су Кимеријцима (старо трачко племе) који су живели у јужној Русији на северним обалама Црног мора. Овако старе клизаљке по свој прилици су много старије од оних које су раније откривене у археолошким налазиштима у Холандији и Данској.

Клизаљке нађене у Русији, судећи по величини, припадале су кимеријским

дечацима. Направљене су од равних коњских костију и на себи имају рупице за провлачење кожних опута да би се причврстиле за стопала.

Лајка – први космонаут

Које је прво живо биће послато у свемир и када? Знам да је био мајмун, али који (шимпанза или неки други)?

Ј. ЕРДЕЉАН
Кањижа

Трећег новембра 1957. године Совјети су лансирани у Земљину орбиту други вештачки сателит „Спутњик II“. У нарочитој кабини налазио се и први свемирски путник – мали пас Лајка. Пошто је претходно прошла кроз обуку на Земљи, Лајка је знала да на одређене сигнале узима храну и удише кисеоник из

АХ, ТИ ПСИ!

Брат и ја имамо штене ирског сетера. Пошто желимо да му поклонимо сву негу и пажњу, молимо те да напишеш нешто о његовим основним особинама.

ДАНИЛО СТАНОЈЕВИЋ
Прокупље

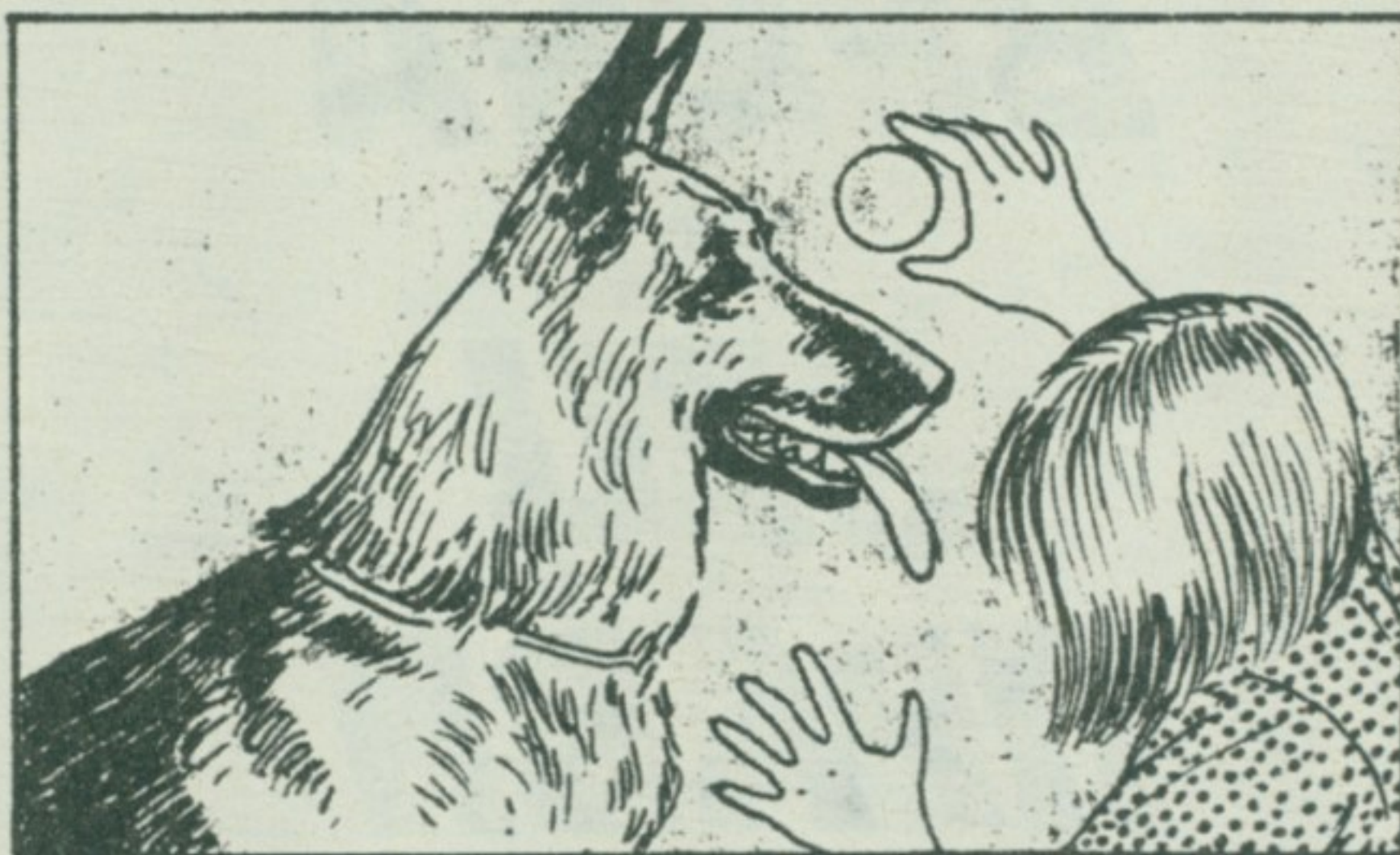
Ирски сетер, или дугодлаки птичар, веома је цењен и омиљен пас. Постоје црвени и бели. Данас кинолози признају само црвене. Ово је, иначе, веома привржен пас, темпераментан, али добре ћуди. Веома је наклоњен деци.

Пошто брат и ја обожавамо псе, али необичне и ретке, као што је ши-цу, молимо вас да нам помогнете да набавимо штене ове расе.

МАРИЈА И МАРЈАН
Вучје

За штене ши-цуа (кинеског порекла) јавите се на телефоне: 024/22-356 и 054/41-361.

Желим да набавим штене немачког овчара, па вас молим да ми кажете где могу да га купим, као и да ми дате неке његове основне особине.

СНЕЖА
Т. Врбас

Особине немачког овчара су: пажљив, живахан, веран, добар чувар, способан за различиту дресуру, а по потреби може бити оштар и борбен. За куповину штенета обратите се на тел. 021/893-591 или 023/47-727; 018/847-958; 021/57-709; 021/623-645.

За многе који су се јавили и желе да набаве штене шкотског овчара дајемо телефоне: 015/11-342, 021/311-805, 025/79-819, 025/79-810.

Даћемо и неке основне карактеристике ове пасмине која потиче из Шкотске, (отуда и популарни назив шкотски овчар). Иначе, прави назив је дугодлаки коли. Достојанствен је, веран, интелигентан и према странцима уздржан.

Где могу да набавим штене пекинезера. Желела бих адресу неког одгајивача у Македонији.

МИРЈАНА СИМОВСКА
Тетово

Немамо адресе одгајивача пекинезера у Македонији, па нам нећеш замерити што дајемо телефон овог одгајивача који је прилично далеко од твог Тетова. Али, због овако љупког пса вреди се помучити. Телефон је: 025/723-070.

Илустрвала: Драгана Јовчић

маске. Њен лет није дуго трајао. Већ после неколико дана уз храну је добила отровну пилулу да се не би мучила јер је сателит требало да остане у орбити и из ње шаље драгоцене податке.

Како побољшати памћење?

Студент сам и ваш верни читалац. Ускоро ме очекују важни испити па немојте да ми замерите ако вас замолим да ми помогнете. Онедавно сам веома одсутан, тешко памтим мада до сада нисам имао невоља са здрављем. Да ли постоји неко средство (пилуле или капи) за побољшање памћења?

ВЕДРАН Панчево

За особе које су телесно и душевно здраве до сада није познат лек који би побољшао памћење. Вероватно је у питању тренутна незаинтересованост за предмете које мораш да савладаш, што није ништа необично, али јесте разлог за забринутост јер ћеш себе мало теже присилити да научиш оно што мора да се научи.

Можда је разлог свему овом нешто што нам ниси написао. Уколико си био искрен, онда је све ово пролазно, а могућа последица је – изгубљен испитни рок, што се, надамо се, неће догодити.

Јелена Николић, Књажевачка 103/49, 18000 Ниш, – 12 година, сакупља постере и салвете.

Сандра Ђударић, Иве Лоле Рибара 1, 72000 Зеница – 12 година, идоли су јој Џејсон Донован и Том Круз, сакупља сличице ових певача, налепнице, украсна писма, блокчиће и салвете.

Manuela Tintor, Bachhaldenstrasse 25, CH-5620 Zufikon, Schweiz – 13 година, живи у Швајцарској, дописивање на српскохрватском и немачком, воли групе „New kids on the block“, „Big fun“, „Bangles“, воли да чита, свира клавир, игра тенис, плива...

Стјепан Пешти, Вјенац VI СУК-а 103, 54000 Осијек – 15 година, дописивао би се са свима које занима BMX-спорт, воли рок музику, сакупља постере.

Петар Муњаковић, Љ. Гаја 13, Жерјавинец, 41260 Сесвете – воли спорт, сакупља постере и налепнице.

Марина Јованчевић, Браће Милановић 6, 59300 Книн – 12 година, сакупља налепнице, значке, украсна писма и оловке.

Тања Цветиновић, Бошка Бухе 8/14, 23000 Зрењанин – 15 година, воли музику (највише Џејсона Донова), путовања.

РЕШЕЊЕ ЕНИГМАТИКЕ

УКРШТЕНЕ РЕЧИ – ВОДОРАВНО: Џонатан Свифт, убирање, абер, лакат, Мери Лу, иронисати, еп, јал, Црна Гора, атаман, рика, е, о, адут, Борани, Есо, ин, ревија, ткива, сећати.

ОМОТАЧ број 5

YU ISSN 0032-339X

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

БРОЈ 2075

Први број Политикиног Забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НИП „Политика“
др Живорад Миновић

Главни и одговорни уредник
Зефирино Граси

Помоћник главног уредника
Славољуб Кеџић

Уредник стрипа
Мирјана Маринковић

Ликовно графички уредник
Соња Јашовић

РЕДАКЦИЈА:

Диего Варагић, Олга Вукадиновић, Бојана Дожић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрновић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Даринка Тодоровић, Миленко Тодоровић и Бранислава Црномарковић.

ТЕХНИЧКА РЕДАКЦИЈА:

Душан Глушац, Радоје Савић, Зоран Петканић и Радана Весовић

СЕКРЕТАРИЈАТ:

Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА“ – редакција „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“ Македонска 29, 11001 Београд, Поштански фах 124. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761, претплата: 328-776. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:

Месечна 148,00 динара, тромесечна 444,00 динара, полугодишња 888,00 динара, годишња 1.776,00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:

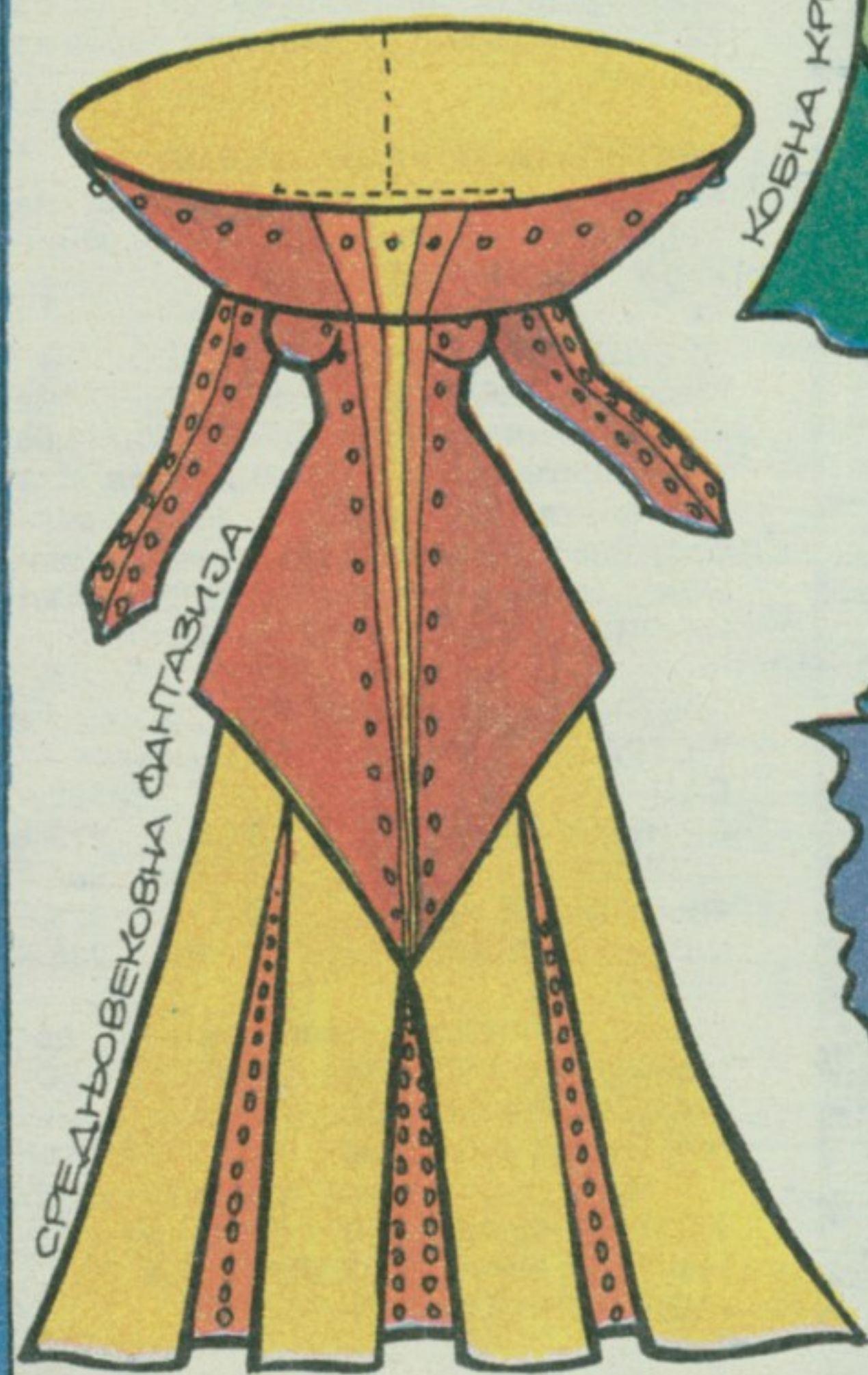
Месечна 296,00 динара, тромесечна 888,00 динара, полугодишња 1.776,00 динара, годишња 3.552,00 динара. Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-603-24875, уз обавезну назнаку НИП „Политика“ – ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ – ГОДИШЊА:

САД	USD	152.-
СР НЕМАЧКА	DEM	273.-
ШВЕДСКА	SEK	988.-
ФРАНЦУСКА	FRF	923.-
ШВАЈЦАРСКА	CHF	235.-

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НИП „Политика“ код БЕОГРАДСКЕ БАНКЕ, Деоничарско друштво, Главна филијала, „ИНВЕСТБАНКА“ – Београд, на рачун број: 30811-623-63-257310-999-00054, уз обавезну назнаку: ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

ЗА ФЕСТИВАЛ "ИМА НЕШТО ТРУЛО
У ДРЖАВИ ДАНКОС"

СРЕДНОВЕКОВНА ФАНТАЗИЈА

ЗА
КОНЦЕРТ

КОБНА КРЕАЦИЈА

СВЕЧАНИ КОМПЛЕТ

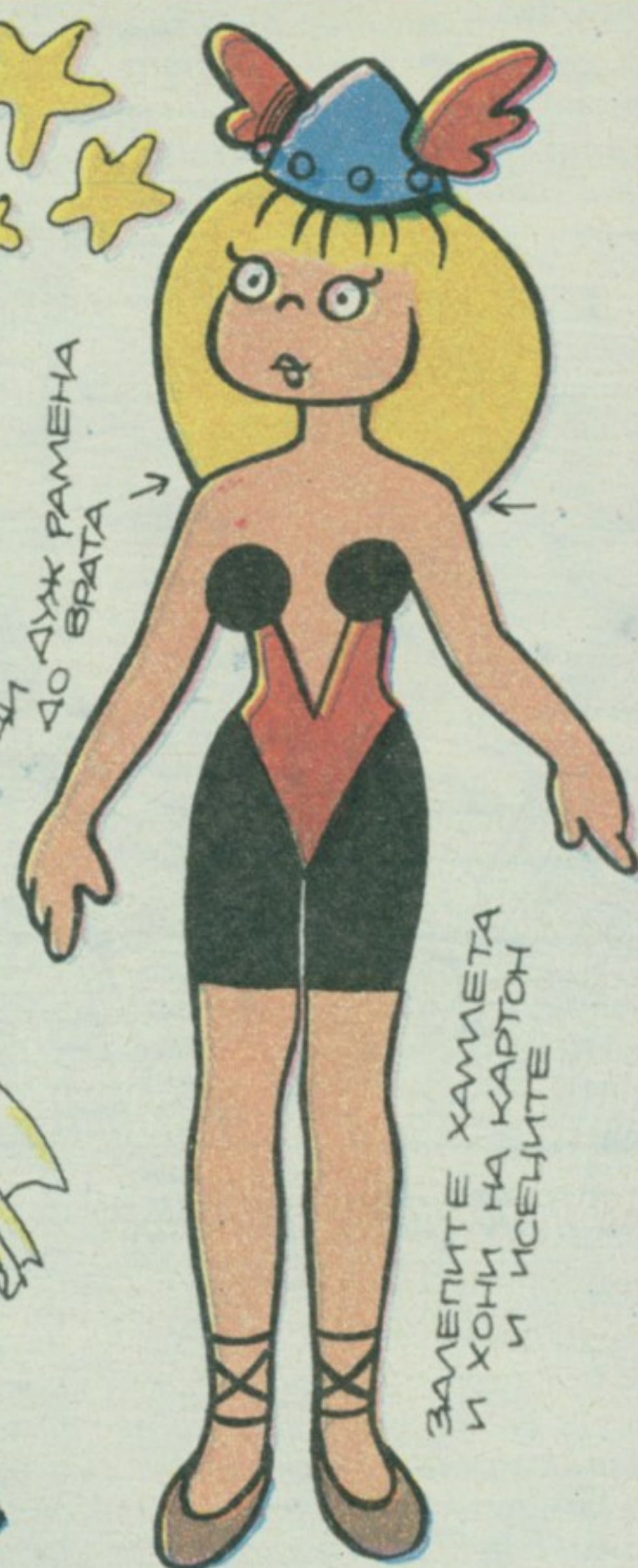

ЗА БАЛЕТ "ПРОЛЕТНА
ЗАБУЕРИШКА"

ОБУЦИТЕ
ХАМЛЕТА
И ХОНИ

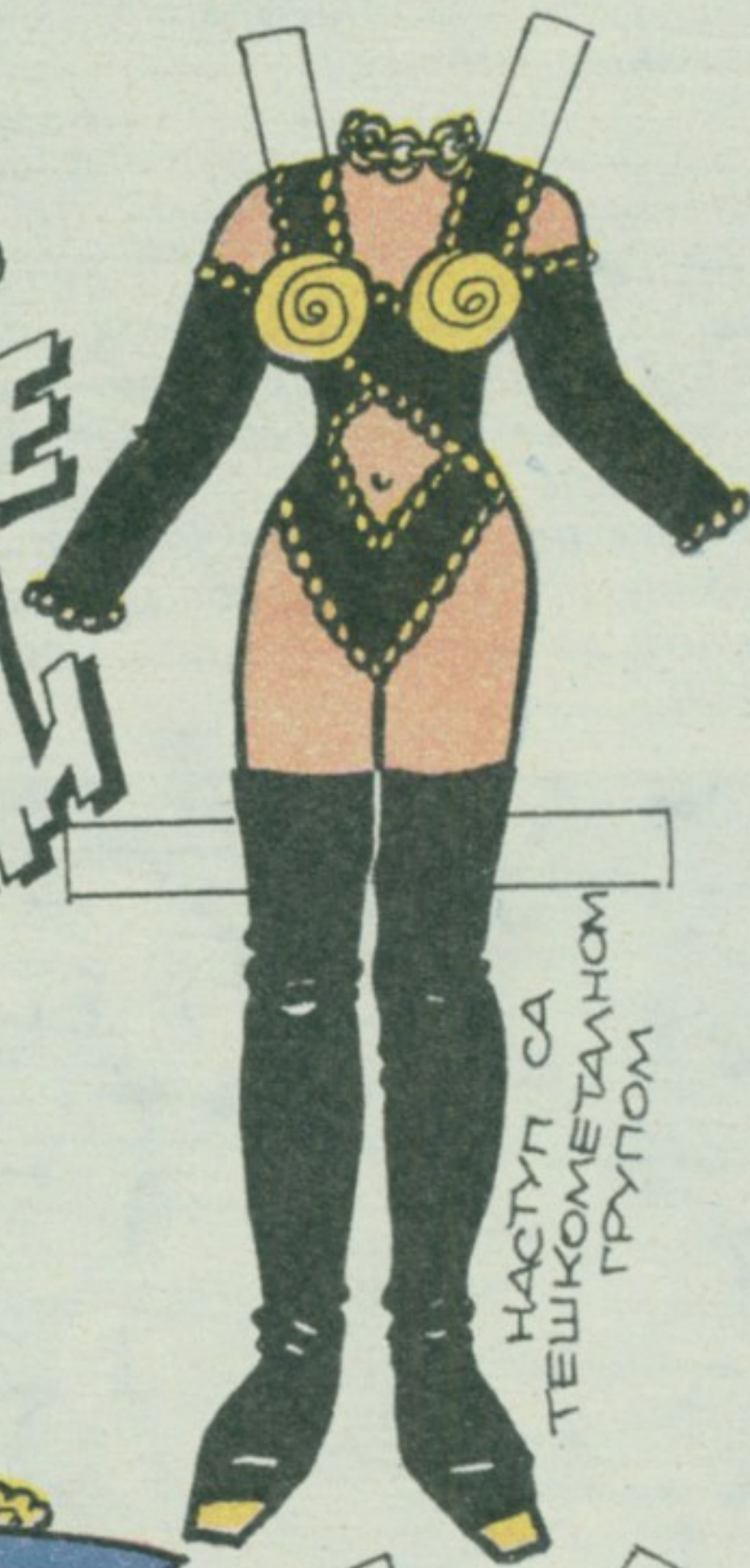

ЗА БАЛЕТ "ПРОЛЕТНА ЗАБУЕРИШКА"

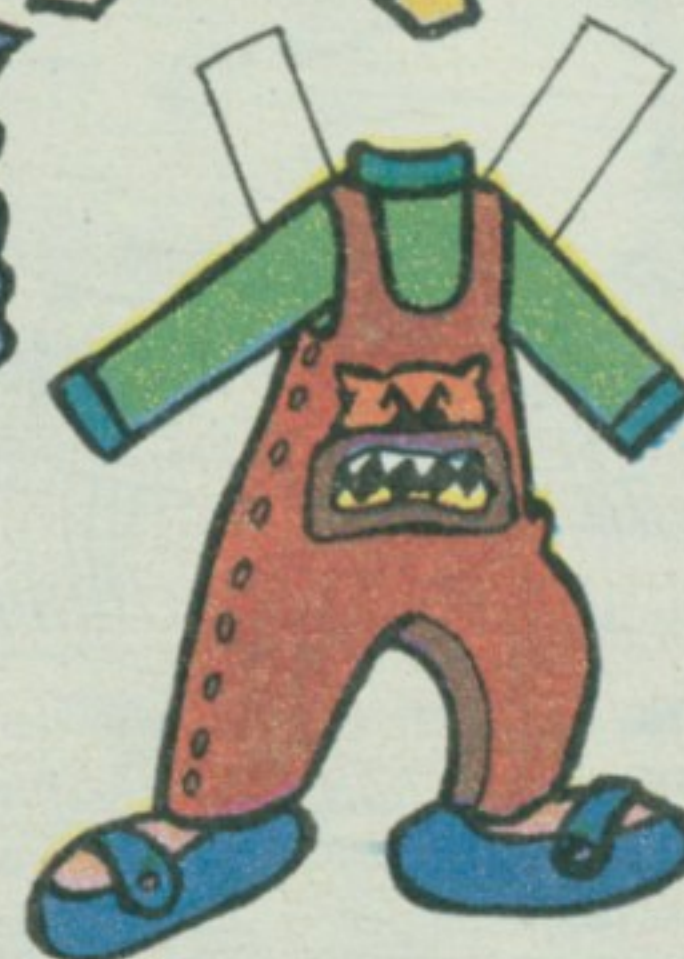

ЗА СЕЦАЊ ДУХ РАМЕНА
ДО БРАТА

ЗАЛЕПИТЕ ХАМЛЕТА
И ХОНИ НА КАРТОН
И ИСЕЦИТЕ

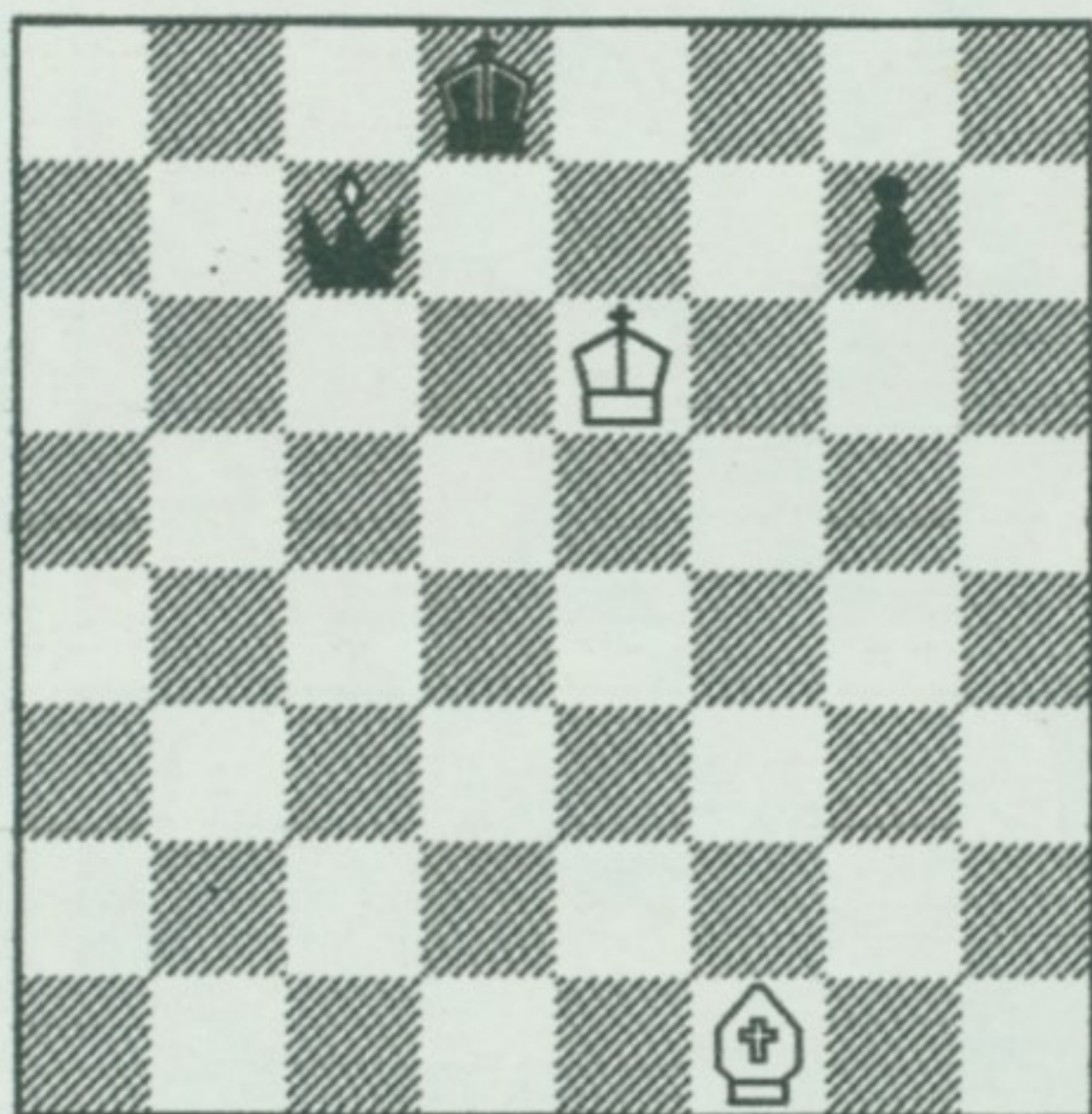
НАСТУП СА
ТЕШКОМЕТАЛНОМ
ГРУПОМ

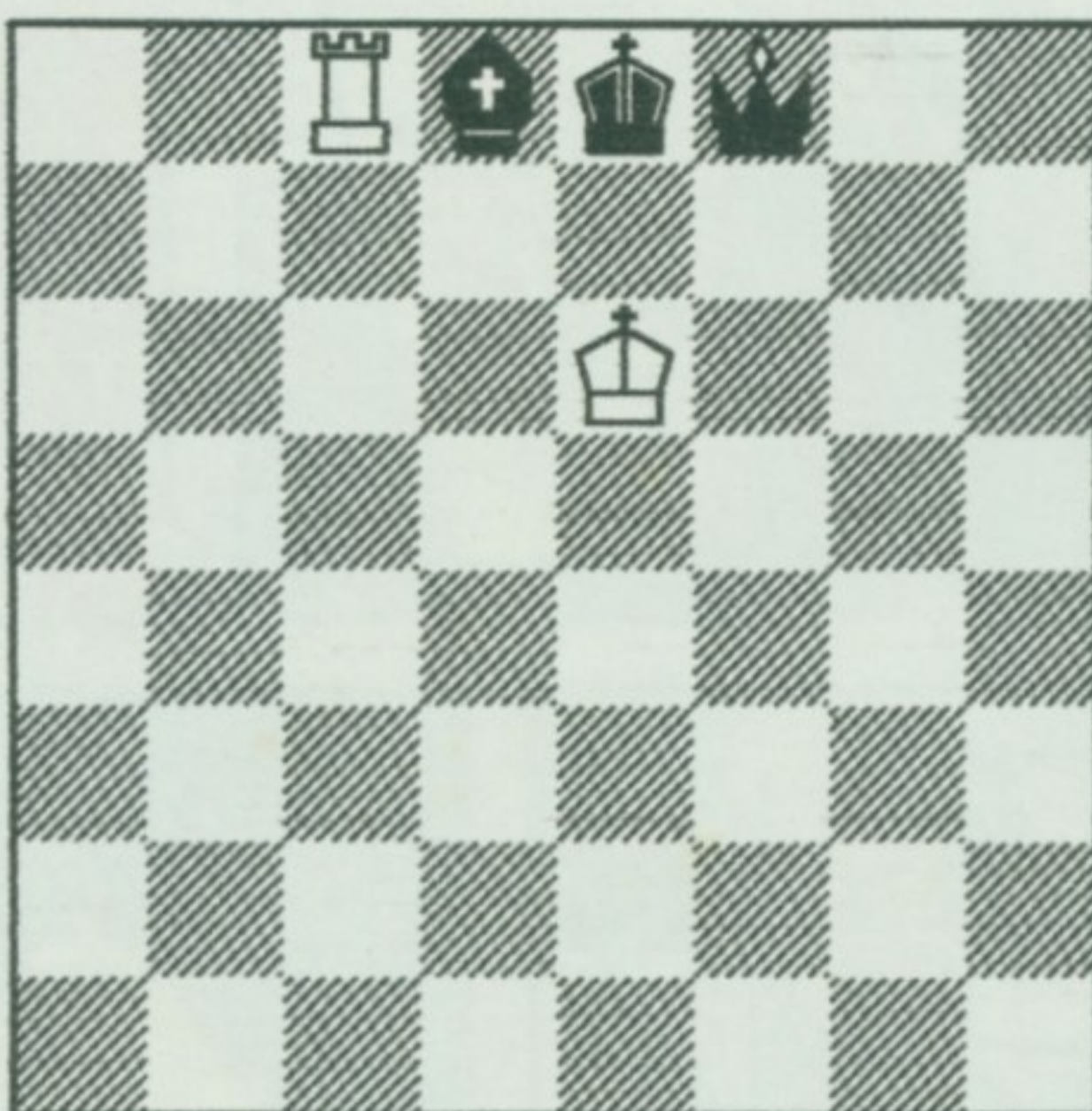
СРЕДНОВЕКОВНА
ФАНТАЗИЈА

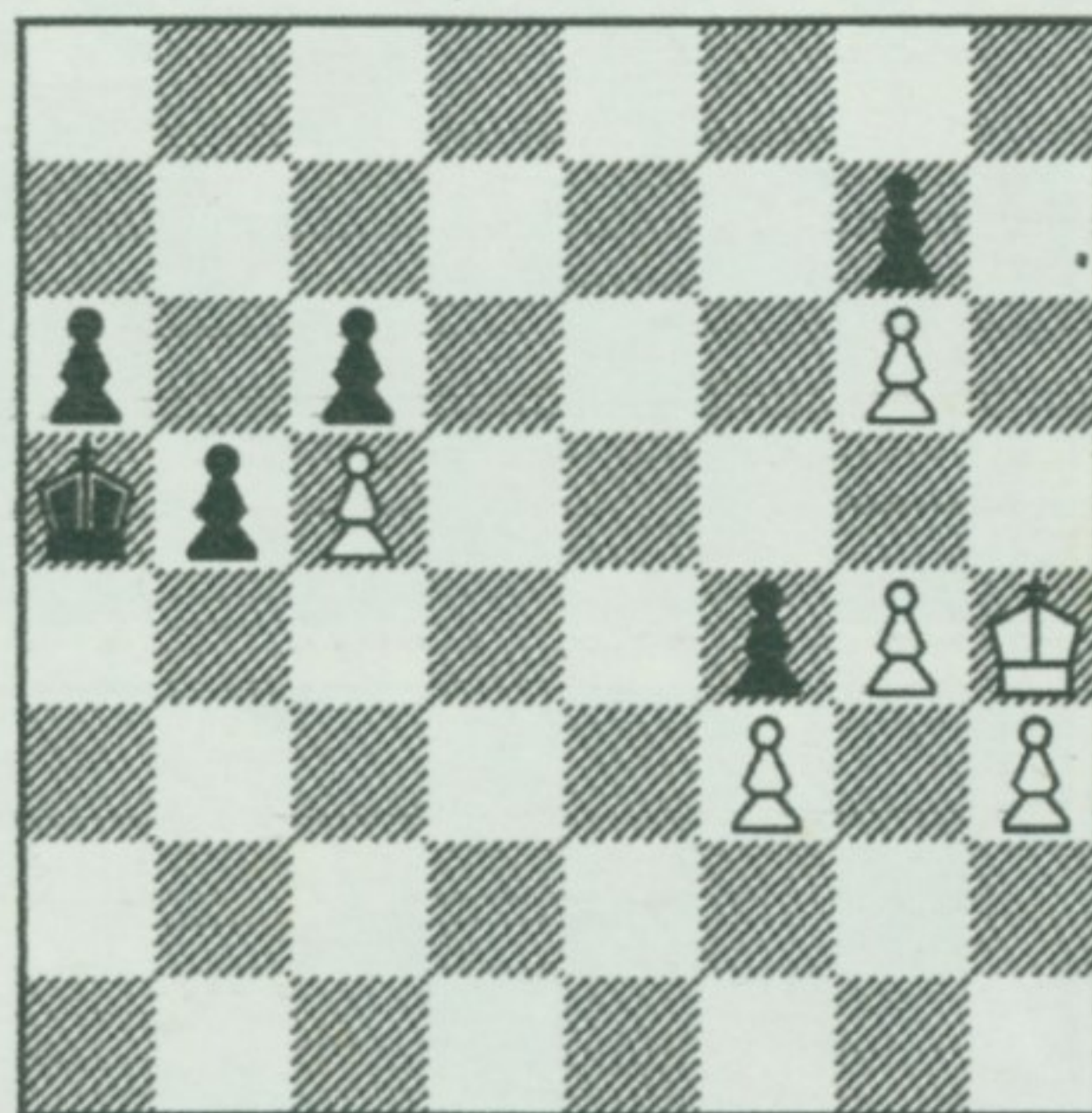
СИМУЛТАНКА БАРОНА МИНХАУЗЕНА

бр. 1.

бр. 2.

бр. 3.

НЕОБИЧАН ПОРАЗ

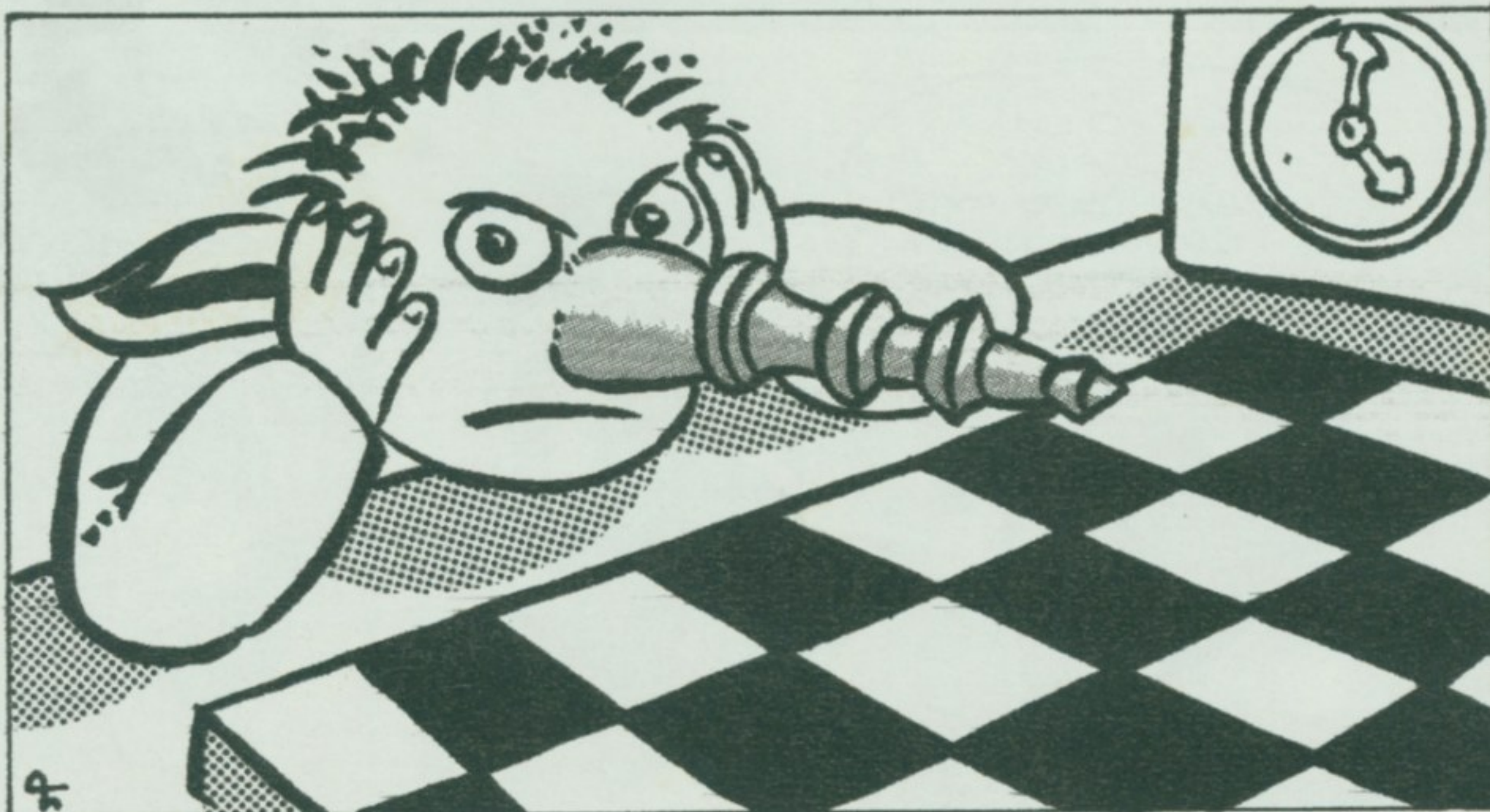
Сваке године, крајем старе и почетком нове, о Божићу, одржавају се у Хестингсу (Енглеска) традиционални турнири у више група. Зато се тамо нађу, у некој од последњих група, и најмлађи и најстарији. Велики број шахиста из целог света је прилика да се са таквих такмичења забележи понека необичност. Тако је било и на најновијем турниру у Хестингсу.

У једној од споредних група играо је десетогодишњи, талентовани шахиста по имену Николај (син Немаца који су се из Совјетског Савеза преселили у Немачку). Пажњу је привлачила његова партија против даме у годинама, која је носила наочаре и имала мало већи нос, како ће показати крај ове приче. Николај је створио матне претње краљу своје супарнице, а

она се дубоко замислила и толико дубоко нагнула над шаховском таблом – да је носем додирнула сопственог краља! Тако нешто није забележено у шаховским анализама. Малишан је помислио да је то један од видова на који ексцентрични партнери

предају партију, па је учинио грешку. Николај је зауставио свој сат и то је било равно предаји. Судија је њему записао нулу!

Припремио
Славко Домазет

Илустровао: Растко Ћирић

